

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
voor Vlees, Vleeswaren,
Gemaksvoeding en Pluimveevlees

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren,
Gemaksvoeding en Pluimveevlees
Postbus 4471, 6401 CZ HEERLEN
Telefoon: 088-1163072 / 73
www.vlep.nl

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41150818.

Verslag over het boekjaar
1-1-2021 t/m 31-12-2021

Voorwoord

Geachte lezer,

Namens het bestuur van het pensioenfonds willen wij u graag informeren over de werkzaamheden, het beleid en de pensioenontwikkelingen van het fonds in het jaar 2021. Het bestuursverslag geeft u tevens inzicht in de financiële situatie van het fonds.

Belangrijke ontwikkelingen

COVID-19

Ook het jaar 2021 stond in het teken van de COVID-19 crisis. Voor pensioenfondsen heeft deze crisis grote gevolgen gehad. De dekkingsgraad daalde sterk na het uitbreken van de pandemie, waarna sterk herstel volgde. De werkzaamheden voor het fonds zijn grotendeels digitaal uitgevoerd in 2021. Alle betrokken partijen zijn in staat gebleken de dienstverlening op niveau voort te zetten. De Minister kondigde noodmaatregelen aan die eisen aan de financiële positie van pensioenfondsen tijdelijk verlichten. Deze maatregelen zijn verlengd tot en met 2022.

Verbetering financiële positie

Eind 2020 bedroeg de actuele dekkingsgraad van het fonds 90,1% waarmee ternauwernood aan korting van de pensioenen werd ontsnapt. Per einde 2021 is de financiële positie fors verbeterd tot een actuele dekkingsgraad van 100,0%. Daarmee lag de actuele dekkingsgraad nog steeds onder de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3%. De beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsgraad over voorgaande twaalf maanden) bedroeg eind 2021 96,2% (85,1% eind 2020). Het fonds voldeed met een dekkingsgraad van 100,0% per eind 2021 ruimschoots aan de voorwaarde die de Minister stelde om per eind 2021 een dekkingsgraad van tenminste 90% te hebben. Daarmee is een korting van de pensioenen in 2022 niet aan de orde.

Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is de financiële positie van het pensioenfonds verder verbeterd. De actuele dekkingsgraad per eind mei 2022 bedraagt 108,2% en ligt daarmee boven het minimaal vereiste niveau van 104,3%. Een sterke stijging van de rente is de oorzaak van de hogere dekkingsgraad. De huidige dekkingsgraad maakt de kans op kortingen een stuk kleiner dan voorgaande jaren.

Op weg naar een nieuw pensioenstelsel

Het fonds heeft in 2021 in nauwe samenwerking met sociale partners de eerste stappen gezet op weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Uitgangspunt van het project is dat het fonds zo snel als mogelijk, streefdatum 1 januari 2024, overgaat naar het nieuwe pensioenstelsel. Sociale partners hebben in 2021 een voorkeur uitgesproken voor de solidaire premieregeling en de uitvoering daarvan door het fonds.

De planning van het project bevat diverse afhankelijkheden, waaronder de wetgeving die naar verwachting voor de zomer van 2022 wordt vastgesteld.

Invasie Rusland in Oekraïne

Op 24 februari 2022 viel het Russische leger buurland Oekraïne binnen. Sindsdien woedt er een oorlog die over de hele wereld impact heeft. Hoewel deze gebeurtenis pas na afloop van het boekjaar is gestart, staan wij in dit jaarverslag stil bij de impact van de oorlog op het fonds en de bij het fonds betrokken partijen.

Leeswijzer

Dit jaarverslag is als volgt opgebouwd. Na het voorwoord is het meerjarenoverzicht opgenomen met de financiële gegevens. Vervolgens wordt in hoofdstuk 1 stilgestaan bij het fonds, het bestuur, het intern toezicht, de geschillencommissie en de uitbesteding door het fonds.

In hoofdstuk 2 wordt aandacht besteed aan de ontwikkelingen op het gebied van de financiële positie, het herstelplan, wet- en regelgeving, goed pensioenfondsbestuur, communicatie en extern toezicht. Het financiële beleid van het fonds komt in hoofdstuk 3 uitgebreid aan bod. Hoofdstuk 4 bevat een omschrijving van de uitvoering van de pensioenregeling, waaronder ook een toelichting op de wijzigingen die hebben plaatsgevonden in 2021.

Het voorwoord, meerjarenoverzicht en de hoofdstukken 1 tot en met 4 vormen samen het bestuursverslag. Na het bestuursverslag doet de raad van toezicht in hoofdstuk 5 verslag over het boekjaar 2021. In hoofdstuk 6 is het woord aan het verantwoordingsorgaan van het fonds.

De jaarrekening is opgenomen in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 bevat de overige gegevens waaronder de verklaring van de certificerend actuaire en de controleverklaring van de accountant.

Wij vertrouwen erop dat de informatie in het verslag u een goed beeld geeft van het fonds. Mocht u desondanks nog vragen hebben, dan kunt u deze richten aan het bestuur per adres Stationsweg 1, 3445 AA te Woerden.

Tot slot bedanken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van het fonds.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur,

J.E. Klijn
Werknemersvoorzitter

J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

Woerden, 23 juni 2022

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	3
Meerjarenoverzicht	7
1 Bestuursverslag - Het fonds	
1.1 Inleiding	9
1.2 Over het fonds	9
1.3 Het bestuur	12
1.4 Sleutelfuncties	16
1.5 Het intern toezicht	16
1.6 Uitbesteding	18
2 Bestuursverslag - Ontwikkelingen	
2.1 Covid-19 pandemie	19
2.2 Ontwikkelingen financiële positie	19
2.3 Nieuw pensioenstelsel	21
2.4 Herstelplan	22
2.5 Wet- en regelgeving	23
2.6 Goed pensioenfondsbestuur	25
2.7 Communicatie	30
2.8 Toezichthouder AFM, AP en DNB	32
3 Bestuursverslag - Financieel beleid	
3.1 Inleiding	33
3.2 Financieel toetsingskader	33
3.3 Premie	35
3.4 Toeslag	37
3.5 Kosten uitvoering pensioenbeheer	37
3.6 Samenvatting actuariael rapport	41
3.7 Beleggingen	46
3.8 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)	51
3.9 Kosten vermogensbeheer	60
3.10 Risicoparagraaf	63
3.11 Afronding financiering VPL-overgangsregeling	74
3.12 Toekomstparagraaf	75

4 Bestuursverslag - Uitvoering van de pensioenregeling

4.1	Inleiding	77
4.2	De pensioenregeling	77
4.3	Wijzigingen statuten en reglementen	79
4.4	Slotopmerkingen	79

5 Verslag van de raad van toezicht

5.1	Inleiding	81
5.2	Strategie	81
5.3	Governance	81
5.4	Beleggingsbeleid	82
5.5	Risicobeheersing / IT en datakwaliteit	82
5.6	Communicatiebeleid	83
5.7	Naleving en toepassing Code Pensioenfondsen	83
5.8	Functioneren van de raad van toezicht in 2021	84

6 Verslag van het verantwoordingsorgaan

6.1	Het verantwoordingsorgaan in 2021	85
6.2	Terugblik op 2021	86
6.3	Bevindingen, oordeel en aanbevelingen	87

7 Jaarrekening

7.1	Balans per 31 december	90
7.2	Staat van baten en lasten	92
7.3	Kasstroomoverzicht	94
7.4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	95
7.5	Toelichting op de balans per 31 december	103
7.6	Toelichting op de staat van baten en lasten	111
7.7	Risicoparagraaf	116

8 Overige gegevens

8.1	Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	125
8.2	Actuariële verklaring	126
8.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	128

Bijlagen

	Verzekerdenbestand	139
	Begrippenlijst	140

Meerjarenoverzicht

	2021	2020	2019	2018	2017
Aantallen					
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	26.845	27.571	26.955	26.301	24.408
Gewezen deelnemers	75.849	80.165	77.464	74.740	68.886
Pensioengerechtigden	15.109	14.351	13.526	13.078	8.393
Totaal	117.803	122.087	117.945	114.119	101.687
Totaal aangesloten ondernemingen	1.342	1.315	1.318	1.225	1.227
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Toeslagen					
Indexatie actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Indexatie inactieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Beleggingen voor risico pensioenfonds					
Belegd vermogen	3.870.865 ¹⁾	3.715.319 ¹⁾	3.301.515 ¹⁾	2.716.295	2.710.983
Beleggingsopbrengsten	109.727	325.531	468.807	-59.715	110.716
Beleggingsrendement	2,83%	9,93%	18,26%	-2,23%	4,54%
Benchmarkrendement	2,30%	9,81%	17,79%	-1,77%	4,02%
Z-score	0,48	0,15	0,43	-0,21	0,46
Reserves					
Kapitaal en beleidsreserve	-1.482	-411.942	-254.411	-186.794	-4.869
Technische voorzieningen					
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	3.929.430	4.165.474	3.384.400	2.768.748	2.586.682
Langlopende schuld (uit hoofde van VPL)	0	12.625	205.129	163.158	144.349

¹⁾ Inclusief vorderingen en schulden uit hoofde van beleggingen en saldi bij depotbanken.

	2021	2020	2019	2018	2017
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers					
Premiebaten (exclusief VPL, inclusief inkoopsommen)	155.433	113.889	116.548	94.951	92.460
Feitelijke premies Gemaksvoeding	22,99%	22,99%	22,99%	24,29%	24,70%
Feitelijke premies Versvlees	27,08%	27,08%	27,08%	26,08%	26,08%
Feitelijke premies Pluimvee	24,30%	24,30%	24,30%	23,30%	23,30%
Feitelijke premies Vleeswaren	24,45%	24,45%	24,45%	23,45%	23,45%
Kostendeekkende premie (exclusief VPL)	212.869	188.687	164.443	138.024	131.259
Gedempte premie (exclusief VPL)	147.680	104.336	107.259	94.702	86.417
Pensioenuitkeringen	48.823	46.266	40.730	38.842	36.443
Dekkingsgraad					
Beleidsdekkingsgraad	96,2%	85,1%	91,5%	98,7%	97,8%
Aanwezige dekkingsgraad	100,0%	90,1%	92,5%	93,3%	99,8%
Reële dekkingsgraad	77,3%	69,2%	73,0%	79,6%	78,4%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,4%	104,4%	104,7%	104,5%
Vereiste dekkingsgraad	116,6%	116,3%	117,0%	118,3%	118,1%
Gemiddelde rekenrente	0,60%	0,27%	0,82%	1,47%	1,61%
Kostenratio's					
Totale pensioenuitvoerings- en administratiekosten	5.665	6.099	5.131	5.447	5.383
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	135	145	127	138	164
Kosten vermogensbeheer	10.556	9.876	10.016	9.336	8.003
Transactiekosten	2.922	2.209	1.915	2.061	2.352
Totale kosten vermogensbeheer	13.748	12.085	11.931	11.397	10.355
Kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,28%	0,28%	0,31%	0,34%	0,31%
Transactiekosten in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,08%	0,06%	0,06%	0,07%	0,09%
Totale kosten vermogensbeheer in percentage van het gemiddeld belegd vermogen	0,36%	0,34%	0,37%	0,41%	0,40%

1 Bestuursverslag - Het fonds

1.1 Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees (pensioenfonds VLEP) heeft verschillende organen, zoals het bestuur, diverse commissies, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het fonds betrokken. In dit hoofdstuk stelt het fonds de bestuursorganen en externe partijen voor. Allereerst volgen de doelstelling en een aantal algemene gegevens van het fonds.

1.2 Over het fonds

1.2.1 Naam en vestigingsplaats

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Vleeswarenindustrie werd in 1956 opgericht op initiatief van een vertegenwoordiging uit de bedrijfstak en is statutair gevestigd te 's-Gravenhage. De Gemaksvleesindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende Industrie en de Pluimveeverwerkende Industrie hebben zich respectievelijk op 1 januari 1982, 1 januari 1999 en 1 januari 2002 bij het fonds aangesloten.

Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht onder nummer 41150818. De laatste statutenwijziging vond plaats op 12 februari 2019. Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie, de belangenorganisatie voor pensioenfondsen.

1.2.2 Missie, visie en strategie

Missie

Wij zorgen voor een pensioen voor iedereen die werkt(e) in de vlees-, vleeswaren-, gemaksvlees- en pluimveessector. We zijn een professioneel en betrouwbaar pensioenfonds, dat pragmatisch en op een maatschappelijk verantwoorde manier handelt, de kosten beheerst en de belangen van onze werkgevers en deelnemers evenwichtig behartigt.

Visie

VLEP zorgt voor een goed pensioen, waarbij we de pensioenregeling zo duidelijk mogelijk en toekomstbestendig maken. We handelen op een maatschappelijk verantwoorde manier en ontzorgen aangesloten werkgevers. We bieden pensioendeelnemers meer individuele regie op hun pensioen. Dat doen we door onze deelnemers proactief te informeren, we maken keuzemogelijkheden voor het pensioen inzichtelijk en begeleiden ze bij het maken van die keuzes.

Strategie

Om deze missie te bereiken is de strategie van VLEP:

- ◆ de risico's die in de regeling aanwezig zijn, op een evenwichtige wijze afwegen over alle belanghebbenden;
- ◆ het betaalbaar houden van de pensioenregeling;
- ◆ het behalen van een passend rendement om in eerste instantie de nominale verplichtingen te kunnen nakomen en in tweede instantie om een toeslag te kunnen verlenen;

- ◆ het optimaliseren van de dienstverlening aan werkgevers en deelnemers in de bedrijfstakken;
- ◆ een heldere communicatie over de pensioenregeling, op een transparante, persoonlijke en herkenbare wijze.

In dit bestuursverslag leest u wat het fonds in 2021 heeft gedaan om haar missie te vervullen.

1.2.3 Samenwerkende organisaties

Het bestuur benoemt op voordracht van de hieronder genoemde organisaties een lid van het bestuur en/ of het verantwoordingsorgaan.

De werkgeversverenigingen die partij zijn bij de Cao's van respectievelijk de Vleeswarenindustrie, de Gemaksvoedingindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende industrie en de Pluimveeverwerkende industrie zijn:

1. De Vereniging voor de Nederlandse Vleeswarenindustrie, te Zoetermeer (VNV);
Louis Braillelaan 80
2719 EK Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 20
website: www.vleeswarenindustrie.nl
2. De Algemene Kokswaren- en Snackproducenten Vereniging, te Zoetermeer (AKSV);
Louis Braillelaan 80
2719 EK Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 19
website: www.aksv.nl
3. De Centrale Organisatie voor de Vleessector, te Zoetermeer (COV);
Postbus 61
2700 AB Zoetermeer
telefoonnummer: (079) 363 49 00
website: www.cov.nl
4. Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie, te Veenendaal (Nepluvi);
Vendelier 57D
3905 PC Veenendaal
telefoonnummer: (030) 635 52 52
website: www.nepluvi.nl

De werknemersverenigingen die partij zijn bij de Cao's van de Vleeswarenindustrie, de Gemaksvoedingindustrie, de Versvlees- en vleesbewerkende industrie en de Pluimveeverwerkende Industrie zijn:

1. FNV, te Utrecht;
Postbus 9208
3506 GE Utrecht
telefoonnummer: (088) 368 03 68
website: www.fnv.nl

2. CNV Vakmensen, te Utrecht;
Postbus 2525
3500 GM Utrecht
telefoonnummer: (030) 751 10 07
website: www.cnvvakmensen.nl

1.2.4 Externe partijen

Het fonds werkt samen met de volgende externe partijen:

Bestuursondersteuning

Actor bureau voor sectoradvies, te Woerden

Uitvoeringsorganisatie Pensioenbeheer

AZL N.V., te Heerlen

Vermogensbeheer

BMO Asset Management Netherlands B.V., te Amsterdam (Fiduciair beheerder)
Northern Trust, te Amsterdam (Custodian)

Adviserend actuaris

AZL N.V., te Heerlen, mevrouw I.A.J. Smeets AAG

Externe adviseur

Sprenkels & Verschuren, te Amsterdam, mevrouw L. Thissen AAG RBA RMFI

Adviseur vermogensbeheer

Sprenkels & Verschuren, te Amsterdam, de heer M. Euverman AAG CFA

Adviseur risicomanagement

AethiQs, te Rotterdam, de heer L. de Rijke (tot 1 juli 2021)
First Pensions, te Utrecht, de heer E. Beckers CFA (vanaf 1 juli 2021)

Certificerend actuaris

Aon, te Rotterdam, de heer J.A.M. Dankers AAG

Externe accountant

KPMG Accountants N.V., te Utrecht, de heer J.C. van Kleef RA (tot 1 juli 2021)
KPMG Accountants N.V., te Utrecht, de heer A.R.B. de Bruin RA (vanaf 1 juli 2021)

Compliance officer, tevens privacy officer

Actor bureau voor sectoradvies, te Woerden, mevrouw K.M. Westerhoff

Naast voornoemde genoemde partijen maakt het fonds op opdrachtbasis gebruik van diensten en producten van derde partijen indien daar aanleiding toe is.

1.3 Het bestuur

1.3.1 Samenstelling

Het bestuur van VLEP is paritair samengesteld conform de mogelijkheden van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Het bestuur bestaat uit twaalf bestuursleden van wie zes van werkgeverszijde, vier van werknemerszijde en twee namens pensioengerechtigden.

De bestuurssamenstelling is in 2021 gewijzigd. De heer P.C. Vesseur is op 1 april 2021 afgetreden. De heer J.G. Sieraad is per die datum gestart als bestuurslid en tevens sleutelfunctiehouder risicobeheer. De heer Van de Veen is afgetreden per eind september 2021. Met ingang van 1 januari 2022 is de heer Pet benoemd als nieuw bestuurslid en lid van de risicomanagement- en de financiële commissie.

De heren J.E. Klijn en G.J. Wichems zijn per 1 januari 2021 herbenoemd voor een termijn van 6 resp. 4 jaar.

In 2021 was de heer J.R. Schepen voorzitter van het fonds. De heer J.E. Klijn was gedurende het verslagjaar plaatsvervangend voorzitter. Het paritaire bestuur is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden werkgevers	Benoemd tot	Organisatie
De heer J.R. Schepen	1 januari 2026	VNV
De heer P.J.M. Dobbelaar	1 januari 2024	COV
De heer R.P. van der Kruijk	1 januari 2028	VNV
De heer J.G. Sieraad	1 januari 2023	Nepluvi
De heer K.H. Kremer	1 januari 2025	AKSV
De heer G.J. Wichems	1 januari 2025	COV

Leden werknemers	Benoemd tot	Organisatie
De heer J.E. Klijn	1 januari 2027	FNV
Vacant	1 januari 2024	CNV Vakmensen
Mevrouw I.M. van Eekelen	1 januari 2026	FNV
De heer D.H.M. Muusers	1 januari 2024	FNV

Lid pensioengerechtigden	Benoemd tot	Organisatie
De heer R.K. van der Ploeg	1 januari 2023	FNV
Mevrouw E. Bronswijk-Pais	1 januari 2025	FNV

De heren R.P. van der Kruijk en D.H.M. Muusers zijn per 1 januari 2022 herbenoemd voor een termijn van 6 resp. 2 jaar. De heer F.A. van de Veen is in september 2021 afgetreden.

1.3.2 Vergaderdata, studiedagen en overige bijeenkomsten

Het bestuur heeft in 2021 acht keer vergaderd. De vergaderingen vonden respectievelijk plaats op 26 januari, 25 maart, 17 juni, 24 juni, 30 september, 4 oktober, 25 november en 16 december. Ook heeft het bestuur één of meerdere dagdelen aan opleiding besteed op 14 januari en op 4 en 5 oktober. Op 25 november heeft het bestuur tevens de jaarlijkse zelfevaluatie uitgevoerd.

1.3.3 Voorzittersoverleg

Het voorzittersoverleg van het fonds bestaat uit de werkgeversvoorzitter van het bestuur, de heer Schepen en de werknemersvoorzitter, de heer Klijn. Het voorzittersoverleg vindt minimaal vier keer per jaar plaats of zoveel vaker als nodig is.

Het voorzittersoverleg is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

De heer J.R. Schepen

De heer J.E. Klijn

In 2021 heeft het voorzittersoverleg plaatsgevonden op 12 januari, 11 maart, 13 april, 27 mei, 6 juli, 16 september, 14 oktober en 7 december. Daarnaast hebben de voorzitters op 11 maart, 6 juli en 14 oktober overleg gevoerd met de raad van toezicht.

1.3.4 Bestuurlijke commissies

Om een beheerste, integere bedrijfsvoering en robuuste governance te borgen, heeft het fonds een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies doen voorbereidend werk in kwesties waarover het bestuur een besluit moet nemen. Zij kunnen in de voorbereidingsfase dieper ingaan op de achtergronden en consequenties van te nemen beleidsbeslissingen. Tevens kan voor verdere uitvoering van besluiten een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen.

De commissies bestaan uit minimaal drie bestuursleden. De commissies zijn samengesteld op basis van de kennis en ervaring van de betreffende bestuursleden. Een paritaire invulling van de commissie wordt nagestreefd, maar is geen voorwaarde.

In 2021 waren de volgende bestuurlijke commissies werkzaam:

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie ziet toe op en adviseert het bestuur over het beleggingsbeleid en de uitbesteding daarvan. De beleggingscommissie bestaat uit drie leden van het bestuur.

De heer Muusers was gedurende het boekjaar de voorzitter van de beleggingscommissie.

Deze commissie vergadert minimaal vier keer per jaar. In 2021 is de beleggingscommissie negenmaal bijeengekomen te weten op 19 januari, 9 maart, 29 april, 25 mei, 1 juli, 17 augustus, 7 september, 28 september en 9 november. Op 25 november heeft de beleggingscommissie het concept beleggingsplan 2022 aan het bestuur gepresenteerd in de bestuursvergadering.

De heer M. Euverman (Sprenkels & Verschuren) is aangesteld als onafhankelijk adviseur van de beleggingscommissie. De beleggingscommissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

De heer J.E. Klijn

De heer D.H.M. Muusers (voorzitter)

Vacante positie (vanaf 1 januari 2022 ingevuld door de heer J.R. Schepen)

Risicomanagementcommissie

De risicomanagementcommissie vervult de tweedelijns rol in het integrale risicomanagement van het fonds. De voorzitter van de commissie is ook de sleutelfunctiehouder van de risicomanagementfunctie. Tevens adviseert de commissie het bestuur inzake (de kaders rondom) integraal risicomanagement. Verder behoren tot de taak van de commissie alle andere adviserende taken die haar door het bestuur worden opgedragen.

De risicomanagementcommissie vergadert ten minste viermaal per jaar. In 2021 is de risicomanagementcommissie bijeengekomen op 18 januari, 18 maart, 21 april, 10 juni, 23 september, 12 oktober en 18 november.

De heer Sieraad fungeerde in het jaar 2021, vanaf 1 april, als voorzitter van de risicomanagementcommissie. Tot die datum was de heer Wichems voorzitter van de risicomanagementcommissie.

De heer E. Beckers (First Pensions) is per 1 juli 2021 aangesteld als onafhankelijk adviseur van de risicomanagementcommissie. Tot 1 juli was de heer L. de Rijke (AethiQs) de risicomanagementadviseur. De risicomanagementcommissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

De heer J.R. Schepen (toehoorder, tevens lid dagelijks bestuur)

De heer J.G. Sieraad (voorzitter)

De heer G.J. Wichems

Met ingang van 1 januari 2022 is de heer M. Pet toegetreden tot de risicomanagementcommissie en is de heer J.R. Schepen geen lid meer van de risicomanagementcommissie.

Financiële commissie

De financiële commissie adviseert het bestuur inzake het opstellen van de begroting en monitoring van de kosten en de incassowerkzaamheden. Tevens is de financiële commissie betrokken bij het jaarwerkproces.

De financiële commissie vergadert jaarlijks minimaal viermaal. In 2021 is de financiële commissie bijeengekomen op 9 februari, 27 mei, 15 juni, 14 september en 4 november.

De heer Kremer was in 2021 vanaf 1 april voorzitter van de financiële commissie. Tot 1 april was heer Vesseur de voorzitter.

De financiële commissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw E. Bronswijk-Pais

De heer K.H. Kremer (voorzitter)

De heer J.G. Sieraad

Met ingang van 1 januari 2022 is de heer M. Pet toegetreden tot de financiële commissie.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie houdt zich bezig met de voorbereiding van de besluitvorming van het bestuur over het communicatiebeleid en de inzet van communicatiemiddelen. De communicatiecommissie bestaat uit drie leden van het bestuur. De communicatiecommissie vergadert op de momenten dat dit nodig wordt geacht, maar tenminste vier keer per jaar.

In 2021 is de communicatiecommissie bijeengekomen op 16 februari, 25 mei, 7 september, 9 november en 2 december.

In 2021 was mevrouw Van Eekelen de voorzitter van de communicatiecommissie. De communicatiecommissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw I.M. van Eekelen (voorzitter)
De heer R.P. van der Kruijk
De heer R.K. van der Ploeg

Handhavingscommissie

De handhavingscommissie houdt zich bezig met de handhavingsactiviteiten die de verplichtstelling van het fonds met zich meebrengt. Het gaat daarbij onder andere om beoordeling van dossiers (zoals werkingssfeerzaken en vrijstellingen) en rapportages van de pensioenadministrateur. De handhavingscommissie bestaat uit 4 leden van het bestuur. De handhavingscommissie vergadert tenminste vier keer per jaar.

In 2021 heeft de handhavingscommissie vergaderd op 9 februari, 19 april, 7 september en 18 november.

In 2021 was de heer Schepen de voorzitter van de handhavingscommissie.

De handhavingscommissie is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

De heer P.J.M. Dobbelaar (toehoorder, tevens sleutelfunctiehouder interne audit)
De heer J.E. Klijn
De heer R.P. van der Kruijk
De heer J.R. Schepen (voorzitter)

Tot 1 april was de heer P.C. Vesseur ook lid van de handhavingscommissie.

1.4 Sleutelfuncties

1.4.1 Actuariële-, risicobeheer- en interne audit-sleutelfunctie

De IORP II richtlijn schrijft onder andere voor dat pensioenfondsen moeten beschikken over 3 sleutelfuncties, te weten de actuariële functie, de risicobeheerfunctie en de interne auditfunctie. Het bestuur heeft de certificerend actuaris, de heer J.A.M. Dankers AAG, (Aon) benoemd tot houder van de actuariële sleutelfunctie. Het bestuur heeft de overige sleutelfuncties belegd binnen het bestuur. De heer P.J.M. Dobbelaar is benoemd als houder van de sleutelfunctie interne audit. Het bestuur heeft de heer J.G. Sieraad benoemd vanaf 1 april 2021 tot houder van de sleutelfunctie risicobeheer. De heer G.J. Wichems heeft deze functie tot 31 maart 2021 vervuld.

De sleutelfunctiehouders rapporteren periodiek over hun werkzaamheden en bevindingen.

1.5 Het intern toezicht

1.5.1 Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht betreft de naleving door het fonds van normen in de Code Pensioenfondsen in haar toezicht. De raad van toezicht doet in hoofdstuk 5 verslag van haar bevindingen.

De raad van toezicht is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden

Mevrouw M.M. Verheul

Mevrouw C.M. van der Werf (voorzitter)

De heer H.P. Zevenhuizen

In 2021 zijn er geen wijzigingen geweest in de raad van toezicht. Per 1 januari 2022 heeft de heer M.P. Vijver mevrouw M.M. Verheul opgevolgd.

1.5.2 Verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Ook de raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan de bevoegdheid om een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert zijn oordeel op het bestuursverslag van het fonds, de jaarrekening, de bevindingen van de raad van toezicht en overige informatie.

Adviesrecht

Het bestuur stelt het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit over:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure;
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- het wijzigen van het reglement van het verantwoordingsorgaan;
- het vaststellen en wijzigen van het toeslagbeleid, dan wel het verlenen van toeslagen;
- vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten; en
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Vergaderingen

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 zes keer vergaderd. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan vier keer vergaderd met een vertegenwoordiging vanuit het bestuur en twee keer met de leden van de raad van toezicht. Tevens organiseerde het verantwoordingsorgaan een tweetal opleidingsdagen in 2021.

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden	Namens	Benoemd tot	Organisatie
De heer G.W.P. Biemans	werkgevers	1 juli 2022	COV
De heer J.H.W. Wolters	werknemers	1 juli 2024	FNV
Vacant	werknemers	1 juli 2022	FNV
De heer F.J. van Koppenhagen	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer O.A.H. Mars	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer P. Peters	pensioengerechtigden	1 juli 2022	De Unie
De heer G.J. ter Schuur	werknemers	1 juli 2022	CNV Vakmensen
De heer S. Simion	werknemers	1 juli 2022	FNV
De heer P. van den Tillaart	pensioengerechtigden	1 juli 2024	CNV Vakmensen

De heer J.A. van Heugten heeft in juni afscheid genomen van het verantwoordingsorgaan. De plek in het verantwoordingsorgaan is in 2021 vacant gebleven. In maart 2022 is de heer H.S.M.S. Heugen benoemd voor de vacante zetel. De heer F.J. van Koppenhagen is in januari 2022 afgetreden. De heer M. van den Nieuwenhuijsen heeft de heer Van Koppenhagen opgevolgd.

De heer Ter Schuur was in 2021 voorzitter van het verantwoordingsorgaan. De heer Biemans fungeerde in 2021 als plaatsvervangend voorzitter.

Voor het verslag van het verantwoordingsorgaan verwijzen wij u naar hoofdstuk 6 van dit Bestuursverslag.

1.6 Uitbesteding

Het bestuur heeft de uitvoering van het pensioenbeheer in 2021 uitbesteed aan AZL N.V. (hierna: AZL). Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in een servicelevel agreement (SLA).

De bestuursondersteuning, inclusief communicatieadvies en de compliance officer, van het fonds is uitbesteed aan Actor Bureau voor sectoradvies (hierna: Actor).

Het fonds heeft BMO Global Asset Management B.V. (hierna: BMO) aangesteld als integraal vermogensbeheerder en Northern Trust als custodian en tevens beleggingsadministrateur van het fonds. Het fonds heeft deze bedrijven gemandateerd voor de hieraan verbonden werkzaamheden. BMO verzorgt het integraal beheer van de beleggingen en de afstemming daarvan ten opzichte van de verplichtingen, binnen de door het fonds vastgestelde kaders. Daarbij maakt BMO voor specifieke portefeuilleonderdelen gebruik van externe vermogensbeheerders. BMO draagt zorg voor integraal inzicht in (beleggings)risico's, de voorbereiding van de managersselectie en monitoring van de door het fonds aangestelde managers.

Northern Trust draagt onder meer zorg voor de bewaring en de consolidatie van alle portefeuilleonderdelen ten behoeve van de door de toezichthouder gewenste rapportages.

Het fonds vergewist zich van de beheersing van operationele processen bij uitbestedingspartners, onder andere door middel van ISAE3000/ISAE3402 statements of vergelijkbare documenten. Het dagelijks bestuur ziet toe op de uitbesteding van de uitvoering van het pensioenbeheer aan AZL en de bestuursondersteuning aan Actor. De beleggingscommissie ziet toe op de uitbesteding aan BMO en Northern Trust.

2 Bestuursverslag - Ontwikkelingen

2.1 Covid-19 pandemie

Ook in 2021 heeft de Covid-19 pandemie een grote impact gehad wereldwijd. Mutaties van het virus zorgden voor nieuwe besmettingsgolven. Hierdoor was ook 2021 een jaar met veel maatregelen die zowel de financiële markten raakten als een grote impact hadden op het dagelijks leven. Scholen waren in het begin van het jaar dicht en een avondklok werd ingesteld. Maar er was ook goed nieuws. In het eerste kwartaal van 2021 startte in Nederland een grootschalige vaccinatiecampagne. Aan het eind van het jaar was het grootste deel van de Nederlandse bevolking gevaccineerd en liep de boostercampagne op volle toeren. De maatregelen werden in Nederland versoepeld in september, maar aan het eind van het jaar volgde toch weer een periode van strenge maatregelen vanwege zorgen over de Omikron-variant van het virus. In 2022 zijn opnieuw versoepelingen ingezet en op het moment van het schrijven van dit jaarverslag zijn de meeste maatregelen opgeheven.

Vanwege de pandemie heeft het bestuur van het fonds de werkzaamheden en vergaderingen voor het overgrote deel digitaal uitgevoerd. Ook bij uitbestedingspartijen was thuiswerken de norm. Met uitzondering van enkele specifieke werkzaamheden, zoals het afleggen van bedrijfsbezoeken, zijn alle activiteiten voortgezet in 2021.

Nadat het fonds eind 2020 ternauwernood ontsnapte aan een noodgedwongen verlaging van de pensioenen, verbeterde de financiële positie zich in 2021. Meer hierover in de volgende paragraaf.

2.2 Ontwikkelingen financiële positie

De dekkingsgraad is de maat van de verhouding tussen de bezittingen en de verplichtingen van het pensioenfonds. De minimaal vereiste dekkingsgraad van het pensioenfonds is 104,3%. Maar sinds 2015 bevindt de dekkingsgraad zich onder het minimaal vereiste niveau. Ook in 2021 heeft het fonds daarom een herstelplan opgesteld.

Ontwikkeling dekkingsgraad 2021

Het fonds heeft het jaar 2021 afgesloten met een actuele dekkingsgraad van 100,0% (op basis van de UFR) ten opzichte van 90,1% een jaar eerder. De stijging van de dekkingsgraad wordt voornamelijk veroorzaakt door de gestegen rente in 2021. Het beleggingsrendement in 2021 bedroeg 2,83%. Het fonds hoeft ook in 2022 geen verlaging van de pensioenen door te voeren.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op de stand van de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden. Door deze middeling zal de beleidsdekkingsgraad met (enige) vertraging reageren op veranderde (markt-)omstandigheden. De beleidsdekkingsgraad bedroeg eind 2021 96,2% (2020: 85,1%).

Deze beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- ◆ het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt dan wel uit een tekortsituatie komt,
- ◆ de evaluatie van het herstelplan,
- ◆ het doorvoeren van eventuele kortingen,
- ◆ het indexatiebeleid en
- ◆ het uitvoeren van waardeoverdrachten.

Tabel ontwikkeling dekkingsgraad

	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Aanwezige dekkingsgraad 2021	Aanwezige dekkingsgraad 2020
Primo	3.753.532	4.165.474	90,1%	92,5%
Beleggingsopbrengsten	109.727	-22.745	3,2%	9,9%
Wijziging RTS	0	-294.771	6,9%	-13,3%
Premie	146.623	174.912	-0,2%	-1,1%
Waardeoverdrachten	-36.802	-33.772	-0,1%	0,0%
Kosten	3.145	2.777	0,0%	0,0%
Uitkeringen	-48.823	-48.793	-0,1%	-0,1%
Kanssystemen	0	-13.710	0,3%	0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%	0,0%
Overige mutaties TV	0	0	0,0%	3,1%
Andere oorzaken	546	58	0,0%	0,7%
Kruiseffecten	0	0	-0,1%	-1,7%
Ultimo	3.927.948	3.929.430	100,0%	90,1%

In 2021 is het pensioenvermogen gestegen door beleggingsopbrengsten en de premie. De technische voorziening is gedaald vanwege de gestegen rente. Dat is ook de belangrijkste oorzaak voor de stijging van de dekkingsgraad in 2021.

Z-score

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het behaalde rendement van het pensioenfonds en het rendement van de benchmark. De z-score 2021 bedraagt 0,48. De performancetoets is een berekening van de z-score over 5 jaar. De performancetoets tot en met 2021 is 1,86. Het fonds voldoet met deze score aan de gestelde normen. Voor meer informatie over de z-score verwijzen wij u naar hoofdstuk 3.7.7 van dit bestuursverslag.

Haalbaarheidstoets

Op grond van artikel 143 van de Pensioenwet voert een pensioenfonds periodiek een haalbaarheidstoets uit. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Meer informatie over de haalbaarheidstoets is opgenomen in hoofdstuk 3.2.

Premiedekkingsgraad

Het fonds maakt gebruik van premiedemping op basis van de methodiek van verwacht rendement. De hoogte van dit verwacht rendement staat vast voor een periode van vijf jaar. Inherent aan deze systematiek is dat de premiedekkingsgraad fluctueert naarmate

de actuele rentestanden fluctueren. Het verwacht rendement beweegt immers niet mee gedurende de periode van vijf jaar. Hoe lager de rente, hoe lager de premiedekkingsgraad. Als de premiedekkingsgraad lager is dan de actuele dekkingsgraad is er sprake van een negatief effect van de premie op de dekkingsgraad van het fonds. Vanwege de alsmaar dalende rente in de voorgaande jaren is de premiedekkingsgraad sterk onder druk komen te staan. Het bestuur heeft hier afgelopen jaren veelvuldig over gesproken en waar mogelijk maatregelen getroffen. Eind 2021 is de premiedekkingsgraad fors gestegen ten opzichte van eind 2020 vanwege de herijking van het verwacht rendement voor een nieuwe periode van vijf jaar. In hoofdstuk 3.3 wordt nader ingegaan op de premiedekkingsgraad en de overwegingen van het bestuur in het kader van evenwichtige belangenafweging.

2.3 Nieuw pensioenstelsel

Sociale partners hebben voorkeur voor de solidaire premieregeling

In samenwerking met de sociale partners is het pensioenfonds gestart in een werkgroep met het project dat moet leiden tot de overgang naar één van de twee contractvormen van het nieuwe pensioenstelsel, de solidaire premieregeling of de flexibele premieregeling. Beide regelingen zijn premieovereenkomsten, ook wel beschikbare premieregelingen genoemd. Dit betekent dat de huidige uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling niet langer mogelijk is.

Sociale partners hebben na afronding van de verkenningsfase van het project hun voorkeur uitgesproken voor de solidaire premieregeling, uitgevoerd door pensioenfonds VLEP. Het bestuur en sociale partners vinden deze regeling beter bij het pensioenfonds en de deelnemers passen dan de flexibele premieregeling.

- ◆ De solidariteit van de solidaire premieregeling biedt een stabielere basis onder de verplichtstelling, zodat de deelname aan de pensioenregeling door de werknemers in de sectoren gewaarborgd blijft.
- ◆ In de solidaire premieregeling zijn meer mogelijkheden om schokken op de financiële markten op te vangen in het collectief van alle deelnemers. De verwachte pensioenuitkeringen zijn hierdoor wat hoger dan in de flexibele premieregeling.
- ◆ De solidaire premieregeling biedt minder individuele keuzemogelijkheden dan de flexibele premieregeling. Enerzijds is dit een nadeel, want deelnemers waarderen het hebben van keuzemogelijkheden. Anderzijds wordt de uitvoering voor een bedrijfstakpensioenfonds hierdoor complexer. Ook is de samenstelling van de deelnemerspopulatie van het pensioenfonds met relatief veel financiële laaggeletterdheid en niet-Nederlandstalige deelnemers een reden voor het bestuur en sociale partners om te kiezen voor de solidaire premieregeling, waarin het pensioenfonds de deelnemers meer kan ontzorgen.

Invulling nieuwe pensioenregeling

De werkgroep is in de tweede helft van 2021 gestart met de verdiepingsfase van het project. Deze fase loopt tot en met het tweede kwartaal van 2022. In de verdiepingsfase wordt inzicht verkregen in:

- ◆ De inhoud van de pensioenregeling;
- ◆ De risicohouding, o.a. door middel van een risicopreferentieonderzoek;
- ◆ Beleidsvarianten op het gebied van beleggingen, uitkeringen en solidariteit (ALM-studie);
- ◆ De gevolgen van het mogelijke invaren van de bestaande pensioenen in de nieuwe pensioenregeling;
- ◆ Compensatie van de gevolgen van het afschaffen van de doorsneepremie;
- ◆ Uitvoeringstechnische aspecten van de (transitie naar de) nieuwe regeling;
- ◆ Het financiële toetsingskader tijdens de transitiefase (transitie FTK).

Het pensioenfonds streeft naar een overgangsdatum van 1 januari 2024

Dit is de vroegst mogelijke datum. Het huidige pensioenstelsel, inclusief het financiële toetsingskader, biedt bij de huidige dekkingsgraad geen ruimte om toeslagen te verlenen en de dreiging van pensioenverlagingen is continu aanwezig. Ook is het niet mogelijk om het risicoprofiel van de beleggingen te verhogen. Uit de ALM-studie die in 2021 is afgerond blijkt dat een risicovoller

beleggingsbeleid beter bij het pensioenfonds past. Het nieuwe pensioenstelsel biedt betere kansen op toeslagverlening en geeft de mogelijkheid om het beleggingsbeleid te verbeteren.

Veel werk te verzetten in 2022 en 2023

Nadat de hiervoor omschreven verdiepingsfase medio 2022 is afgerond, volgt de besluitvormingsfase waarin een definitieve keuze voor de nieuwe pensioenregeling, het invaren en compensatie worden gemaakt. Het pensioenfonds moet een besluit nemen over het aanvaarden van de opdracht van sociale partners. Sociale partners zijn verantwoordelijk voor het transitieplan en het pensioenfonds stelt een communicatie- en een implementatieplan op. De streefdatum voor definitieve besluitvorming is het eind van het derde kwartaal van 2022.

De implementatiefase start dan in het vierde kwartaal van 2022 en zal grotendeels in 2023 plaatsvinden.

Onzekerheden ten aanzien van de transitie

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is zeer complex en kent veel afhankelijkheden. Naast het wetsvoorstel op hoofdlijnen dat in 2021 in consultatie is gegaan en eind maart 2022 is gepubliceerd, is er ook nog veel lagere wet- en regelgeving die in het voorjaar 2022 ter consultatie is gelegd. De overgang van het pensioenfonds is mede afhankelijk van de definitieve wet- en regelgeving.

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel heeft ook veel gevolgen voor de bij het fonds betrokken uitbestedingspartijen. Ook zij moeten tijdig klaar zijn om de geplande transitiedatum van 1 januari 2024 mogelijk te maken. En ook zij zijn daarbij afhankelijk van de definitieve wet- en regelgeving. Het bestuur onderhoudt nauwe contacten met alle betrokken organisaties.

2.4 Herstelplan

Dekkingsgraad gestegen, maar nog steeds te laag

De dekkingsgraad van het fonds is lager dan het vereiste niveau. Het fonds heeft ook in 2021 een herstelplan ingediend bij de toezichthouder vanwege de te lage dekkingsgraad per eind 2020. De beleidsdekkingsgraad is per 31 december 2021 nog altijd lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De financiële positie is in 2021 verbeterd ten opzichte van de situatie per 31 december 2020. 31 december 2020 was het moment dat de beleidsdekkingsgraad vijf jaar achtereenvolgend lager was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit betekent dat het fonds op grond van het financieel toetsingskader een onvoorwaardelijke korting van de pensioenen moest doorvoeren in 2021. Echter heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid pensioenfondsen een tijdelijke vrijstelling gegeven voor het voldoen aan deze eisen uit het financieel toetsingskader. Om van deze vrijstelling gebruik te maken, moeten pensioenfondsen een dekkingsgraad van tenminste 90% hebben. Het fonds voldeed per 31 december 2020 nipt aan deze eis en hoefde daarom geen onvoorwaardelijke korting door te voeren in 2021. De vrijstellingsregeling is verlengd tot en met tenminste 31 december 2021. Dit betekent dat het fonds ook in 2022 geen onvoorwaardelijke korting hoeft door te voeren door gebruik te maken van de vrijstelling.

Naast de eis om niet langer dan maximaal vijf jaar achtereen een dekkingsgraad te hebben die lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad moeten pensioenfondsen ook in het herstelplan aantonen dat zij binnen een periode van tien jaar het vereiste eigen vermogen bereiken. In het kader van de hiervoor genoemde vrijstellingsregeling heeft de Minister de termijn van tien jaar tijdelijk verlengd tot maximaal twaalf jaar. Uit de berekeningen voor het herstelplan in 2021, op basis van de financiële positie per eind 2020, blijkt dat het fonds niet binnen een termijn van tien jaar het vereiste eigen vermogen bereikt. Binnen de verlengde termijn van twaalf jaar haalt het fonds het vereiste eigen vermogen wel. Het bestuur heeft besloten om gebruik te maken van deze verlengde hersteltermijn. Een korting van de pensioenen was daarmee van de baan in 2021.

Eind 2021 was de dekkingsgraad van het fonds met 100,0% ruim hoger dan de door de Minister als tijdelijke ondergrens aangemerkte dekkingsgraad van 90%. De bijzondere omstandigheden, versterkt door de COVID-19 crisis, waren aanleiding voor de Minister om deze vrijstelling aan pensioenfondsen opnieuw te verlengen. Hierdoor is ook in 2022 geen onvoorwaardelijke korting van de pensioenen nodig. De financiële positie per 31 december 2021 is ook het uitgangspunt van het herstelplan 2022, waaruit blijkt dat het fonds, zonder gebruik te maken van de verlengde hersteltermijn van twaalf jaar, ook geen voorwaardelijke korting van de pensioenen hoeft door te voeren in 2022.

Het pensioenfonds vindt het gebruik maken van de vrijstellingsregeling evenwichtig. Eind 2021 is de dekkingsgraad sterk hersteld ten opzichte van een jaar eerder en zelfs ruim 20%-punt hoger dan kort na aanvang van de COVID-19 pandemie. In het licht van dit herstel vindt het bestuur het niet te verdedigen om de pensioenen in 2022 wel te korten. Daarnaast speelt ook de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel mee in het besluit om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Voor transitie naar het nieuwe pensioenstelsel is een dekkingsgraad van tenminste 95% nodig. Op basis van de dekkingsgraad per eind 2021 lijkt het mogelijk om zonder een korting over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Ook om die reden vindt het bestuur een korting in 2022 niet uitlegbaar.

De dekkingsgraad van het fonds is desondanks nog steeds te laag, waardoor de dreiging van kortingen blijft bestaan. Door de slechte financiële positie is er sinds 2008 geen toeslag verleend. Ook in 2022 wordt er geen toeslag verleend.

Communicatie financiële situatie

Het bestuur houdt de pensioengerechtigden, deelnemers en werkgevers door middel van een nieuwsbrief en nieuwsberichten op de website regelmatig op de hoogte over de ontwikkeling van de dekkingsgraad. De door het pensioenfonds uitgebrachte nieuwsbrieven staan tevens op de website van het pensioenfonds. Voor de eventuele kortingen heeft de communicatiecommissie een gericht communicatieplan opgesteld.

Crisisplan

In het crisisplan staat beschreven welke situaties het fonds als crisissituaties ziet. Daarnaast beschrijft het crisisplan hoe het bestuur handelt indien een crisissituatie zich voordoet. Nadat in 2015 het crisisplan verder is aangescherpt naar aanleiding van het nieuwe financiële toetsingskader en ook de niet-financiële crises zijn opgenomen, wordt het crisisplan jaarlijks geactualiseerd met de gegevens uit het laatste herstelplan.

Geen waardeoverdrachten vanwege te lage dekkingsgraad

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag het pensioenfonds de betreffende waardeoverdracht niet uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort. Per eind september 2015 daalde de beleidsdekkingsgraad tot onder de 100% en heeft het fonds de waardeoverdrachten stop moeten zetten. De stand van zaken per 31 december 2021 is dat de beleidsdekkingsgraad nog onder de 100% is en dat waardeoverdrachten nog niet uitgevoerd kunnen worden. Er is sprake van een voorraad van circa 2.500 verzoeken tot waardeoverdracht per eind 2021. Deze worden in behandeling genomen nadat de beleidsdekkingsgraad 100% of meer bedraagt.

Waardeoverdrachten uit hoofde van de per 1 januari 2019 ingegane Wet waardeoverdracht klein pensioen zijn hiervan uitgezonderd. Deze waardeoverdrachten vinden ook plaats indien de dekkingsgraad onder de 100% ligt.

2.5 Wet- en regelgeving

De wet- en regelgeving waar pensioenfondsen mee te maken hebben, is voortdurend in ontwikkeling. Het bestuur en de sociale partners volgen de ontwikkelingen en bereiden zich voor op mogelijke veranderingen. Zij proberen op diverse manieren aandacht

te vragen voor de gevolgen die veranderingen in wet- en regelgeving hebben voor het pensioenfonds. Zij brengen de specifieke kenmerken van het pensioenfonds onder de aandacht bij de beleidsmakers.

Nieuw pensioenstelsel

Het kabinet heeft samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten over pensioenen en AOW. De belangrijkste afspraken gaan over:

- ◆ Minder snelle stijging van AOW leeftijd;
- ◆ Betere pensioenafspraken voor mensen met zware beroepen;
- ◆ Flexibeler en persoonlijker pensioenstelsel;
- ◆ Verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen.

De plannen zijn in diverse werkgroepen uitgewerkt en opgenomen in de Wet Toekomst Pensioenen. Hierin is beschreven dat er twee mogelijke pensioencontracten zijn in het nieuwe pensioenstelsel. Dit betreft de solidaire premieregeling en de flexibele premieregeling. Beide regelingen zijn premieovereenkomsten zonder doorsneepremiesystematiek.

In het eerste kwartaal van 2021 heeft een consultatie plaatsgevonden waarbij door veel partijen een reactie is gegeven op de conceptwet. Volgens de planning zou de wet rondom de zomer 2021 vastgesteld worden, waarna (o.a.) pensioenfondsen hun pensioenregelingen en administratie aan moeten passen aan de nieuwe eisen. De beoogde ingangsdatum van de wet was 1 januari 2022. Dit is in 2021 uitgesteld tot 1 januari 2023. Pensioenfondsen hebben tot uiterlijk 1 januari 2027 om over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft samen met sociale partners een werkgroep ingesteld om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voor te bereiden. Zie hoofdstuk 2.3 voor een nadere toelichting.

Verhoging AOW- en pensioenleeftijd

De minder snelle stijging van de AOW-leeftijd, zoals afgesproken in het pensioenakkoord, betekent dat de leeftijd in 2020 en 2021 op 66 jaar en vier maanden is blijven staan. In 2022 stijgt de leeftijd met drie maanden en in 2024 komt de leeftijd uit op 67 jaar. Daarna stijgt de AOW-leeftijd niet één jaar per jaar dat mensen langer leven, maar acht maanden.

De fiscale pensioenrichtleeftijd voor aanvullende pensioenen is in 2018 verhoogd naar 68 jaar. Dat is niet gewijzigd. Deze pensioenrichtleeftijd is een rekenleeftijd. Daarmee wordt de jaarlijkse maximaal toegestane fiscale pensioenopbouw berekend. Uiteraard blijft het mogelijk om eerder met pensioen te gaan.

Nabestaandenpensioen

Naast de wijziging van het pensioenstelsel wordt ook gewerkt aan een nieuwe wet voor nabestaandenpensioen. Het doel hiervan is dat het nabestaandenpensioen eenvoudiger wordt doordat er nog maar één type partnerpensioen bestaat (op risicobasis) en de hoogte van het partnerpensioen bepaald wordt als een percentage van het salaris (maximaal 50%) i.p.v. diensttijdafhankelijk. Voor het wezenpensioen komt een vaste eindleeftijd van 25 jaar en het maximumbedrag gaat naar 20% van het salaris, wat fors meer is dan het huidige wezenpensioen.

Bedrag ineens

In de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is de mogelijkheid opgenomen dat deelnemers een deel, maximaal 10% van hun pensioenkapitaal ineens kunnen opnemen. De beoogde ingangsdatum van de wet is 1 januari 2023. De wet wordt als complex en moeilijk uit te voeren beschouwd. De Pensioenfederatie maakt zich hard voor een uitvoerbare variant en heeft een “servicedocument bedrag ineens” gepubliceerd.

Toeslagverlening tijdens transitie naar nieuwe pensioenstelsel

Binnen de regels van het financiële toetsingskader mogen pensioenfondsen een toekomstbestendige toeslag verlenen indien de beleidsdekkingsgraad hoger dan 110% is. Vanaf 1 juli 2022 is het, vooruitlopend op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, mogelijk om toeslagen te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Hieraan zijn voorwaarden verbonden, zoals een voornemen tot invaren van de huidige pensioenen in het nieuwe stelsel.

2.6 Goed pensioenfondsbestuur

Het bestuur bestaat in 2021 uit twaalf bestuursleden, zes voorgedragen vanuit werkgeverszijde, vier voorgedragen vanuit werknemerszijde en twee vertegenwoordigers van pensioengerechtigden. Het verantwoordingsorgaan bestaat uit negen leden: één lid vertegenwoordigt de werkgevers, zes leden vertegenwoordigen de werknemers en twee leden vertegenwoordigen de pensioengerechtigden. Daarnaast is een raad van toezicht ingericht met drie onafhankelijke personen.

Code Pensioenfondsen

De Code is in 2018 herzien, waarbij de normen zijn ingedeeld naar 8 thema's. Inhoudelijk is de Code nagenoeg hetzelfde gebleven ten opzichte van 2014. De Code draait om de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur': besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. De Code Pensioenfondsen bevat veel normen die gaan over gedrag en cultuur. Een beperkter aantal normen gaat over de manier van rapporteren over onderdelen uit de Code Pensioenfondsen.

Pensioenfondsen leven de Code na op basis van het pas toe of leg uit-beginsel. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het bestuursverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. Onderstaand is per thema een toelichting opgenomen bij de naleving door het fonds van de normen uit de Code en relevante ontwikkelingen in 2021. Hierbij wordt ook toegelicht op welke punten het fonds (nog) afwijkt van de Code.

Thema 1 – Vertrouwen waarmaken

Dit thema draait om de volgende stelling: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement. Er zijn 9 normen verbonden aan dit thema. Deze normen gaan onder meer over evenwichtige belangenafweging, de beleids- en verantwoordingscyclus, draagvlak voor de keuzes over verantwoord beleggen en risicobewustzijn.

Het fonds onderschrijft het belang van de normen die horen bij het thema Vertrouwen waarmaken en leeft deze ook na. In 2021 heeft het fonds:

- ◆ een ALM-studie uitgevoerd en het strategisch beleggingsbeleid herijkt (norm 6);
- ◆ een deelnemersonderzoek uitgevoerd over het beleid voor verantwoord beleggen. De resultaten van dit onderzoek vormen een belangrijke pijler van het vernieuwde MVB-beleid (norm 7);
- ◆ de monitoring en rapportage van risicomanagement verbeterd (norm 8).

Thema 2 – Verantwoordelijkheid nemen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling. Aan dit thema zijn 5 normen verbonden die draaien om de taak- en rolverdeling tussen bestuur en uitvoering, (evaluatie van) de uitbesteding en het beloningsbeleid van uitbestedingspartijen.

Het bestuur heeft oog voor deze normen en leeft deze na. In 2021 heeft het pensioenfonds een kostenbenchmarkonderzoek gedaan. Meer informatie hierover is opgenomen in paragrafen 3.5 en 3.8.

Het fonds besteedt geen werkzaamheden uit aan partijen waarvan het beloningsbeleid aanmoedigt om niet in het belang van het fonds te handelen, bijvoorbeeld door het nemen van meer beleggingsrisico dan gewenst. Het fonds heeft in de overeenkomsten met vermogensbeheerder geen prestatiebeloningen opgenomen.

Thema 3 – Integer handelen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance. Er zijn acht normen gekoppeld aan dit thema. Deze normen draaien om onderwerpen zoals (naleving van) de gedragscode, nevenfuncties, tegenstrijdige belangen en een klokkenluidersregeling. Het fonds herkent zich in deze normen en leeft deze na. Het bestuur beoordeelt ieder kwartaal de nevenfuncties van alle bestuursleden alsook de gedane meldingen in het kader van de gedragscode. In 2021 heeft het bestuur onder begeleiding van de compliance officer een workshop over het thema belangenverstrengeling, witwassen en onbetamelijk gedrag georganiseerd. Er zijn in 2021 geen overtredingen van de gedragscode geconstateerd.

Thema 4 – Kwaliteit nastreven

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een lerende organisatie. Aan dit thema zijn acht normen opgehangen. Deze normen bevatten o.a. uitgangspunten voor het collectief, kritisch en onafhankelijk opereren van het bestuur en de leden van het bestuur, opleidingsmogelijkheden voor het bestuur en zelfevaluatie van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan.

Het fonds hanteert deze normen als rode draad in het bestuurlijke proces, het geschiktheidsplan en de zelfevaluatie van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. In 2021 heeft het bestuur het eigen functioneren geëvalueerd als collectief en individueel. Tevens heeft het bestuur meerdere collectieve opleidingsdagen georganiseerd en hebben individuele bestuursleden externe opleidingen gevolgd passend bij hun aandachtsgebieden.

Thema 5 – Zorgvuldig benoemen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds. Dit thema behelst tien normen die de samenstelling, geschiktheid, diversiteit en procedurele aspecten van (her)benoeming van bestuurs-, raad van toezicht- en verantwoordingsorgaanleden.

Het fonds leeft deze normen grotendeels na. Op het gebied van diversiteit (norm 33) voldoet het fonds niet aan alle onderdelen. In het bestuur en de raad van toezicht zitten geen leden van jonger dan 40 jaar. Het bestuur heeft per 1 januari 2022 een nieuw bestuurslid benoemd die op dat moment nog 39 jaar oud was. Daarnaast heeft het bestuur met ingang van 1 januari 2022 een stageplek toegekend aan een jongere (aspirant) bestuurder. Het jongste lid van het verantwoordingsorgaan is in 2020 40 jaar geworden. In het verantwoordingsorgaan zitten geen vrouwelijke leden. In het bestuur zitten twee vrouwelijke leden en in de raad van toezicht zijn twee van de drie leden een vrouw. Het fonds heeft een diversiteitsplan en houdt bij vacatures en herbenoemingen rekening met het vergroten van de diversiteit. Voordragende en benoemende partijen worden nadrukkelijk gevraagd om kandidaten die de diversiteit vergroten.

De norm 34 m.b.t. tot de benoemingstermijn wordt niet geheel nageleefd door het fonds. Voor het bestuur geldt een standaard benoemingstermijn van zes jaar i.p.v. vier jaar. Ook is er geen maximum gesteld aan het aantal keer dat een bestuurslid kan worden herbenoemd. Het bestuur acht het wenselijk dat jaarlijks de termijn van één werknemers- en één werkgeverslid verstrijkt. Vanwege de omvang van het bestuur (twaalf personen) leidt dit tot een standaard benoemingstermijn van zes jaar. Ook wil het bestuur niet op voorhand de zittingsduur beperken tot maximaal twaalf jaar. Uitgangspunt voor het bestuur is een verantwoorde mix van kennis en ervaring waarbij een ruime historische kennis van het fonds onder bestuursleden ook als zeer waardevol wordt gezien, alsmede kennis van de betrokken sectoren. In de praktijk is er, ondanks dat er geen maximale termijn is vastgelegd, in de ogen van het bestuur sprake van voldoende personele wisselingen in het bestuur. Van de twaalf bestuurders die op 1 januari 2022 zitting hebben in het fonds, zijn

er vier langer dan twaalf jaar actief in het bestuur, geen bestuursleden tussen acht en twaalf jaar, drie bestuursleden tussen vier en acht jaar en vijf bestuursleden korter dan vier jaar. Het bestuur concludeert dat hiermee in belangrijke mate aan de norm wordt voldaan en er sprake is van een goede mix van lang en kort zittende bestuursleden. Indien een bestuurslid bij het verstrijken van de lopende zittingstermijn langer dan twaalf jaar bestuurslid is, maakt het bestuur een afweging of het betreffende bestuurslid voor herbenoeming in aanmerking komt. Indien het bestuur dit het geval acht, zal dit duidelijk gemotiveerd worden met het belang van het fonds als uitgangspunt.

Het bestuur heeft in 2021 besloten om de heren R.P. van der Kruijk en D.H.M. Muusers te herbenoemen per 1 januari 2022 voor een nieuwe termijn. De heer Van der Kruijk is reeds langer dan twaalf jaar bestuurder. Het bestuur is echter van mening dat de kennis en ervaring van het fonds en de betrokken bedrijfstakken die de heer Van der Kruijk bezit cruciaal is in de komende jaren waarin de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel centraal staat. De hiervoor toegelichte diversiteit binnen het bestuur is daarbij een belangrijke afweging. Ook was het bestuur zich op het moment van herbenoeming bewust van een tweetal bestuurders die gedurende of eind 2022 tussentijds aftreden en een bestuurslid dat na het aflopen van de zittingstermijn per eind 2022 niet beschikbaar is voor herbenoeming. De raad van toezicht en De Nederlandsche Bank hebben ingestemd met de herbenoeming van beide bestuurders.

Thema 6 – Gepast belonen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Er zijn vijf normen gekoppeld aan dit thema. Het gaat daarbij om een beheerst, passend en duurzaam beloningsbeleid, waarbij terughoudend omgegaan wordt met prestatie-gerelateerde vergoedingen, te hoge beloningen voor intern toezicht worden vermeden en er geen transitie- of ontslagvergoedingen worden toegekend aan bestuursleden of leden van het intern toezicht.

Het fonds leeft alle normen horende bij dit thema na. Het beloningsbeleid is met ingang van 2020 herzien om aan te sluiten bij de nieuwe rollen en deskundigheidseisen, zoals voor sleutelfunctiehouders, en bij het actuele tijdsbeslag van bestuurders. De beloningen zijn in 2021 verhoogd met het cijfer van de consumentenprijsindex. Het beloningsbeleid is openbaar en terug te vinden op de website van het pensioenfonds. In hoofdstuk 3.5.4. van dit jaarverslag zijn de vergoedingen voor het bestuur en de raad van toezicht opgenomen.

Thema 7 – Toezicht houden en inspraak waarborgen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering. Er zijn twaalf normen verbonden aan dit thema. Deze normen beschrijven het intern toezicht, de wijze waarop de raad van toezicht zich als gesprekspartner van het bestuur opstelt, de wijze waarop het bestuur de aanbevelingen van het intern toezicht meeweegt in de besluitvorming, de wijze waarop het bestuur de dialoog voert met het verantwoordingsorgaan en de opdracht aan en evaluatie van de accountant en certificierend actuaris van het fonds.

Het bestuur leeft de normen horende bij dit thema na.

Thema 8 – Transparantie bevorderen

Dit thema draait om de volgende stelling: Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid. Acht normen geven nadere invulling aan dit thema. Deze normen beschrijven dat het fonds transparant dient te zijn over o.a. de missie, visie en strategie, maatschappelijk verantwoord beleggen, de wijze van uitvoering. Ook zijn er normen betreffende communicatiebeleid en een adequate klachten- en geschillenregeling.

Klachten en geschillen

Het fonds voldoet aan de normen horende bij het thema transparantie bevorderen. In 2021 was er sprake van één geschil. Dit geschil is ongegrond verklaard. Daarnaast zijn er gedurende 2021 acht klachten ontvangen van werkgevers en werknemers. AZL ontvangt en behandelt deze klachten en rapporteert aan het fonds over de afhandeling en of dat binnen de door het fonds gestelde normen is gebeurd. Indien klachten hiertoe aanleiding geven, worden verbeteringen gerealiseerd in de uitvoering van de pensioenregeling.

Klachten	Aantallen
Klachten in behandeling 1 januari 2021:	1
Ingediende klachten 2021:	8
◆ Waarvan behandeld als klacht/geschil	8
◆ Waarvan normaal in behandeling genomen	0
◆ Waarvan in behandeling genomen door Ombudsman Pensioenen	0
Afgehandeld in 2021	9
In behandeling 31 december 2021	0

Geschiktheid bestuurders

Het bestuur hecht er groot belang aan dat het pensioenfonds op deskundige wijze wordt bestuurd. Ook geeft het bestuur zich rekenschap van de eisen die de Pensioenwet, de Wet versterking bestuur pensioenfonds en de Beleidsregel geschiktheid 2012 stellen aan de geschiktheid van de bestuurders. Het bestuur van het pensioenfonds heeft een geschiktheidsplan waarin de kaders van het toetsen en bevorderen van de collectieve- en individuele geschiktheid van de bestuursleden zijn geschetst. Het bestuur gaat in het geschiktheidsplan uit van de Handreiking geschikt pensioenfondsbestuur van de Pensioenfederatie. In 2021 hebben de bestuursleden specifieke pensioenopleidingen gevolgd op basis van het opleidingsplan. Daarnaast heeft het bestuur meerdere opleidingsbijeenkomsten georganiseerd in het kader van onderwerpen als het nieuwe pensioenstelsel, maatschappelijk verantwoord beleggen en compliance. In 2021 waren bestuursleden ook geregeld aanwezig bij themabijeenkomsten van de Pensioenfederatie, DNB en andere partijen zoals AZL en Sprenkels & Verschuren.

Het bestuur hanteert een algemeen functieprofiel waar toekomstige kandidaten voor het bestuur aan moeten voldoen. Wanneer er binnen het bestuur een vacature ontstaat, wordt het algemene functieprofiel aangepast aan de eisen die gesteld worden aan de specifieke functie die vacant is. Ook de voorkeur vanuit het oogpunt van diversiteit wordt hierin opgenomen. Dit functieprofiel wordt, na goedkeuring door de raad van toezicht, aan de voordragende organisatie verstuurd. Zo zorgt het bestuur ervoor dat een pensioenfondsbestuurder vanaf de eerste dag aan alle geschiktheidseisen voldoet.

Zelfevaluatie

Besturen moeten een procedure vaststellen voor een periodieke zelfevaluatie. Het gaat daarbij om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur te bewaken en/of te verbeteren. De meest recente zelfevaluatie heeft plaatsgevonden in oktober 2021. Voorafgaand aan de collectieve zelfevaluatie zijn individuele functioneringsgesprekken gevoerd tussen bestuursleden en de voorzitters van het pensioenfonds.

Het bestuur is risicobewust

Pensioenfondsbesturen moeten voldoen aan alle wet- en regelgeving en controle hebben over alle risico's die zich voordoen. De Pensioenwet verplicht het bestuur tot het treffen van maatregelen voor een integere en beheerste bedrijfsvoering. Deze verplichting gaat verder dan de gedragscode die het bestuur heeft. Het gaat om een risicobeleid waarbij alle risico's integraal in kaart worden

gebracht. Het bestuur heeft het beleid voor integraal risicomanagement vastgelegd in een beleidsplan. In de risicoparagraaf (hoofdstuk 3.9) is meer informatie over dit onderwerp opgenomen.

Intern toezicht

De raad van toezicht fungeert als intern toezicht van het fonds. Dit intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van normen in de Code Pensioenfonds. De raad van toezicht doet in hoofdstuk 5 verslag van zijn bevindingen.

Integriteitsbeleid

De Pensioenwet verplicht het bestuur een integriteitsbeleid te voeren. Het gaat om een risicobeleid, waarbij integriteitsrisico's en ook andere risico's in kaart worden gebracht. Het pensioenfonds voert periodiek een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uit.

Gedragscodes

Het doel van de gedragscode is het stellen van regels en richtlijnen voor bestuursleden. Deze regels moeten belangenconflicten tussen het fonds en betrokkenen in privé voorkomen. Daarnaast regelen zij hoe bestuursleden moeten omgaan met vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds. De gedragscode bevordert de transparantie en zorgt ervoor dat alle betrokkenen, ook voor hun eigen bescherming, duidelijk weten wat wel en niet geoorloofd is. Elk bestuurslid verklaart schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. De compliance officer bewaakt de correcte naleving van de gedragscode door alle betrokkenen jaarlijks een vragenlijst te verstrekken en te rapporteren over de naleving.

Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Het fonds leeft de AVG na. Ten aanzien van de naleving van de AVG heeft de privacy officer geconstateerd dat het privacyframework binnen VLEP aanwezig is. Dit betekent dat alle documenten, procedures en registers die er op grond van de AVG moeten zijn er ook zijn en inhoudelijk de juiste onderwerpen behandelen. In 2021 heeft de sleutelfunctiehouder Interne Audit een audit op het privacyframework uitgevoerd. Uit de audit is een aantal verbeterpunten voortgekomen. Dit betreft het aanscherpen en praktischer maken van het privacybeleid dat vrij theoretisch van aard is en het aantonen door AZL dat zij deelnemers vragen belangrijke persoonsgegevens af te schermen bij identificatie d.m.v. identiteitskaart.

In 2021 zijn er zes datalekken geregistreerd. Deze zes datalekken hebben plaatsgevonden bij de pensioenadministrateur. Vier van deze datalekken zijn gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens. De andere twee datalekken zijn, na overleg met de privacy officer, niet gemeld omdat deze niet aan de criteria voor melding voldeden.

Incidenten- en klokkenluidersregeling

Het bestuur vindt het belangrijk dat degenen die financieel afhankelijk zijn van het fonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Dit kan gaan om onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. Het bestuur heeft hiervoor een klokkenluidersregeling opgesteld. Bij de klokkenluidersregeling gaat het om het melden van onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard.

Er kan worden gerapporteerd door leden van het bestuur, van het verantwoordingsorgaan en van de raad van toezicht en door adviseurs van het fonds. De onregelmatigheid wordt gerapporteerd aan de voorzitter van het pensioenfonds.

Het fonds heeft daarnaast ook een incidentenregeling. Vanwege de samenhang heeft het fonds gekozen voor een gecombineerde incidenten- en klokkenluidersregeling. De incidentenregeling is in 2021 herzien. De klokkenluidersregeling wordt in 2022 geëvalueerd.

Beloningsbeleid

Het bestuur wenst een beheerst en duurzaam beloningsbeleid te voeren, dat in overeenstemming is met de doelstelling van het fonds. Het bestuur heeft daarbij de aanbevelingen deskundig en competent pensioenfondsbestuur als referentiekader gehanteerd. De beloningsstructuur staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag. Het beloningsbeleid is in 2019 herzien. De wijzigingen zijn ingegaan per 1 januari 2020. De beloningen zijn in 2021 verhoogd met het cijfer van de consumentenprijsindex. De bedragen voor 2021 zijn opgenomen in hoofdstuk 3.5.

Het beloningsbeleid is op de website gepubliceerd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het pensioenfonds geeft door middel van MVB blijk van zijn maatschappelijke betrokkenheid. Meer informatie over het beleid van het pensioenfonds op dit gebied kunt u lezen in paragraaf 3.7.

Transparantiedocument

Het bestuur heeft een transparantiedocument opgesteld waarin de gemaakte keuzes en het beleid voor goed pensioenfondsbestuur zijn vastgelegd. Het transparantiedocument staat op de website van het pensioenfonds.

Wet- en regelgeving

Het bestuur ziet doorlopend toe op de naleving van wet- en regelgeving door het fonds.

2.7 Communicatie

2.7.1 Communicatiebeleid

Het fonds besteedt veel aandacht aan goede en heldere communicatie over het beleid, ontwikkelingen op pensioengebied en de gevolgen voor individuele deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Het beleid is vastgelegd in een communicatiebeleidsplan. Daarnaast werkt het fonds de jaarlijkse doelen uit in een communicatiejaarplan. Hierin staat welke specifieke communicatieactiviteiten voor de verschillende doelgroepen zijn gepland en op welke trends en ontwikkelingen het fonds dat jaar nader ingaat. Belangrijk onderdeel van het communicatiebeleid is dat er op een zo duidelijk mogelijke wijze wordt gecommuniceerd. Dit bereikt het fonds door de brieven op een eenvoudig taalniveau te schrijven zodat het voor iedereen begrijpelijk is.

Communicatiebeleidsplan 2022 - 2024

In 2021 heeft de communicatiecommissie het beleidsplan voor 2022 - 2024 uitgewerkt. Het bestuur heeft het beleidsplan, met positief advies van het verantwoordingsorgaan, vastgesteld op 25 november 2021. In het boekjaar 2021 was het beleidsplan 2019 - 2021 de leidraad voor de communicatie door het fonds.

De communicatieambitie van het fonds is om kostenbewust, duidelijk en inhoudelijk juist te communiceren, waar mogelijk gesegmenteerd, waardoor laagdrempelig inzicht en handelingsperspectief wordt geboden.

Het communicatiebeleid richt zich op twee thema's: proactief richting werkgevers en deelnemers met inzicht.

Proactief richting werkgevers

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Werkgevers weten welke gegevens op welk moment moeten worden aangeleverd bij VLEP en hoe. Ze begrijpen dat het tijdig en volledig aanleveren van gegevens belangrijk is.
- ◆ Het administratieve proces maken we zo makkelijk mogelijk via digitalisering.

- ◆ We kennen de informatiebehoefte van onze werkgevers.
- ◆ Onze communicatie sluit aan bij de informatiebehoefte van werkgevers. We bieden onze informatie gesegmenteerd aan, waar dat mogelijk is.
- ◆ Werkgevers weten dat onze pensioenconsulenten er zijn om vragen (van werknemers) over pensioen te beantwoorden. Dat onze consulenten presentaties kunnen geven of een inloopspreekuur kunnen houden.

Deelnemers met inzicht

Doelstellingen bij dit thema zijn:

- ◆ Deelnemers weten dat ze pensioen opbouwen bij het fonds.
- ◆ De deelnemers voelen zich 'echt geholpen' doordat de informatie duidelijk, begrijpelijk en relevant is.
- ◆ Het fonds onderzoekt welke informatie belangrijk is om in andere / meerdere talen aan te bieden.
- ◆ Het fonds doet regelmatig onderzoek naar de (informatie)behoeften van deelnemers én toetst via (online) panels of de uitingen duidelijk zijn en aansluiten bij deze behoeften.
- ◆ Het is voor deelnemers eenvoudig en laagdrempelig om zich (minimaal) één keer per jaar in hun pensioensituatie te verdiepen.
- ◆ Het fonds is eerlijk in haar communicatie en het menselijke gezicht achter het fonds is zichtbaar.
- ◆ Voor deelnemers is duidelijke informatie over hun pensioen beschikbaar, waardoor ze inzicht hebben in hun pensioensituatie en mogelijke pensioenkeuzes. Het fonds biedt de informatie gesegmenteerd aan waar dat mogelijk is.

2.7.2 Communicatie in 2021

De communicatie richtte zich in 2021 op de volgende speerpunten:

- ◆ de financiële situatie van VLEP en de maatregelen die mogelijk genomen moesten worden;
- ◆ de rol van de werkgever bij het informeren van deelnemers;
- ◆ voorbereiding op wettelijke wijzigingen, in het bijzonder het nieuwe pensioenstelsel.

Het fonds heeft gedurende 2021 maandelijks via de website een update over de financiële situatie gegeven. Daarnaast is in nieuwsbrieven aan deelnemers en werkgevers ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van de financiële positie. Het fonds is transparant over de financiële positie en eerlijk over de mogelijke gevolgen.

In de zes werkgeversniewsbrieven die in 2021 zijn verstuurd, is daarnaast o.a. aandacht besteed aan het doorgeven van gegevens aan het pensioenfonds via de Uniforme Pensioenaangifte (UPA) en de mogelijkheid van spreekuren voor medewerkers. Ook zijn kant-en-klare berichten verstrekt die werkgevers op hun eigen (intranet) website kunnen plaatsen.

Via de website en de nieuwsbrieven heeft het fonds in 2021 regelmatig een update gegeven over de voortgang van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

2.8 Toezichthouder AFM, AP en DNB

Autoriteit Financiële Markten (AFM)

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten. Hieronder valt het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid en het vaststellen van spelregels over de wijze waarop pensioencommunicatie dient plaats te vinden.

In 2021 is er contact geweest met AFM in verband met een onderzoek van de toezichthouder naar de kostentransparantie van pensioenfondsen. Door middel van een normoverdracht heeft AFM het fonds geïnformeerd over verbeteringen in de kostentransparantie. Het fonds heeft gereageerd op deze normoverdracht richting AFM en door middel van een aangescherpte kostenparagraaf in het jaarverslag 2020.

Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

De AP houdt toezicht op de naleving van de privacywetgeving. Pensioenfondsen verwerken vertrouwelijke persoonsgegevens en dienen hier conform de vereisten van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) op verantwoorde wijze mee om te gaan. Pensioenfondsen dienen datalekken te melden aan de AP, indien deze zich onverhoopt voordoen.

Het fonds heeft in 2021 vier meldingen gedaan aan de AP. Dit betreft incidenten waarbij er correspondentie is verstuurd naar een onjuist adres of een verkeerde bijlage bij een brief is gevoegd. Er zijn geen boetes of andere maatregelen opgelegd door de AP.

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB is als toezichthouder belast met het prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële soliditeit van financiële ondernemingen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het fonds legt structureel alle wijzigingen in statuten, reglementen, actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en de jaarstukken aan DNB voor. Tevens legt het pensioenfonds jaarlijks uiterlijk 30 juni het bestuursverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling aan DNB voor. Elke maand en elk kwartaal rapporteert het pensioenfonds aan DNB over haar financiële positie inclusief de dekkingsgraad. Tevens rapporteert het pensioenfonds DNB in maart over de uitkomsten van de evaluatie van het herstelplan over voorgaand boekjaar en in juni de resultaten van de jaarlijkse haalbaarheidstoets. Indien er sprake is van nieuwe uitbestedingen of gebruik van Cloud toepassingen meldt het pensioenfonds deze aan DNB. Tot slot worden benoemingen van bestuursleden en de raad van toezicht vooraf ter toetsing aan DNB voorgelegd.

Er zijn geen dwangsommen of boetes opgelegd door DNB aan het pensioenfonds. Ook heeft DNB geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming. Van DNB heeft het fonds in 2021 verschillende brieven ontvangen inzake op dat moment actuele thema's voor pensioenfondsen. Het pensioenfonds heeft in 2020 op verzoek van DNB meegewerkt aan een onderzoek naar datakwaliteit bij de pensioenadministratie. Dit onderzoek is in het tweede kwartaal van 2021 afgerond. Het fonds heeft in 2021 opvolging gegeven aan de bevindingen uit het onderzoek. In 2021 heeft het fonds op verzoek informatie verschaft over de regievoering m.b.t. het nieuwe pensioencontract en is het fonds geselecteerd om aan nog een aantal terugkerende onderzoeken deel te nemen. Deze onderzoeken betreffen Nederlandse woninghypotheken, rentebenchmarks en niet financiële risico's. DNB heeft het fonds ook geïnformeerd over pensioenuitvoeringsorganisatie(PUO)-gericht toezicht. Het fonds ziet dit als een positieve ontwikkeling in het toezicht.

3 Bestuursverslag - Financieel beleid

3.1 Inleiding

Het fonds wil aan zijn in paragraaf 1.2.2 omschreven missie, visie en strategie voldoen. Het is dus belangrijk dat het voldoende geld heeft en ontvangt, zodat er genoeg middelen zijn om (toekomstige) uitkeringen te kunnen betalen. Het bestuur gebruikt hiervoor de beleidsinstrumenten premiebeleid, toeslagenbeleid, beleggingsbeleid en de pensioenregeling.

In dit hoofdstuk komen de eerste drie instrumenten aan de orde. Na het premie- en toeslagenbeleid geeft het bestuur inzicht in de voorzieningen en reserves. Na de actuariële analyse volgt een uitleg over het beleggingsbeleid en vervolgens de risicoparagraaf. De pensioenregeling komt aan bod in hoofdstuk 4.

3.2 Financieel toetsingskader

De bedoeling van het financieel toetsingskader (FTK), dat in 2015 is ingevoerd, is dat het beleid van pensioenfondsen stabiel wordt, dat grotere schokken kunnen worden opgevangen en dat vooraf duidelijk is welk beleid er precies gevoerd wordt, juist in crisissituaties. Een stabiel beleid wordt bereikt door de volgende regels:

- ◆ besluiten worden gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Dit is de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen twaalf maanden;
- ◆ als er moet worden gekort, mag de korting over een aantal jaren (maximaal tien) worden gespreid;
- ◆ als er kan worden geïndexeerd, wordt zoveel toeslag toegekend, dat de jaren erna naar verwachting ook (gedeeltelijk) kan worden geïndexeerd;
- ◆ de rekenrente (UFR) voor het langlopende deel van de verplichtingen is gestabiliseerd.

Risicohouding

De risicohouding is:

- ◆ de mate waarin een fonds, na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan van het fonds, bereid is risico's te lopen en
- ◆ de mate waarin het fonds risico's loopt, gegeven de kenmerken van het fonds.

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets en voor de korte termijn in de hoogte van het vereist eigen vermogen of een bandbreedte hiervoor.

Risicohouding korte termijn

Bij de uitvoering van het feitelijke beleggingsbeleid worden bandbreedtes gehanteerd rondom het strategisch beleid. Deze bandbreedtes zijn vertaald naar een bandbreedte voor het vereist eigen vermogen. De toegestane bandbreedte voor het vereist eigen vermogen is in 2021, in overleg met sociale partners, herijkt en vastgesteld op 14% tot 20%. Aanleiding voor de herijking was dat het vereist eigen vermogen langdurig onder deze bandbreedte is gekomen en gebleven. De gedaalde rente is hiervan de oorzaak. Uit de evaluatie van de bandbreedte bleek dat de bandbreedte van 18% tot 24% niet langer passend is. Het VEV is immers in sterke mate afhankelijk van de rentestand. Na herijking van de bandbreedte bevindt het VEV zich weer binnen de norm.

Risicohouding lange termijn

Voor de risicohouding op lange termijn heeft het bestuur ondergrenzen vastgesteld. Ondergrenzen zijn vastgesteld ten aanzien van:

- ◆ Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen => ondergrens van 90%.
- ◆ Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds => ondergrens van 85%.
- ◆ Het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds in een slechtweerscenario => maximaal toegestane afwijking ten aanzien van de gekozen ondergrens 40%.

De ondergrenzen voor het pensioenresultaat zijn vastgesteld in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. De raad van toezicht is geïnformeerd over het proces en heeft hierbij zijn oordeel gegeven.

Haalbaarheidstoets

Bij het FTK hoort ook een haalbaarheidstoets. Deze toets meet in hoeverre het pensioenfonds in staat is om op lange termijn waardevaste pensioenen uit te keren, uitgaande van het premie-, indexatie- en beleggingsbeleid. Dit is het pensioenresultaat. Het pensioenfonds heeft in overleg met de sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan bepaald wat de ondergrenzen voor de haalbaarheidstoets zijn. Deze normen passen bij de wensen van de achterban.

Aanvangshaalbaarheidstoets

Met de aanvangshaalbaarheidstoets in 2015 zijn de pensioenresultaten op het aanvangsmoment bepaald:

- ◆ De mediaan van het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit een dekkingsgraad die gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad bedraagt 97%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%.
- ◆ Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 89%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 85%.
- ◆ Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt in slecht weer (5% percentiel) 58%. De afwijking van de ondergrens (89%) bedraagt daarmee 35% en is kleiner dan de maximaal toegestane afwijking van 40%.

Bij eventueel toekomstig uit te voeren aanvangshaalbaarheidstoetsen zullen deze ondergrenzen opnieuw worden vastgesteld in overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan. Indien uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden informeert het bestuur de sociale partners en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om tot passende maatregelen te komen.

Haalbaarheidstoets 2021

In 2021 heeft het fonds de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze jaarlijkse haalbaarheidstoets is getoetst of de uitkomsten in 2021 nog binnen de gestelde grenzen vallen:

1. Het pensioenresultaat voor het mediaan scenario is gelijk aan 84,7% (2020: 88,0%);
2. De afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweerscenario is gelijk aan 33,8% (2020: 32,0%).

De resultaten uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets in 2021 zijn een verslechtering ten opzichte van 2020 en een verslechtering ten opzichte van de aanvangshaalbaarheidstoets. De uitkomsten overschrijden de vastgestelde grens voor het pensioenresultaat niet. Belangrijkste reden voor de slechtere resultaten ten opzichte van 2020 is de gewijzigde scenarioset van DNB. Sociale partners zijn geïnformeerd over de resultaten. Er zijn naar aanleiding van de resultaten van de haalbaarheidstoets geen wijzigingen in het beleid doorgevoerd.

Reële dekkingsgraad

In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in:

1. Er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%.
2. Indexatie is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

De reële dekkingsgraad ultimo 2021 bedraagt 77,3%.

3.3 Premie

Het pensioenfonds financiert de pensioenregeling (ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen) met een doorsneepremie. Als pensioengrondslag gold in 2021 het pensioengevend loon met een maximum van EUR 70.244,- verminderd met een franchise (in 2021 een bedrag van EUR 13.256,-).

De premie voor de basisregeling is in 2021 vastgesteld op 27,55% waarvan 2,41% vanuit het VPL overschot (2020: 19,65%) (bij een gemiddeld opbouwpercentage van 1,42%). Iedere sector heeft een eigen premiepercentage en daarmee corresponderend opbouwpercentage.

De feitelijke (doorsnee) premie is bepaald als de voor inkoop van nieuwe aanspraken benodigde actuariële koopsom op fondsgrondslagen en het op basis van het gehanteerde beleggingsbeleid verwachte rendement en een opslag voor uitvoeringskosten.

Onderstaand de premiepercentages per sector.

Sector	Premie 2021 basisregeling	Premie 2021 overgangsregeling	Premie totaal 2021	Opbouw- percentage 2021
Vleeswaren	24,45%	0,00%	24,45%	1,406%
Gemaksvoeding	22,99%	0,00%	22,99%	1,354%
Versvlees	27,08%	0,00%	27,08%	1,522%
Pluimveevlees	24,30%	0,00%	24,30%	1,308%

Sector	Premie 2020 basisregeling	Premie 2020 overgangsregeling	Premie totaal 2020	Opbouw- percentage 2020
Vleeswaren	21,03%	3,42%	24,45%	1,56%
Gemaksvoeding	20,51%	2,48%	22,99%	1,52%
Versvlees	18,92%	8,16%	27,08%	1,38%
Pluimveevlees	18,74%	5,56%	24,30%	1,37%

Aanwending overschot VPL-overgangsregeling

Per eind 2020 zijn alle op dat moment voorwaardelijke VPL-overgangsrechten definitief ingekocht. Na deze eindinkoop resteerde per sector een batig saldo. Sociale partners van de sectoren hebben ervoor gekozen om deze overschotten in te zetten voor eenmalige verhoging van het opbouwpercentage in 2021. Hiermee hebben de overschotten een passende bestemming gevonden.

Premiedekkingsgraad

Het fonds heeft er met het oog op premiestabiliteit voor gekozen om de feitelijke premie af te leiden van de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. Inherent aan deze methodiek is dat de premiedekkingsgraad schommelingen vertoont gedurende de periode dat het verwacht rendement vaststaat (periode van vijf jaar). De premiedekkingsgraad is in 2021 84,2% (2020: 69,3%). Het bestuur houdt de ontwikkeling van de rente en daarmee samenhangende premiedekkingsgraad nauwlettend in de gaten. Als de premiedekkingsgraad lager is dan dekkingsgraad betekent dit dat de premie een negatieve bijdrage levert aan de dekkingsgraad. Het bestuur vindt dat een lage premiedekkingsgraad onwenselijk is.

Omdat de lopende pensioenuitkeringen vooralsnog ontzien worden door het gebruik maken van de langere hersteltermijn in het herstelplan 2021 acht het bestuur het nastreven van een premiedekkingsgraad van 95% vanaf 2021 voorlopig niet noodzakelijk. Bij een pas op de plaats ten aanzien van de hersteltermijnen past ook een pas op de plaats ten aanzien van de premie en de pensioenopbouw. Om die reden heeft het bestuur het beleid om een premiedekkingsgraad van 95% te hanteren vanaf 2021 losgelaten. Door de herijking van het verwacht rendement voor een nieuwe periode van vijf jaar en de daaruit voortvloeiende verlaging van de opbouwpercentages is de premiedekkingsgraad in 2021 sterk verbeterd ten opzichte van 2020. De premiedekkingsgraad ligt daarmee ook in de buurt van de actuele dekkingsgraad waardoor het effect op de financiële positie op korte termijn zeer beperkt is. Het bestuur acht dit ook voor het komende jaar als evenwichtig. Het bestuur blijft de premiedekkingsgraad nadrukkelijk monitoren waarbij een evenwichtige belangenafweging de leidraad vormt.

Tabel kostendekkende premie

	2021	2020
Zuiver kostendekkende premie	212.869	188.687
Gedempte kostendekkende premie	147.680	104.336
Feitelijke premie	155.433	113.889
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	178.822	156.944
Opslag in stand houden vereist vermogen	29.147	26.680
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	0	0
	212.869	188.687
De gedempte premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.062	59.891
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.539	10.181
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	46.179	29.201
	147.680	104.336

De feitelijke premie is als volgt samengesteld:

	2021	2020
Actuarieel benodigd	83.062	59.891
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.539	10.181
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	46.179	29.201
Premiemarge	7.753	9.553
	155.433	113.889

3.4 Toeslag

Het fonds beslist jaarlijks of en in hoeverre een toeslag op pensioenaanspraken en pensioenrechten van de (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden kan worden toegekend. Alleen als en voor zover de middelen van het fonds toereikend zijn voor een toeslag, wordt deze toegekend. De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Het toeslagbeleid is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening. Het pensioenfonds verleent alleen een toeslag indien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari van het boekjaar van het pensioenfonds zich boven de 110% bevindt. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad en de toeslagambitie. De toeslagambitie is gelijk aan het CBS-consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid, over de periode van oktober tot en met september. De eventueel uit het vrije vermogen toe te kennen toeslag wordt aan de hand van indexatieregels onder het FTK (toekomstbestendig) bepaald.

Het toeslagbeleid kent eveneens een inhaaltoeslag, deze luidt als volgt:

Het bestuur kan besluiten om extra verhogingen toe te kennen indien de actuele financiële positie van het fonds dit toelaat. De dekkingsgraad waarboven dit mogelijk is, is gebaseerd op toekomstbestendige toeslagverlening en is de grens waarbij maximale toeslag verleend mag worden. Het verschil tussen het feitelijk aanwezige eigen vermogen (afgemeten aan de beleidsdekkingsgraad) en het vermogen behorende bij de bovengrens dekkingsgraad kan voor een vijfde deel worden aangewend voor inhaaltoeslagen. Er geldt een maximumtermijn van tien jaar waarbinnen teruggekeken wordt naar de gemiste toeslagen.

Er zijn in 2021 geen toeslagen verleend.

3.5 Kosten uitvoering pensioenbeheer

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Hieronder worden deze kosten toegelicht.

3.5.1 Totale kosten en kosten per deelnemer voor uitvoering pensioenbeheer

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2021: EUR 5.665.000 (2020: EUR 6.099.000). Omgerekend is dit EUR 135 (2020: EUR 145) per actieve deelnemer en gepensioneerd. Het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden is in 2021 met 41.954 nagenoeg gelijk gebleven (2020: 41.922). In paragraaf 7.6 van de jaarrekening worden deze kosten nader gespecificeerd. In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven bij de kosten en de berekening van de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerd. De kosten die voor de gewezen deelnemers worden gemaakt, zijn volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie toegerekend aan actieve deelnemers en gepensioneerden. Het aantal gewezen deelnemers wordt dus niet meegenomen in de berekening van de kosten per deelnemer

en gepensioneerde. Het fonds heeft veel gewezen deelnemers (75.849 in 2021) waarvoor uiteraard wel kosten worden gemaakt voor administratie en communicatie.

In dit jaarverslag heeft het bestuur een toerekening van kosten aan pensioenbeheer en vermogensbeheer gemaakt. Dit heeft gevolgen voor de kosten per deelnemer, zoals weergegeven in deze paragraaf. De berekeningswijze is gelijk aan vorig jaar.

3.5.2 Toelichting kosten uitvoering pensioenbeheer

De administratiekosten betreffen kosten die worden gemaakt voor actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Deze kosten hebben betrekking op alle werkzaamheden die in de pensioenadministratie moeten worden verricht om de aanspraken juist te administreren en de deelnemers volledig te informeren. Denk hierbij aan de pensioentoekenningen, betalen uitkeringen, verwerken waardeoverdrachten, afkoop, helpdesk, communicatie met deelnemers/gepensioneerden. Daarnaast zijn er kosten die betrekking hebben op de activiteiten die voortvloeien uit de contacten met de werkgever. Het gaat om kosten voor de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, de aanmaak van premienota's en de premie-incasso, helpdesk werkgever, communicatie met werkgever. Hierbij horen ook de kosten voor het aansluiten van nieuwe werkgevers. In vergelijking met vorig jaar zijn de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde gedaald.

De daling van de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde in 2021 ten opzichte van 2020 is grotendeels toe te schrijven aan lagere administratiekosten. De administratiekosten zijn in 2021 lager door een eenmalige creditering door de vorige pensioenuitvoeringsorganisatie en door lagere projectkosten bij de huidige pensioenuitvoeringsorganisatie ten opzichte van vorig jaar. De aanvullende administratiekosten vallen in 2021 daarentegen hoger uit dan in 2020. Per saldo zijn de administratiekosten EUR 434.000 lager dan het voorgaande jaar. De lagere controlekosten in 2021 t.o.v. 2020 hangen samen met extra controles die de accountant in 2020 heeft uitgevoerd. De advieskosten zijn in 2021 gestegen als gevolg van de voorbereidingen voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

	Pensioenbeheer 2021		Pensioenbeheer 2020	
Administratiekosten	EUR	4.048.000	EUR	4.619.000
Governance	EUR	1.269.000	EUR	1.254.000
Controlekosten	EUR	87.000	EUR	164.000
Advieskosten	EUR	567.000	EUR	430.000
Overige kosten	EUR	346.000	EUR	345.000
Herallocatie naar kosten vermogensbeheer	EUR	-652.000	EUR	-713.000
Totaal		5.665.000		6.099.000

3.5.3 Toerekening aan kosten vermogensbeheer

Het bestuur hanteert onderstaande verdeling voor het toerekenen van kosten aan het vermogensbeheer (ongewijzigd ten opzichte van 2020).

Kostensoort	Toegewezen aan vermogensbeheer (%)
Administratiekosten:	
Governance:	
◆ Vergoedingen bestuur en raad van toezicht	50%
◆ Kosten voor bestuursondersteuning	25%
Controlekosten:	
◆ Kosten accountant voor controle jaarwerk	50%
◆ Kosten certificerend actuaaris	50%
Advieskosten:	
◆ Kosten fiscaal advies	50%
Overige kosten:	
◆ Kosten voor toezicht DNB en AFM	50%
◆ Contributie Pensioenfederatie	50%
◆ Kosten notaris t.b.v. beleggingsdocumentatie	100%

Het effect op de kosten pensioenbeheer 2021 is als één totaalbedrag in aftrek genomen in de jaarrekening in de toelichting op de staat van baten en lasten.

3.5.4 Vergoedingen bestuur en raad van toezicht

In het beloningsbeleid zijn onderstaande vergoedingen vastgelegd. Voorzitters van het bestuur worden geacht anderhalf tot twee dagen per week te besteden aan hun functie en bestuursleden tenminste één dag per week. Indien een bestuurder in meer dan één commissie plaatsneemt, bedraagt de vergoeding voor de tweede commissie 50% van het genoemde bedrag.

Functie	Vergoeding per jaar 2021	Vergoeding per jaar 2020
Voorzitter bestuur	€ 50.550,-	€ 50.000,-
Bestuurslid	€ 20.220,-	€ 20.000,-
<i>Commissielid of bestuurslid die als toehoorder zitting neemt in:</i>		
Beleggingscommissie	€ 7.582,50	€ 7.500,-
Risicomanagementcommissie	€ 7.582,50	€ 7.500,-
Financiële commissie	€ 5.055,-	€ 5.000,-
Communicatiecommissie	€ 5.055,-	€ 5.000,-
Handhavingscommissie	€ 5.055,-	€ 5.000,-
<i>Speciale functies:</i>		
Sleutelfunctiehouder indien intern belegd	€ 5.055,-	€ 5.000,-
Expertrol bestuurder	€ 2.527,50	€ 2.500,-

De vergoedingen voor de raad van toezicht zijn onderstaand weergegeven. Leden van de raad van toezicht worden geacht gemiddeld tenminste een halve dag per week aan het fonds te besteden en de voorzitter tenminste een dag per week.

Functie	Vergoeding per jaar 2021	Vergoeding per jaar 2020
Voorzitter raad van toezicht	€ 20.220,-	€ 20.000,-
Lid raad van toezicht	€ 10.110,-	€ 10.000,-

3.5.5 Kostenbenchmark

Het bestuur heeft een kostenbenchmarkonderzoek uit laten voeren op basis van de kosten tot en met 2020. Hieruit blijkt dat de pensioenbeheerkosten in de periode 2018-2020 lager zijn dan fondsen uit de peergroup bestaande uit 27 pensioenfondsen met tussen de 20.000 en 60.000 deelnemers en gepensioneerden. De gemiddelde kosten bedroegen EUR 137 ten opzichte van EUR 172 in de peergroup. Van de peergroup hebben 22 fondsen hogere kosten en 4 fondsen lagere kosten dan het fonds.

3.5.6 Oordeel bestuur

De totale kosten die het fonds maakt voor de uitvoering van het pensioenbeheer, een bedrag van ongeveer EUR 5.665 duizend, zijn besteed aan de uitvoering van de pensioenregeling en de overige werkzaamheden die ten behoeve daarvan worden uitgevoerd. Het bestuur realiseert zich dat dit bedrag veel geld is. Het bestuur vindt de kosten voor het pensioenbeheer in 2021 passend bij de kenmerken en organisatie van het fonds en wel om de volgende reden:

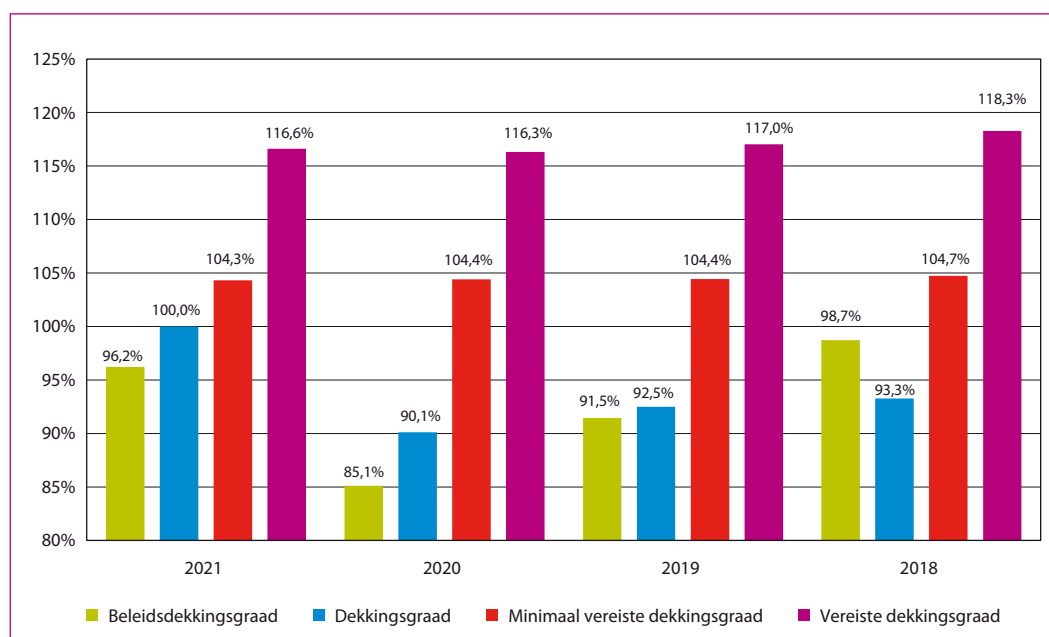
De uitvoering van de pensioenregeling van het fonds is complex vanwege vier aangesloten sectoren die ieder een verschillend premie- en opbouwpercentage hebben. Daarnaast maakt het pensioenfonds veel kosten voor het handhaven van de verplichtstelling en in het verlengde daarvan het uitvoeren van looncontroles. Het bestuur is kostenbewust en waar mogelijk worden besparingen gerealiseerd of uitgaven beperkt. Het bestuur constateert al langere tijd dat de kosten blijven stijgen als gevolg van governance en toezicht. Ook de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel brengt de komende jaren extra kosten met zich mee. In 2021 lagen de kosten iets onder het gemiddelde niveau van de voorgaande drie jaar. De kostendaling in 2021 is goed nieuws, maar die daling is grotendeels veroorzaakt door de incidentele creditering van de vorige pensioenuitvoeringsorganisatie van EUR 300.000. Zonder de eenmalige creditering bedragen de kosten per actieve deelnemer en gepensioneerde EUR 142. Het bestuur ziet EUR 145 per actieve deelnemer en gepensioneerde voor 2022 als het verwachte kostenniveau.

3.6 Samenvatting actuarieel rapport

Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

De dekkingsgraad ^{1) 2)} liet over het boekjaar een stijging zien van 90,1% ultimo 2020 naar 100,0% ultimo 2021. De beleidsdekkingsgraad van het fonds steeg in 2021 van 85,1% naar 96,2%. De beleidsdekkingsgraad ³⁾ ultimo 2021 is daarmee lager dan zowel de vereiste dekkingsgraad van 116,6% als de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,3%. Hierdoor is er sprake van een tekort. Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad zien.

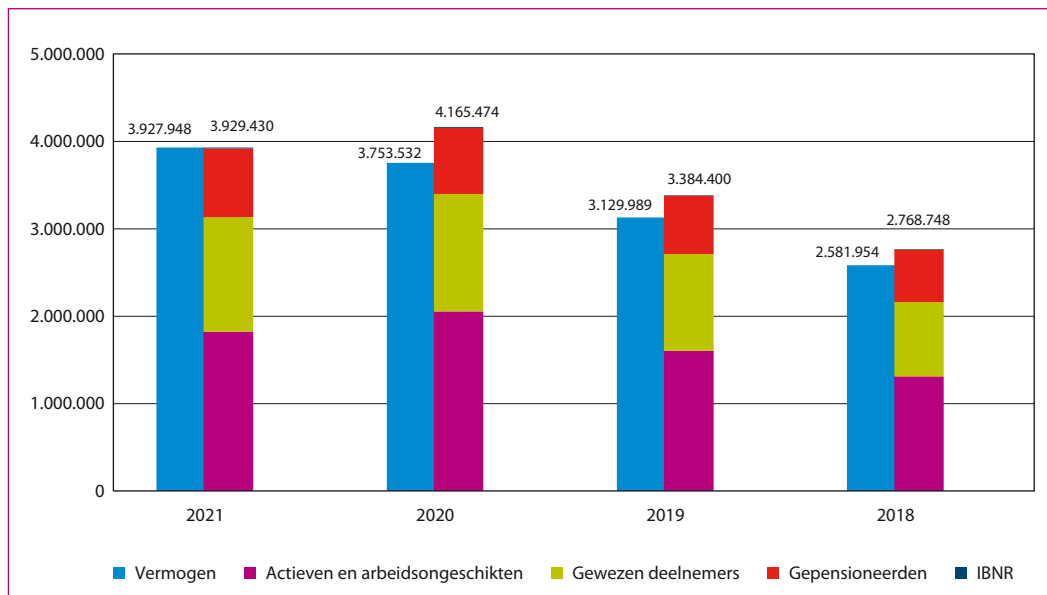

1) Waar gesproken wordt over dekkingsgraad, wordt de actuele dekkingsgraad bedoeld.

2) De dekkingsgraad is gebaseerd op de technische voorziening, waarbij verdiscontering heeft plaatsgevonden op basis van de DNB-rentetermijnstructuur per einde 2021. Volledigheidshalve merken wij op dat er geen rekening is gehouden met de tweede stap van de gewijzigde UFR-methode die vanaf 1 januari 2022 van toepassing is.

3) De beleidsdekkingsgraad is gelijk aan de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad.

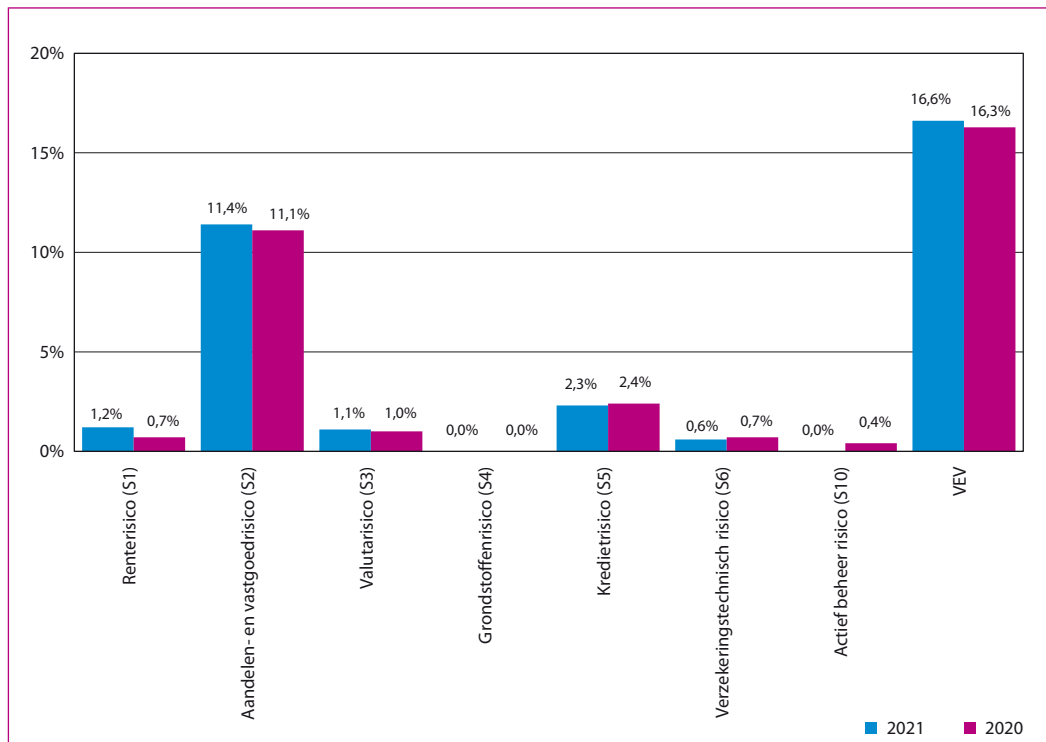
De volgende grafiek geeft het vermogen en de technische voorzieningen ultimo jaar weer.

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,3% ultimo 2021 (ultimo 2020: 104,4%). De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille (de feitelijke vereiste dekkinggraad genoemd) en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille (de strategisch vereiste dekkinggraad genoemd). Ultimo 2021 bedraagt de feitelijke vereiste dekkinggraad 117,7% en de strategisch vereiste dekkinggraad 116,6%.

De volgende grafiek toont de verdeling over de verschillende risicocomponenten van de strategisch vereiste dekkingsgraad ultimo 2021. Ter referentie zijn tevens de cijfers ultimo 2020 opgenomen.

Herstelplan

Het fonds heeft in 2021 een herstelplan ingediend bij DNB, waarin wordt aangetoond dat de beleidsdekkingsgraad binnen de verlengde hersteltermijn van 12 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. Dit herstelplan voorzag voor ultimo 2021 een beleidsdekkingsgraad van 91,4%, terwijl de werkelijke beleidsdekkingsgraad van 96,2% hoger is.

Het fonds heeft in het eerste kwartaal van 2022 het herstelplan geactualiseerd. Uit deze actualisatie blijkt dat het fonds naar verwachting zonder aanvullende maatregelen binnen de gekozen hersteltermijn van 10 jaar herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

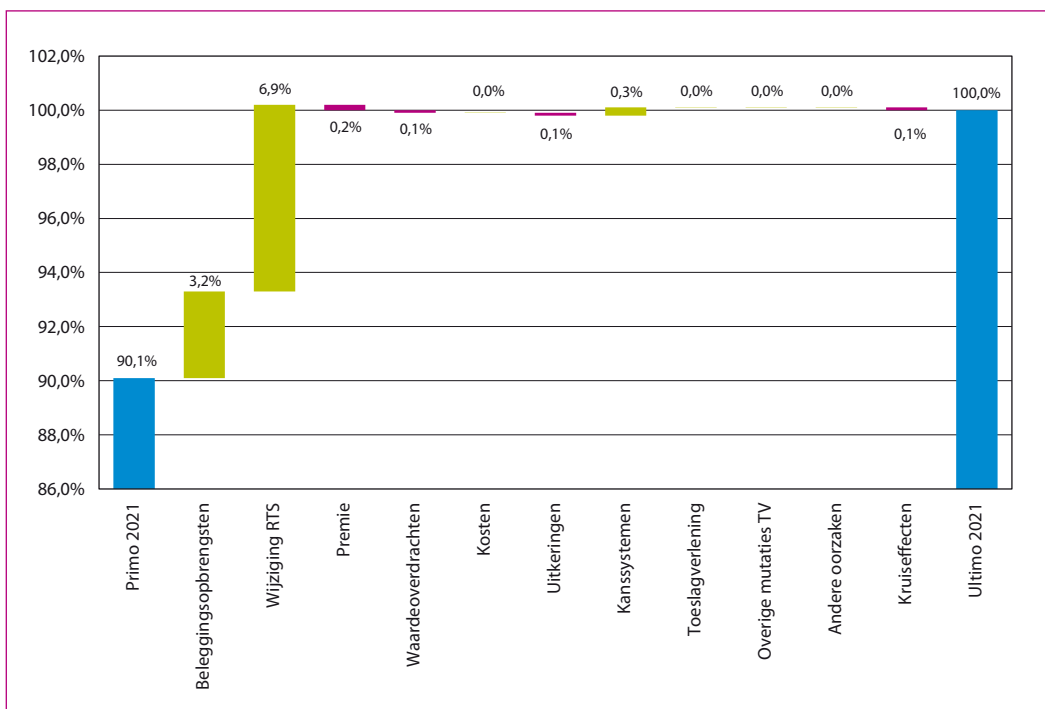
Voor het fonds geldt daarnaast de situatie dat de beleidsdekkingsgraad zich voor het zesde opeenvolgende meetmoment onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt, waarbij dit zesde meetmoment reeds 1 jaar is uitgesteld. Er geldt de regel dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan zes achtereenvolgende meetmomenten lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad mag zijn. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad of de dekkingsgraad uiterlijk op 31 december 2021 hoger dan of gelijk moet zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,3%. Het fonds heeft dit niet gerealiseerd, maar maakt net als vorig jaar gebruik van de door de minister geboden vrijstelling om het zesde en laatste meetmoment één jaar uit te stellen. Voorwaarde voor deze vrijstelling is dat de dekkingsgraad minimaal gelijk is aan 90%.

Voor ons fonds is dit het geval. De beleidsdekkingsgraad of de dekkingsgraad dient uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk te zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,3%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting niet gerealiseerd. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt voor ultimo 2022 namelijk een beleidsdekkingsgraad van 101,4%

en een dekkinggraad van 102,8% verwacht. De tijdelijke maatregel van minister Koolmees zal naar verwachting ook eind 2022 gelden. Het fonds zal moeten bezien of ze daar dan weer gebruik van wil maken, rekening houdend met de evenwichtige belangenafweging.

Analyse van het resultaat

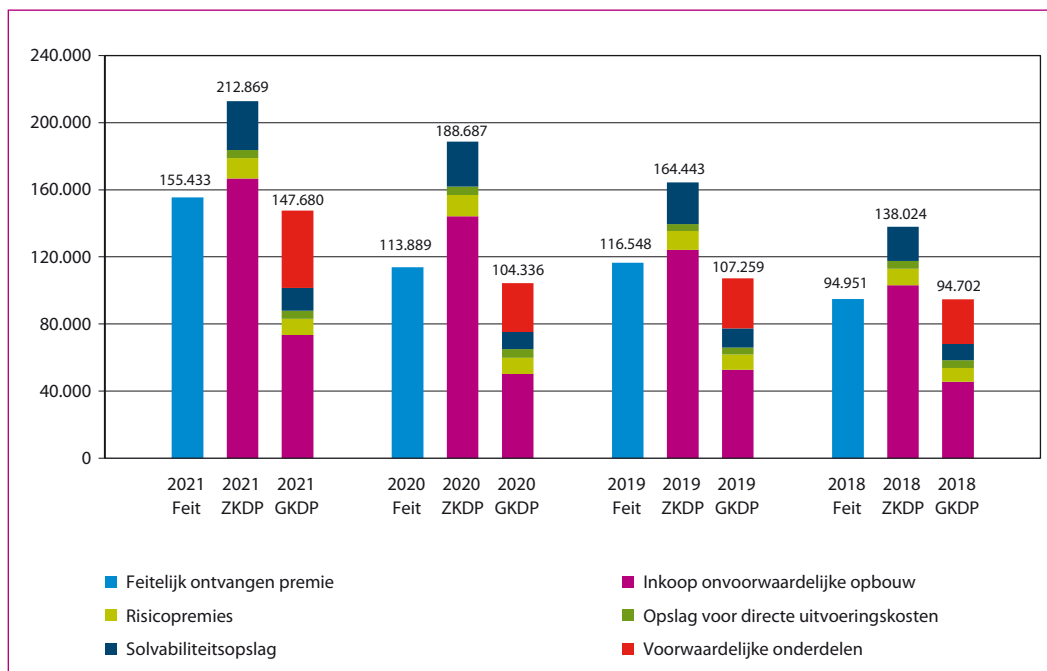
De stijging van de dekkinggraad van 9,9%-punt in 2021 volgt uit het positieve resultaat van 410.460 in het boekjaar. In 2020 was er een negatief resultaat van 157.531. De invloed van het resultaat op de dekkinggraad is in de volgende grafiek weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

Kostendekkende premie

De kostendekkende premie over 2021 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van de gedempte kostendekkende premie, rekening houdend met verwacht rendement. De gedempte kostendekkende premie, rekening houdend met verwacht rendement bedraagt 147.680. De feitelijke premie is met 155.433 toereikend (dit is inclusief de aanwending van het VPL-overschot van 12.418).

De feitelijke premie (Feit), de zuivere kostendekkende premie (ZKDP) en de gedempte kostendekkende premie (GKDP) worden in onderstaande grafiek weergegeven. Hierbij zijn de zuivere en de gedempte kostendekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet. De component "opslag voorwaardelijke onderdelen" in de gedempte premie betreft de verplichte opslag voor de financiering van voorwaardelijke toeslagen waarmee rekening dient te worden gehouden bij premiestelling op basis van verwacht rendement.

Om inzicht te geven in het effect van de opbouw op de financiële positie van het fonds, tonen we in de volgende tabel de premiedekkingsgraad. Er is sprake van een positief effect op de financiële positie van het fonds, indien de premiedekkingsgraad primo boekjaar hoger is dan de dekkingsgraad primo boekjaar. Als de premiedekkingsgraad lager is heeft dit een negatief effect op de financiële positie van het fonds. Zoals uit de tabel valt op te maken heeft de opbouw in 2021 een negatief effect gehad op de financiële positie van het fonds van circa 0,2%-punt.

	2021	2020	2019	2018
Dekkingsgraad primo boekjaar	90,1%	92,5%	93,3%	99,8%
Premiedekkingsgraad primo boekjaar	84,2%	69,3%	82,9%	80,0%
Impact opbouw op dekkingsgraad	-0,2%	-1,0%	-0,5%	-0,8%

3.7 Beleggingen

3.7.1 Beleggingsovertuigingen (investment beliefs)

De investment beliefs zijn in feite de regels of criteria, waaraan het fonds belang hecht bij de inrichting en uitvoering van haar beleggingsbeleid. Met de vaststelling van investment beliefs wordt invulling gegeven aan het voeren van een transparant, evenwichtig en verantwoord beleggingsbeleid.

Het fonds heeft in 2016 de beleggingsovertuigingen opgesteld en deze periodiek herijkt en als volgt bepaald:

Het pensioenfonds is een lange termijn belegger

De verplichtingen vormen de basis voor het beleggingsbeleid en de uitkeringen die pensioenfonds VLEP moet doen (de verplichtingen) liggen (ver) in de toekomst. Het pensioenfonds wil kunnen profiteren van lange termijn mogelijkheden en niet te veel sturen op de korte termijn. Het fonds realiseert zich echter dat een lange termijn belegger op korte termijn risico's kan lopen en dat korte termijn risico's voor haar deelnemers nadelige impact kunnen hebben in de vorm van gemiste toeslagverlening of korting van pensioenen.

Asset allocatie is de belangrijkste keuze

De financiële ontwikkeling van het fonds wordt vooral gedreven door de asset allocatie ("80% van het rendement wordt verklaard door asset allocatie, 20% door de invulling"). Onder asset allocatie verstaat het fonds in welke beleggingscategorieën wordt belegd, inclusief de looptijd van de vastrentende categorieën (renterisico) en de valuta van de categorieën (valutarisico).

Risico vereist een extra rendement

Het pensioenfonds is bereid om beleggingsrisico te accepteren, indien dat wenselijk is om een acceptabele pensioenhoogte te realiseren. Daarbij is het fonds alleen bereid om beleggingsrisico's te accepteren indien daar naar verwachting een additioneel rendement tegenover staat.

Diversificatie is van belang

Diversificatie zorgt voor spreiding en voorkomt concentratierisico's. Niet alle eieren in één mandje. Het fonds is zich bewust van de beperkingen van diversificatie: in extreme marktomstandigheden kunnen diversificatievoordelen wegvallen.

Doen wat we begrijpen

Het fonds belegt alleen in categorieën en strategieën die het begrijpt. Dit betekent evenwel niet dat het fonds per definitie alleen maar in aandelen en vastrentende waarden belegt. Onder begrijpen verstaat het fonds dat het de karakteristieken van de belegging kan uitleggen aan de achterban. Het fonds wil een uitlegbaar beleggingsbeleid voeren waarbij het ook als het misgaat kan uitleggen waarom destijds bepaalde beleggingsbeslissingen zijn genomen.

Een professionele en kostenbewuste organisatie is noodzakelijk

Het fonds wil een klantgericht pensioenfonds zijn, gericht op de deelnemers. Het belang voor de deelnemers is groot en daarom streeft het fonds naar een professionele organisatie. Daarbij is het fonds kostenbewust. De kosten bepalen immers mede de pensioenhoogte. Door de lange horizon kan het fonds profiteren van "rente op rente" maar heeft het last van "kosten op kosten". De verwachte opbrengsten zijn vaak onzeker, maar de kosten niet.

Maatschappelijk verantwoord beleggen voegt op lange termijn waarde toe

De verantwoordelijkheid van het fonds gaat verder dan een goede risico-rendementsafweging. Het fonds is zich bewust van de invloed die zij als belegger kan uitoefenen.

3.7.2 ALM-studie

Het bestuur heeft in 2021 een ALM-studie afgerond. De vorige ALM-studie is in 2018 afgerond.

Eén van de belangrijkste conclusies is dat er de komende vijf jaar geen herstel wordt verwacht, op basis van de aanname dat de marktrente gemiddeld de forwards volgt. Het overrendement dat de portefeuille naar verwachting genereert is volledig nodig om de startdekkingsgraad van circa 90% op peil te houden. Dit wordt voor een groot gedeelte veroorzaakt door de overgang naar de nieuwe UFR-systematiek waardoor de dekkingsgraad in vier jaar tijd met circa 10% daalt. Omdat het fonds de eerste jaren niet herstelt, blijft de kans op korten op basis van de ALM-studie zeer groot.

In de ALM-studie is een aantal varianten van de strategische portefeuille onderzocht. Het viel daarbij op dat de verschillen tussen de uitkomsten beperkt zijn. Een ander strategisch beleggingsbeleid leidt niet tot fundamenteel andere conclusies over de herstel mogelijkheden van het fonds. Per saldo bieden de uitkomsten onvoldoende aanknopingspunten om de renteafdekking aan te passen of verder te onderzoeken.

De ALM-studie heeft geleid tot een aantal wijzigingen voor de beleggingsportefeuille. Hierbij worden twee voor het fonds nieuwe beleggingscategorieën geïntroduceerd in de vorm van niet-beursgenoteerd vastgoed en Emerging Market Debt Hard Currency (EMD HC). De laatste categorie betreft obligaties uit opkomende landen die zijn uitgegeven in harde valuta (doorgaans de Amerikaanse Dollar). Daarnaast wordt het gewicht in High Yield obligaties opgehoogd. De gewichten voor Aandelen ontwikkelde markten, Emerging Market Debt Local Currency (EMD LC) en de LDI portefeuille worden verlaagd.

Belangrijk uitgangspunt bij de ALM-studie en tevens voor de normportefeuille 2022, is dat het risicobudget in 2022 niet toeneemt.

3.7.3 Investment cases

In 2018 is het fonds gestart met het vastleggen van investment cases per beleggingscategorie. Een investment case van een beleggingscategorie is een beknopte weergave van de uitkomsten van de analyse, rationale en conclusies om in een categorie te investeren. De investment case bevordert de vastlegging van besluitvorming en de evaluatie hiervan binnen de beleggingscyclus.

De investment case bestaat uit drie onderdelen:

1. Toets of de categorie potentieel investeerbaar is voor het fonds en indien ja;
2. Vastlegging van de wijze waarop het bestuur de categorie zou willen invullen;
3. (Relatieve) aantrekkelijkheid van de beleggingscategorie (input voor de jaarlijkse beleggingsplancyclus).

In 2021 is het fonds gestart met specifieke ESG georiënteerde Investment casussen voor individuele beleggingscategorieën. Dit betreffen uitgebreide analyses per categorie waarin de ESG-risico's per categorie door het fonds tegen het licht gehouden worden. Met ESG-risico's worden de gevolgen van de beleggingscategorie voor milieu (Environment), sociale aspecten (Social) en bestuurlijke aspecten (Governance) bedoeld. Het fonds kijkt daarbij zowel het risico van de beleggingscategorie op de wereld als de impact van ESG-ontwikkelingen zoals klimaatverandering op de categorie. Dit wordt ook wel "dubbele materialiteit" genoemd. Op basis van onder meer deze risicoanalyse worden aanvullende kaders en richtlijnen opgenomen in de mandaten voor onderliggende vermogensbeheerders. Zo heeft het fonds naar aanleiding van de ESG investment casus voor High Yield besloten om additionele richtlijnen op te nemen zoals een uitgebreide uitsluitingslijst voor ondernemingen die internationale normen ten aanzien van gedrag overtreden en een verlaging van de CO2-intensiteit van de portefeuille van 30% ten opzichte van de benchmark.

In de paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen wordt uitgebreider ingegaan op deze ontwikkelingen in 2021.

3.7.4 Terugblik economie en financiële markten

Het jaar 2021 stond in het teken van de Covid-19 pandemie, records op aandelenbeurzen en een oplopende inflatie. De hoop dat het Covid-19 virus na 2020 overwonnen kon worden, werd niet bewaarheid en het Covid-19 virus bleef dan ook in 2021 een dominant thema. De economische groei veerde in het begin van het jaar op toen vaccinatieprogramma's in de westerse wereld op stoom kwamen en lockdownmaatregelen opgeheven konden worden. De zorgen omtrent het Covid-19 virus namen echter weer snel toe met de ontdekking van nieuwe agressievere (delta) en besmettelijkere (omikron) varianten van het virus.

Het marktvertrouwen werd positief beïnvloed door stimulerende maatregelen van centrale banken en overheden. Zo werd er in het begin van het jaar in de Verenigde Staten \$1,9 biljoen aan steunpakketten uitgerold, in november gevolgd door nog eens \$1 biljoen aan infrastructuur investeringen. In Europa werd tot het ondenkbare besloten om als EU obligaties uit te geven om stimuleringen te financieren.

Maar wellicht was de belangrijkste trend van 2021 wel de ongekende stijging van de inflatie. Terwijl in 2020 een hogere inflatie ver weg leek en deflatie zelfs nog als grootste gevaar werd gezien, is de inflatie in 2021 opgelopen tot niveaus die niet meer zijn gezien sinds de jaren tachtig. De inflatie in de eurozone liep tot bijna 5% per jaar op, terwijl deze in de VS zelfs tot 7% steeg. De belangrijkste oorzaak was in eerste instantie de grote herstellvraag van consumenten nadat de lockdowns waren teruggedraaid. De aanbodzijde kon deze sterke groei van de vraag niet bijhouden. Er ontstonden al snel grote problemen in de wereldwijde bevoorradingsketen – het beste getypeerd door het vastgelopen schip Ever Given in het Suezkanaal dat wekenlang het nieuws domineerde. Ook grondstoffenprijzen liepen fors op doordat de hoge vraag naar grondstoffen niet kon worden beantwoord omdat tijdens de coronacrisis in 2020 investeringen fors zijn afgeschaald.

In eerste instantie was de perceptie dat de hoge inflatie slechts een tijdelijk fenomeen zou zijn en dat deze weer zou terugvallen als de bevoorradingsketen op orde was gekomen. Langzamerhand kwam echter het besef dat de hoge en stijgende inflatie toch ook structurele kenmerken heeft, zoals sterke stijging van woningprijzen en een groot tekort aan personeel in veel sectoren, dat leidt tot hogere lonen. Hoge inflatie en bijbehorende hogere rentes (van de Amerikaanse centrale bank, de Fed, worden in 2022 renteverhogingen verwacht) zijn nu een van de grootste zorgen van beleggers voor de komende jaren.

Een ander belangrijk thema van 2021 is dat het beeld in China zorgwekkender geworden is. Het Chinese overheidsbeleid heeft onder leiding van Xi Jinping een draai gemaakt waarbij de overheid meer grip op de samenleving wil krijgen. Dit heeft er onder meer toe geleid dat technologiebedrijven tot de orde werden geroepen. De blokkering door de Chinese overheid van de beursgang van financiële dienstverlener Ant Group van techmiljardair Jack Ma was typerend voor de versteviging van de Chinese overheid op de eigen economie. Daarnaast kwam de vastgoedsector in China in de problemen. De jarenlang met zeer veel riskante leningen opgebouwde vastgoedsector was de motor van de Chinese economische groei geworden, maar kwam in problemen toen vastgoedbedrijf Evergrande niet meer aan haar betalingsverplichtingen bleek te kunnen voldoen. En hoewel de Chinese overheid graag ziet dat de risico's in deze sector verminderd worden, kan het zich ook geen grootschalige faillissementen permitteren. Dit resulteert in een balanceer act ten aanzien van de vastgoedsector die nog wel even zal duren. Dit alles heeft er toe geleid dat er, afgezien van de nog altijd voortdurende geopolitieke spanningen tussen China en de VS en Europa, grote zorgen zijn over de economische groei in China. En aangezien China in de afgelopen jaren de belangrijkste component was in de groei van de wereldeconomie, leidt dit tot onzekerheid wereldwijd.

Aandelen

Een krachtig herstel van economieën na de lockdowns van 2020, recordwinsten voor bedrijven en ongekende stimuleringsmaatregelen van centrale banken en overheden leidden in 2021 tot sterk stijgende aandelenkoersen. Pas in november kregen de zorgen over hoge inflatie en stijgende rente de overhand en stakte de stijgende trend van aandelenkoersen.

Aandelen ontwikkelde markten (MSCI World Index euro-hedged) behaalden een rendement van 22,5% in 2021. De Amerikaanse aandelenmarkt behaalde over 2021 zelfs een rendement van bijna 27,5% (S&P 500 index euro-hedged). De hoogste rendementen werden in de sectoren energie en vastgoed behaald.

Aandelen opkomende markten kenden echter een minder positief jaar met een rendement van 5% (MSCI Emerging Markets Index in euro). Opkomende markten hadden vooral te lijden onder de terugval van de Chinese economie, terwijl een sterkere Amerikaanse dollar ook tegenwerkte. De MSCI China Index (in euro) verloor in 2021 maar liefst 16%.

Rentemarkten

Per saldo stegen de rentes in 2021 onder invloed van hogere inflatie en aankondigingen van centrale banken dat de obligatie opkoopprogramma's worden afgebouwd.

De Duitse 10-jaarsrente startte het jaar op -0,6% en eindigde 2021 op -0,2%, het niveau waarop het een jaar eerder was gestart. De Amerikaanse 10-jaarsrente steeg in 2021 per saldo met 0,6% tot een niveau van 1,5%.

De voor Nederlandse pensioenfondsen belangrijke 30-jaars euro swaprente kwam weer in positieve renteniveaus terecht en sloot het jaar af op een hoogte van 0,5%, een stijging van per saldo 0,5% voor 2021.

3.7.5 Gevoerd Beleggingsbeleid 2021

In 2021 is de ALM-studie afgerond, waar een aantal wijzigingen voor de beleggingsportefeuille uit is voortgekomen. De belangrijkste wijzigingen zijn verwerkt in het beleggingsplan voor 2022. In 2021 heeft het fonds wel een aantal kleinere wijzigingen doorgevoerd waaronder het opnemen van een allocatie naar Green -en Social bonds. Dat zijn obligaties die worden uitgegeven om projecten met een duidelijke groene of sociale doelstelling te financieren.

In 2021 is tevens besloten om de structuur van de aandelenportefeuille te herzien en is gestart met de analyse hiervoor. De nieuwe aandelenportefeuille zal eenvoudiger van opzet zijn en een aangescherpt ESG beleid bevatten. Deze analyse wordt in 2022 afgerond.

3.7.6 Rendement 2021

Het door het fonds behaalde rendement in 2021 bedraagt 2,83% (benchmark 2,3%). De actuele dekkingsgraad is in 2021 per saldo gestegen van 90,1% naar 100,0% onder invloed van stijgende rente en positieve rendementen op de returnportefeuille.

3.7.7 Z-score

De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft in een getal weer hoe het fonds heeft gepresteerd ten opzichte van de gehanteerde normportefeuille. De formule voor de z-score is als volgt.

$$z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,15\%)}{E_j}$$

Om de z-score te berekenen, wordt het feitelijke rendement van het fonds (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het rendement van de normportefeuille (R_n) wordt, nadat het is gecorrigeerd voor de normbeleggingskosten van 0,15%, in mindering gebracht op het feitelijke fondsrendement. Vervolgens wordt een correctie voor het genomen risico gemaakt. Dit gebeurt door het verschil te delen door een getal voor rendementsspreiding (E_j). Het getal voor de rendementsspreiding is gebaseerd op het percentage zakelijke waarden en het percentage vastrentende waarden dat is vastgelegd in de normportefeuille.

Wanneer de z-score van een bedrijfstakpensioenfonds over een periode van vijf jaar onder de vastgestelde norm (0,00) uitkomt, staat het aangesloten bedrijven onder bepaalde voorwaarden vrij een alternatief te zoeken voor het verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfonds in hun branche. De belangrijkste voorwaarde is een ten minste gelijkwaardige pensioenregeling. Voorts kunnen kosten door de stichting aan de uittredende werkgever in rekening worden gebracht in verband met verzekeringstechnisch nadeel en de behandeling van het vrijstellingsverzoek.

Tabel z-scores

Jaar	z-score
2017	0,46
2018	-0,21
2019	0,43
2020	0,15
2021	0,48

Performancetoets 2017 – 2021: 1,86

$$\text{De formule voor de performance toets} = \frac{z(j-5) + z(j-4) + z(j-3) + z(j-2) + z(j-1)}{\sqrt{5}} + 1,28 \geq 0$$

Voor het bepalen van de performancetoets worden de z-scores over een periode van 5 jaar opgeteld en gedeeld door de wortel van vijf. De performancetoets dient bij een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds hoger uit te komen dan -1,28. Omdat het communicatietechnisch duidelijker is dat de uitkomst van de performancetoets nul of hoger moet zijn, is besloten om bij de uitkomst van de performancetoets 1,28 op te tellen. Bij een negatief resultaat van de performancetoets ($p\text{-toets} < 0$) vervalt de verplichtstelling en mogen ondernemingen ervoor kiezen om hun pensioenregeling elders onder te brengen.

3.7.8 Vooruitzichten

Groei en inflatie

Vorig jaar was de verwachting dat de VS en de EU in 2022 zeer sterk groeien. En hoewel de vooruitzichten iets zijn versomberd zijn de prognoses niet echt veranderd sinds de komst van de Omikron variant, die vooral Noord-Europa heeft getroffen.

Ook als we kijken naar de voorspellingen voor de inflatie gedurende het jaar, zien we een redelijke stijging in de VS. Met name de situatie in Rusland en Oekraïne is aanleiding voor sterk stijgende energieprijzen en creëert veel onzekerheid rondom de verdere verwachtingen voor 2022. De inflatie was gematigd in de EU voor de komst van Covid-19 en de oorlog in Oekraïne, maar heeft zich sindsdien laten voelen. Januari is altijd een belangrijke maand voor de prijzen in de regio en tussen januari en april zijn er veel loononderhandelingen. Inflatiezorgen in de EU nemen toe.

Renteverhogingen

In de afgelopen maanden hebben de financiële markten hun verwachtingen voor het komende jaar voor de rente in de VS en de EU naar boven bijgesteld. In de VS is de markt abrupt opgeschoven van de voorspelling dat de rente nog een jaar ongewijzigd zal blijven, tot de voorspelling dat zij zal stijgen met 1%. Experts denken dat de sterke economische groei en de opwaartse druk op de inflatie betekenen dat er een aanzienlijk meer verkrappend beleid zal zijn van de kant van de Fed. In de eerste maanden van 2022 is een stijging van de rentes in de EU waargenomen. De vraag is wanneer en in welke mate de ECB de rente verhoogt in 2022.

3.7.9 Financiële markten

In onderstaande tabel worden de verwachte rendementen zoals opgesteld door BMO vergeleken met de uitgangspunten zoals gebruikt in de ALM (2021):

Categorie	ALM 2020 (15 jaar)	BMO 2021	Vershil	BMO 2021 (15 jaar)
Staatsobligaties (lange duratie)	-0,2%	-0,8%	0,6%	-0,2%
Bedrijfsobligaties	0,8%	-0,3%	1,1%	0,3%
Hypotheke	0,7%	0,5%	0,2%	1,2%
High Yield	2,5%	-0,5%	3,0%	1,1%
EMD LC	2,0%	1,7%	0,3%	2,0%
EMD HC	1,9%	2,0%	-0,1%	2,6%
Aandelen ontwikkeld	3,5%	2,5%	1,0%	2,7%
Aandelen opkomend	4,0%	5,7%	-1,7%	6,1%

Bron: ALM 2021 VLEP en BMO

Over de hele linie liggen de door BMO verwachte 5-jaarsrendementen voor de obligatiecategorieën lager dan de uitgangspunten zoals gebruikt in de ALM 2021.

3.8 Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Het MVB-beleid van pensioenfonds VLEP

De visie van pensioenfonds VLEP is dat verantwoord beleggen bijdraagt aan zijn langetermijndoelstelling en onderdeel is van zijn toegewezen taak door verantwoordelijkheid te nemen als kapitaalverschaffer.

Pensioenfonds VLEP ziet het als zijn toegewezen taak om verantwoord bezig zijn met beleggingen. Pensioenfonds VLEP gelooft dat bedrijven die in de bedrijfsvoering rekening houden met ESG-maatstaven op de lange termijn betere resultaten behalen (in termen van een hoger rendement en/of een lager risico) dan bedrijven die dat niet doen.

Met verantwoord beleggen streeft pensioenfonds VLEP er naar om meer te beleggen in bedrijven en landen met een goede [E/S/G]-score en minder of zelfs niet wil beleggen in bedrijven en landen in de wapenindustrie en partijen waarbij sprake is van ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles.

Verantwoord beleggen maakt integraal onderdeel uit van het beleggingsbeleid van pensioenfonds VLEP. Bij beleggingsbesluiten is de ESG-impact onderdeel van de besluitvorming. Pensioenfonds VLEP verlangt dat de fiduciair vermogensbeheerder de ESG-impact meeneemt bij de advisering en dat de vermogensbeheerders de ESG impact meenemen in de allocatiebeslissingen. Pensioenfonds VLEP vindt het belangrijk om het effect van het ESG beleid inzichtelijk en meetbaar maken.

Het ESG-doel van Pensioenfonds VLEP is tweeledig:

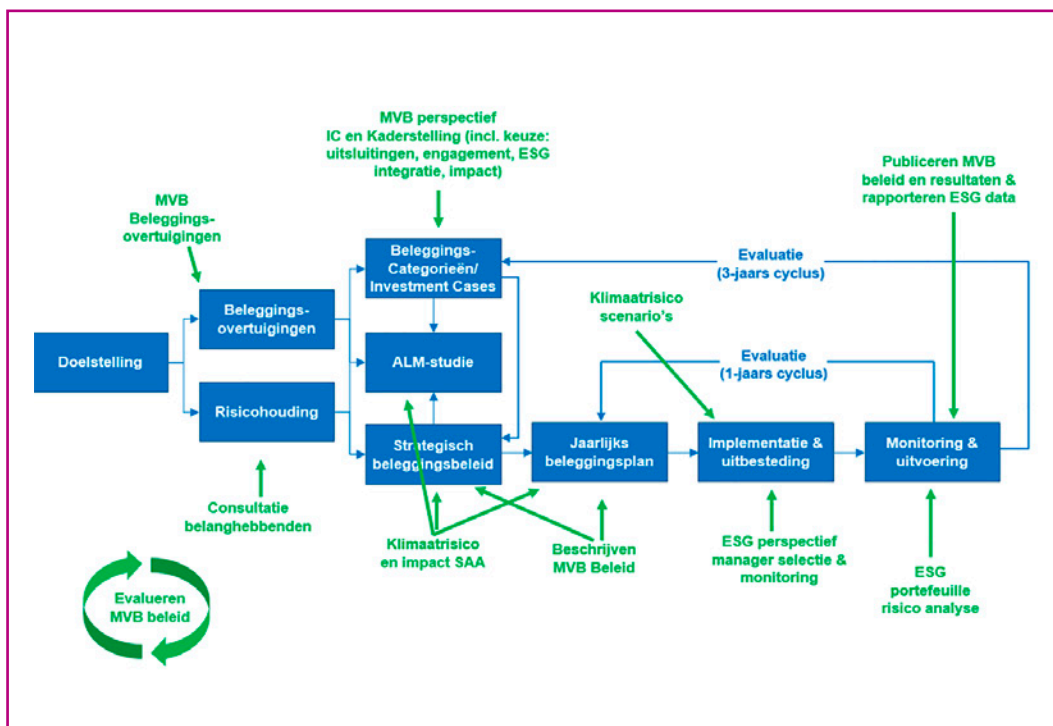
1. Portefeuilledoelstelling: Pensioenfonds VLEP wil rekening houden met ESG maatstaven in de daadwerkelijke allocatie naar beleggingscategorieën, ondernemingen en landen. Daarbij gelooft het fonds dat dit vervolgens leidt tot een beter risico-rendementsprofiel dan wanneer de portefeuille wordt ingericht zonder rekening te houden met deze ESG factoren.

2. Invloed doelstelling: Pensioenfonds VLEP wil invloed uitoefenen op de bedrijven (en landen) waarin het belegt. De instrumenten die hierbij worden ingezet zijn stemmen (voting) en het aangaan van gesprekken met het bedrijf/land over wat voor het fonds belangrijk is (engagement). Daarbij wordt waar mogelijk aansluiting gezocht bij/samengewerkt met andere partijen.

Beleggingsstrategie

Bij het samenstellen en het beheer van de beleggingsportefeuille maakt het pensioenfonds gebruik van een strategisch beleggingsbeleid proces. Deze bestaat uit een aantal stappen van de totstandkoming van het strategisch beleggingsbeleid, de uitvoering van het beleid, tot aan de rapportage en verantwoording. Daarnaast vindt periodiek evaluatie plaats, op zowel een 1-jaars als 3-jaars horizon.

Nagenoeg elk onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid proces kent een ESG-invalshoek. Deze zijn in het schema in onderstaand schema van dit proces groen weergegeven.

De rol van ESG in het beleggingsproces

Pensioenfonds VLEP bevordert de milieu- en sociale kenmerken van haar pensioenregeling op de volgende wijze: Stemmen, Engagement (dialog), Uitsluiting en Integratie van ESG-criteria

Engagement (dialogue)

Het fonds spoort ondernemingen waarin wordt belegd (via zakelijke waarden en bedrijfsobligaties) aan om een beter MVB-beleid toe te passen door op een actieve, structurele en constructieve wijze de dialoog aan te gaan. Ondernemingen met oog voor het milieu, de maatschappij en goed ondernemingsbestuur verbeteren daarmee hun bedrijfsprestaties en stellen zo de vermogenswaarde op de lange termijn veilig.

Het engagementprogramma dat wordt uitgevoerd door onze fiduciër, aan wie het fonds de uitvoering van het stem- en engagementbeleid heeft uitbesteed, speelt een belangrijke rol in de identificatie, beoordeling en beheersing van ESG-risico's van de beursgenoteerde aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles op maatschappij en milieu en van ESG-risico's die mogelijk een materiële impact hebben op de portefeuille. De identificatie en beoordeling van daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts gebeurt aan de hand van gespecialiseerde dataleveranciers en is het startpunt van de ontwikkeling van het engagementprogramma.

De voortgang en de resultaten bij engagement worden gemeten via de zogenoemde mijlpalen. Een mijlpaal geeft een positief engagementresultaat weer, ofwel een verbetering van het MVB-beleid van de betreffende onderneming. Engagement is een continu proces, met geleidelijke stappen van verbetering op weg naar een mijlpaal. Hierbij wordt uitgegaan van twee tot drie jaar als een typisch tijdpad voor engagement om die mijlpaal te bereiken. De voortgang in de richting van de doelstellingen wordt gevolgd door middel van een permanente dialoog. Zodra mijlpalen zijn bereikt, blijft de fiduciër de relaties met de betrokken ondernemingen monitoren en onderhouden om ervoor te zorgen dat de verandering langdurig en fundamenteel is en wordt voortgezet.

Ieder kwartaal worden schendingen van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen door ondernemingen in portefeuille beoordeeld door de fiduciër op basis van eigen inzichten en onderzoek door gespecialiseerde dataleveranciers. Daarbij wordt gekeken naar ernst, schaal en onomkeerbaarheid van de negatieve impact en de reactie van de onderneming daarop. Engagement met geselecteerde ondernemingen richt zich op het beëindigen van de schending, aanpak van de negatieve effecten door herstel en/of verhaal en het voorkomen van schade in de toekomst.

Uitsluiting

Pensioenfonds VLEP wil beleggingen in (controversiële) wapens en beleggingen waarbij sprake is van ernstige en structurele schending van UN Global Compact Principles uitsluiten.

Pensioenfonds VLEP houdt in het uitsluitingenbeleid rekening met het reputatierisico voor het pensioenfonds.

Conform de wettelijke eisen belegt pensioenfonds VLEP in geen geval, direct of indirect via fondsen, in ondernemingen die clustermunitie produceren, verkopen of distribueren.

Pensioenfonds VLEP heeft de Integraal Vermogensbeheerder gevraagd deze uitsluitingswensen expliciet toe te passen op de discretionair beheerde mandaten en te monitoren bij fondsbeleggingen.

Omdat pensioenfonds VLEP grotendeels in beleggingsfondsen belegt (in plaats van in discretionaire mandaten) is pensioenfonds VLEP voor zijn ESG-beleid afhankelijk van de fondsen waar het in belegt. Bij de selectie van beleggingsfondsen wordt het uitsluitingenbeleid van het beleggingsfonds expliciet meegenomen als één van de selectiecriteria.

Integratie van ESG-criteria

Het fonds maakt voor het fiduciër beheer van zijn beleggingsportefeuille gebruik van externe portefeuillebeheerders. Bij de selectie en evaluatie van portefeuillebeheerders worden duurzaamheidscriteria nadrukkelijk meegenomen. Ook is het fonds van mening dat portefeuillebeheerders ESG-criteria in hun beleggingsbeslissingen moeten meenemen. Verder wordt van portefeuillebeheerders verwacht dat zij het MVB-beleid van het fonds handhaven en naleven.

Monitoring en rapportage

In samenwerking met de fiduciër is een integraal ESG-risicorapportage ontwikkeld welke bijvoorbeeld inzicht geeft in de ESG prestaties van de onderliggende managers, carbon intensiteit, water intensiteit, transitierisico analyse en de ondernemingen die in de portefeuille de grootste negatieve bijdrage hebben ten aanzien van duurzaamheid en CO2 intensiteit. Deze analyse maakt gebruik van verschillende bronnen, waaronder MSCI, Science based initiatives en data van de fiduciër manager.

3.8.1 Verbetering MVB-beleid in 2021

Het fonds heeft haar deelnemers in 2021 geraadpleegd over hun verwachtingen ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze consultatie bevestigde het belang van voortgaande MVB-ontwikkeling en specifiek het belang van sociale thema's en klimaatverandering. In de consultatie is nadrukkelijk stil gestaan bij deze onderwerpen vanwege de relevantie voor zowel de portefeuille als de maatschappij. Het fonds heeft met de input van de deelnemersconsultatie in 2021 een nieuw MVB-beleid vastgesteld om hier nadere invulling aan te geven.

IMVB convenant

Het fonds is ondertekenaar van het IMVB convenant. Het fonds volgt het brede spoor van het convenant en neemt deel aan de jaarlijkse vragenlijsten van de monitoringscommissie. In 2021 is het MVB-beleid van het fonds verder in lijn gebracht met de uitgangspunten van het IMVB convenant.

Thematische aandachtsgebieden

Het fonds heeft bij het vaststellen van de prioriteiten voor het MVB-beleid gekeken naar de relevantie en urgentie voor zowel de portefeuille als de maatschappij. Belangrijke randvoorwaarde hierbij is dat ondernemingen waarin het fonds belegt niet structureel betrokken zijn bij bijvoorbeeld ernstige milieuvervuiling, corruptie of mensenrechtenschendingen. Uit de consultatie van deelnemers in 2021 blijkt dat arbeidsomstandigheden een belangrijk aspect zijn en het fonds onderschrijft dit. Daarom is dit naast klimaatverandering als een van de aandachtsgebieden opgenomen.

Klimaat

Vanuit meerdere perspectieven is klimaatverandering één van de belangrijkste aandachtsgebieden voor het fonds. De gevolgen van klimaatverandering zijn nu reeds waar te nemen en nemen deze volgens de klimaatwetenschap alleen maar verder toe. Daarom is in 2015 het Akkoord van Parijs opgesteld, waarin landen zich hebben gecommitteerd de opwarming van de aarde onder de 2 graden Celsius te houden, met als ambitie 1,5 graden. Om dit te realiseren is het nodig dat de netto CO₂-uitstoot in 2050 nul is.

Sociale thema's

Uit het deelnemersonderzoek naar maatschappelijk verantwoord beleggen komt naar voren dat sociale thema's belangrijk worden gevonden. Daarom heeft het fonds de thema's leefbaar loon, kinderarbeid, vakbondsvrijheid en veilige arbeidsomstandigheden als speerpunten in het MVB-beleid opgenomen. Deze onderwerpen zijn relevant vanuit het perspectief van impact van de ondernemingen op de samenleving, alsmede vanuit een risicomanagement-perspectief.

Het fonds stelt vast dat de databeschikbaarheid rondom sociale thema's nog sterk in ontwikkeling is. Dit betekent dat het niet eenvoudig is om de sociale thema's effectief te implementeren in de portefeuille. Het bestuur zal daarom in samenwerking met de fiduciër manager per beleggingscategorie monitoren hoe de dekking en kwaliteit van de data omtrent sociale aspecten zich ontwikkelt.

Impact op beleggingsbeleid

Een belangrijke verdieping voor eind 2021/begin 2022 is de nadere bestudering van ESG-benchmarks door het fonds. Er is uitgebreid stilgestaan bij klimaatbenchmarks waaronder de zogenaamde "Climate Transitions Benchmarks (CTB)" en "Paris Aligned Benchmarks (PAB)" die voldoen aan de EU minimumnormen, omdat deze een rol spelen bij de implementatie van één of meer beleggingscategorieën. In het herijkte MVB-beleid van het fonds is nadrukkelijk een link gelegd met de Climate Transition Benchmark. In 2022 worden de richtlijnen van de portefeuille aandelen ontwikkelde markten aangepast om invulling te geven aan zowel het klimaatbeleid alsmede de hiervoor genoemde sociale thema's.

Allocatie naar Green, Social en Sustainable bonds

In 2021 heeft het fonds besloten een allocatie op te nemen in de matchportefeuille naar Green, Social en Sustainable bonds. Green bonds zijn obligaties die worden uitgegeven om nieuwe en/of bestaande projecten te financieren die een positieve impact hebben op het milieu, zoals bijvoorbeeld schone energie, energie efficiëntie, waterbesparing, vergroening van gebouwen en aanpassingen aan klimaatverandering. Social bonds zijn obligaties die worden uitgegeven om nieuwe en/of bestaande projecten te financieren met een positieve sociale uitkomst, zoals voedselzekerheid, duurzame voedselsystemen, sociaaleconomische vooruitgang, betaalbare huisvesting, toegang tot essentiële diensten en betaalbare basisinfrastructuur.

Duurzame invulling High yield obligaties

Langetermijnwaardecreatie is een van de leidende principes voor het beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen van het fonds. Aan dit principe geeft het fonds invulling door via de beleggingen een positieve bijdrage te leveren aan lange termijn duurzame ontwikkeling en evenwichtige sociale verhoudingen.

In 2021 heeft VLEP per beleggingscategorie een uitgebreide MVB-analyse laten uitvoeren en heeft op basis hiervan besloten om de categorie High Yield anders te gaan invullen. High Yield is een beleggingscategorie waar relatief veel ondernemingen actief zijn in olie- en gaswinning. Naast de uitsluitingen die het fonds hanteert en het engagementprogramma, heeft VLEP in het mandaat een CO2-reductiedoelstelling opgenomen van 30% ten opzichte van de benchmark. De reductietarget zal periodiek geëvalueerd en indien nodig aangepast worden.

In 2021 zijn de ESG-risico analyses uitgebreid ten aanzien van onder meer de ondernemingsspecifieke due diligence en is in de ESG-risico analyse meer aandacht besteedt aan sociale factoren. In 2022 zal meer aandacht besteed gaan worden aan ESG-risico's ten aanzien van landen.

3.8.2 Terugblik en behaalde resultaten maatschappelijk verantwoord beleggen 2021

Afgelopen jaar zijn er diverse mijlpalen behaald met de programma's van de fiduciair beheerder gericht op stemmen en engagement. Klimaat was een thema dat volop in de belangstelling stond. De klimaatop in Glasgow (COP26) heeft het belang van dit onderwerp en de risico's van klimaatverandering nog eens benadrukt.

De financiële sector speelt een belangrijke rol in een groenere en duurzamere economie. Op Europees niveau is er een actieplan opgesteld: het 'Action Plan on Financing Sustainable Growth'. Dit plan moet de financiële sector ertoe bewegen om meer te beleggen in activiteiten die zich richten op de lange termijn en op duurzaamheid. Het fond is zich bewust van die rol en is hier al geruime tijd mee bezig.

Eén van de Europese verplichtingen die voortvloeit uit het actieplan is de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De SFDR heeft als doel om de informatieverstopping over duurzame beleggingen binnen de financiële sector te verbeteren. Het fonds leeft deze nieuwe wetgeving na en daarmee zijn deelnemers het afgelopen jaar nog uitgebreider geïnformeerd over duurzaam beleggen. Zo zijn, conform SFDR, de 'precontractuele informatie' (het Pensioen 123) en de website aangepast.

Engagement, stemmen, uitsluitingen in 2021

Het engagementprogramma speelt een belangrijke rol in de uitwerking van het streven naar langetermijnwaardecreatie van het fonds. Het is bovendien een belangrijk instrument waarmee ESG-vooronderzoek wordt vormgegeven: identificatie, beoordeling en mitigatie van duurzaamheidsrisico's van de portefeuille op maatschappij en milieu en van duurzaamheidsrisico's die mogelijk een materiële impact hebben op de beleggingsportefeuille.

Identificatie en beoordeling van materiële daadwerkelijke en potentiële negatieve impacts is het startpunt van het engagementprogramma waarmee BMO GAM namens het fonds invulling geeft aan het mitigatieproces. Mitigatie vindt plaats binnen de drie werkstromen van het engagementprogramma: engagement met prioriteitsbedrijven, (reactief) engagement dat zich richt op het snel aanspreken van bedrijven in geval van controverses en thematisch engagement:

Het programma engagement met prioriteitsbedrijven richt zich op potentiële negatieve impact en strategische ESG-risico's. Jaarlijks worden ondernemingen geselecteerd die als risicovol worden beoordeeld en die een groot gewicht hebben in de portefeuille. Hierbij hanteert BMO GAM een systematische methode van kwantitatieve analyse op basis van ESG-data en scores, gecombineerd met een kwalitatieve beoordeling door eigen analyses.

Startpunt is een beoordeling van ESG-prestaties en risicoclassificatie van ondernemingen in de portefeuille aan de hand van ESG-ratings: absolute scores, relatieve scores (ten opzichte van de sector) en veranderingen in de tijd. De uitkomst hiervan is inzicht in prestaties van ondernemingen op belangrijke duurzaamheidsthema's zoals CO₂-uitstoot, arbeidsomstandigheden en corruptie. Daarnaast richt de analyse zich op kernpunten van corporate governance, zoals onafhankelijkheid van bestuur en belangen van minderheidsaandeelhouders.

Vervolgens worden de prestaties en strategie van ondernemingen die als belangrijk en risicovol worden geclassificeerd, kwalitatief beoordeeld aan de hand van onderzoek naar bedrijfsgeschiedenis, strategie, financiële prestaties en doelen, gecombineerd met een nadere analyse van ESG-risicobeheersing en ESG-prestaties en -ambities, onder andere op basis van engagementervaring uit het verleden. Ook wordt daarbij beoordeeld of engagement succesvol kan zijn en of het de juiste mitigatiestrategie is. Voor de analyses wordt gebruik gemaakt van gegevens en inzichten van BMO GAM, MSCI ESG en ISS.

Thematisch engagement

Naast ESG-risico's op het niveau van ondernemingen, worden ieder jaar ESG-thema's, trends en risico's geïdentificeerd die van invloed zijn op groepen ondernemingen, bijvoorbeeld binnen sectoren of regio's. Deze thema's worden uitgewerkt in projecten die doorgaans twee tot drie jaar lopen. Hieronder zijn de thema's opgenomen die aansluiten bij de thematische voorkeuren van het fonds.

Climate Action 100+ (SDG 7, 13)

Het wereldwijde gezamenlijke engagementprogramma Climate Action 100+-initiatief heeft aanzienlijke vooruitgang geboekt bij de bedrijven die zijn benaderd. Op dit moment heeft 43% van de 160 deelnemende bedrijven zich ten doel gesteld om in 2050 of eerder de emissies terug te brengen naar nul. Alle bedrijven worden momenteel beoordeeld aan de hand van de Net-Zero Company Benchmark. Deze publieke benchmark onderzoekt de voortgang die bedrijven boeken in hun transitie naar net zero. Dit zal de druk op bedrijven die achterblijven verder opvoeren, naast het engagement dat door Climate Action 100+-al wordt gedaan. Dit gebeurt onder andere door het indienen van resoluties op aandeelhoudersvergaderingen.

BMO GAM is betrokken bij 26 van deze individuele engagements van ondernemingen. Bij deze ondernemingen wordt een vergelijkbaar niveau van voortgang gezien, met belangrijke mijlpalen waaronder de toezeggingen van de multinationale mijnbouwgi-giganten Rio Tinto, BHP Billiton en Glencore om hun emissies nu tot nul terug te brengen. Verder was er een belangrijke nieuwe toezegging tot elektrificatie door General Motors. De oliemultinationals bleven niet achter, zoals blijkt uit het net zero plan

van BP, dat nieuwe toezeggingen deed om de activiteiten te diversifiëren, de ambitie van Occidental om de eerste grote Amerikaanse oliemaatschappij met een net zero uitstoot te worden en het traject van Total om de intensiteit van producten tegen 2050 met 60% te verminderen. Wat elektriciteitsproducenten betreft, is de net zero doelstelling door het grote Amerikaanse elektriciteitsbedrijf Vistra Energy opvallend.

Uitfaseren van kolen (SDG 7, 9, 13)

De geboekte vooruitgang met betrekking tot het uitfaseren van kolen was in 2021 gemengd. De grote gediversifieerde mijnbouwbedrijven hebben een aantal belangrijke toezeggingen gedaan, zoals de aankondiging van BHP Billiton en Anglo American dat zij hun steenkoolactiva willen verkopen. Glencore kondigde een 2050 net zero ambitie aan, die zal worden bereikt door uitputting van hun steenkoolreserves. De reactie van pure kolenmijnbouwers is, niet verrassend, veel minder krachtig geweest - maar de aankondiging van China van een net zero doelstelling voor 2060 en de overwinning van Biden in de VS veranderen het politieke landschap. Dit zal bedrijven meer onder druk zetten.

Investeren in duurzame energie worden financieel gezien steeds interessanter. Dit heeft de elektriciteitssector ertoe aangezet om steeds meer te investeren in duurzame energie en opslag. Veel Europese en Amerikaanse bedrijven in de sector hebben net zero doelstellingen vastgesteld. Er zijn nog wel steeds bedrijven die van plan zijn om steenkoolcentrales tot het einde van hun levensduur te laten draaien en een aantal bedrijven, met name in Japan, bouwt zelfs nog nieuwe steenkoolcentrales.

Er is nog veel werk te verzetten om in al deze sectoren aan te dringen op plannen voor de uitfasering van steenkool. De activiteiten blijven gericht op de VS en China in het bijzonder, maar worden ook uitgebreid naar India als een andere grote steenkoolgebruiker.

Leefbaar loon (SDG 8)

Dit meerjarige engagementproject richt zich op tien grote retailbedrijven uit de VS, het VK, Canada, Japan en Duitsland, waaronder Wal-Mart, Tesco, Loblaws Companies, Fast Retailing en Ceconomy. De meeste ondernemingen reageerden goed op onze engagement - we hadden meer dan 80 interacties, terwijl andere, zoals Ceconomy, helemaal niet ontvankelijk waren.

Met de ondernemingen hebben we de gevolgen van Covid-19 besproken, waaronder de inspanningen om de gezondheid en veiligheid van hun werknemers te beschermen. We benadrukten bij de bedrijven dat het loonniveau van werknemers van invloed kan zijn op het succes van bedrijven op de lange termijn en moedigen aan tot meer openheid over de lonen in de hele onderneming.

Daarnaast maken we deel uit van een aantal initiatieven. Voorbeelden hiervan zijn de ShareAction Good Work Coalition, die zich richt op de toezeggingen van FTSE100-ondernemingen over leefbare lonen en leefbare uren, en het Platform Living Wage Financials-initiatief, dat ondernemingen uit de kleding-, detailhandels- en agribusiness over leefbare lonen aanspreekt.

Het fonds is tevreden over het feit dat bedrijven als Tesco, Costco, Sysco, Loblaws, Dollar General en Wal-Mart allemaal - althans voor een beperkte tijd - het uurloon verhoogden. Veel retailbedrijven, vooral die in de VS, zijn echter nog steeds niet bereid om leefbare lonen te betalen.

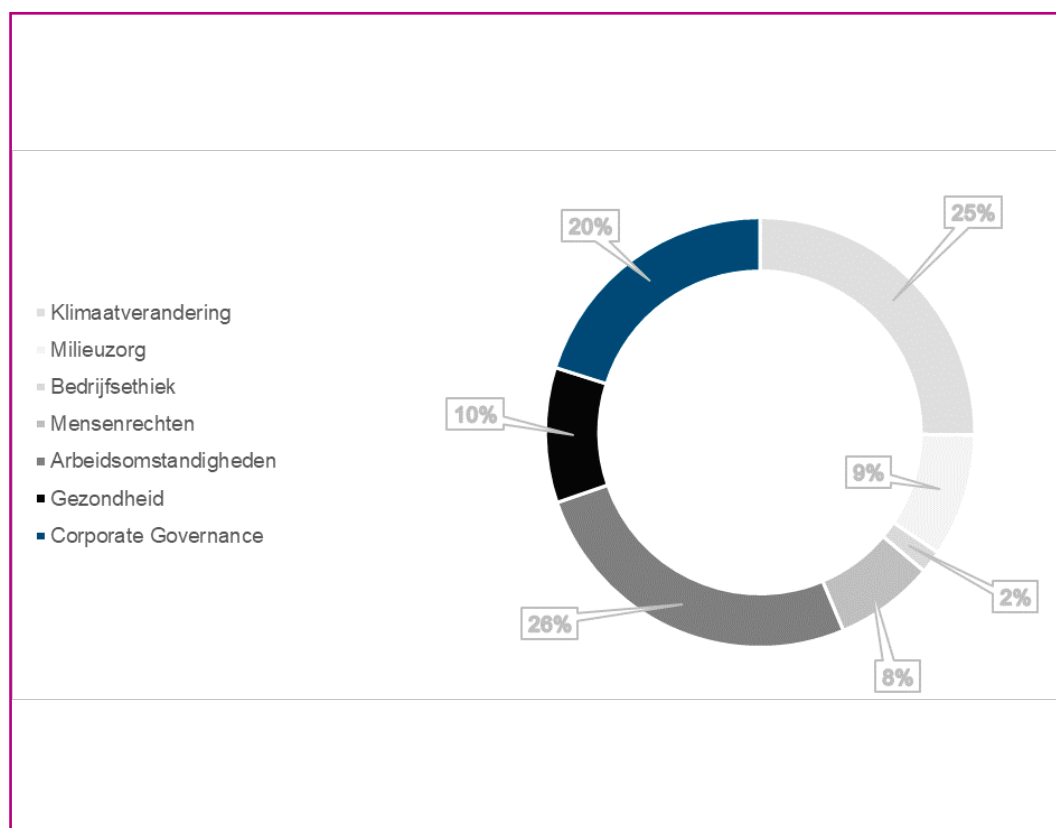
De engagement rond leefbare lonen wordt voortgezet. Hierbij worden onder andere kwesties rond vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen aangepakt, wat werknemers kan helpen afspraken over leefbare lonen te bereiken.

Reactief engagementprogramma waarin VLEP deelneemt, uitgevoerd door BMO GAM

Dit programma richt zich op het mitigeren van daadwerkelijke negatieve impacts van ondernemingen op maatschappij en milieu. Ieder kwartaal worden schendingen van de OESO Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de Global Compact van de Verenigde Naties door ondernemingen in portefeuille beoordeeld door BMO GAM, mede op basis van onderzoek door derden. Daarbij wordt geprioriteerd naar ernst van de schending (wat wordt bepaald door heftigheid, schaal en onomkeerbaarheid van de impact) en de reactie van de onderneming erop.

Engagement met geselecteerde ondernemingen richt zich op het beëindigen van de schending, aanpak van de negatieve effecten door herstel en/of verhaal en het voorkomen van schade in de toekomst. In dit engagement programma hebben we dit jaar onder andere met de onderneming Southwest Airlines gesproken. We hebben het bedrijf toen gestimuleerd om kwantitatieve doelstellingen voor de uitstoot van broeikasgassen te formuleren voor de korte en (middel)lange termijn. In oktober zijn diverse streefdoelen bekendgemaakt, waaronder de reductie van de uitstoot scope 1 en 2 per beschikbare tonkilometer van minstens 20% in 2030, om 10% van het totale brandstofgebruik in 2030 te hebben vervangen door duurzame brandstof ('sustainable aviation fuel' of SAF) en om in 2050 CO2-neutraliteit te hebben gerealiseerd.

In 2021 zijn 528 ondernemingen in 38 landen aangesproken, over de volgende onderwerpen:

Stemmen op aandeelhoudersvergaderingen

Het fonds ziet stemmen als een belangrijk onderdeel van actief aandeelhouderschap. De verwachtingen van de ondernemingen waarin wordt belegd en de uitvoering van het stembeleid, vloeien voort uit de Nederlandse Corporate Governance Code en de OESO en ICGN (International Corporate Governance Network) principes van goed ondernemingsbestuur. Aangezien het fonds voor aandelen in 2021 in beleggingsfondsen belegde is het stemmen uitgevoerd door de betreffende fondsmanagers. In het overzicht hieronder staan de managers opgenomen.

Belegging	Manager	PRI ondertekend?	Uitsluiting	Engagement
Robeco European High Yield Bonds Fund	Robeco	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
Logan Circle High Yield Fund	Logan	Ja	Nee	Ja (via BMO)
PIMCO EMD LC Mandate	PIMCO	Ja	Nee	Ja (via BMO)
Wellington Global Opportunities Fund	Wellington	Ja	Nee	Ja (via BMO)
SSGA Screened CTF North America Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
LSV Large Cap Value Fund	LSV	Ja	Nee	Ja (via BMO)
Wells US Large Cap Select Growth Fund	Wells	Ja	Nee	Ja (via BMO)
SSGA Screened CTF Europe Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
BNP Parvest Equity Best Selection Europe Fund	BNP Parvest	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
SSGA Screened CTF Pacific Fund	SSGA	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
Robeco QI Inst. EM Enhanced Index Fund	Robeco	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)
CBRE Real Estate Eurosis Fund	CBRE	Ja	Ja (beleid manager)	Ja (via BMO)

3.9 Kosten vermogensbeheer

De Pensioenfederatie heeft aanbevelingen gepubliceerd ten behoeve van informatieverstrekking over uitvoeringskosten door pensioenfondsen. In dit jaarverslag zijn deze aanbevelingen gevolgd.

3.9.1 Totale kosten vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer over 2021 bedragen EUR 10.556 duizend (2020: 9.876 duizend). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten van vermogensbeheer 0,28% (2020: 0,28%). Het gemiddeld belegd vermogen bedraagt in 2021 EUR 3.793 duizend (2020: EUR 3.508 duizend). Daarnaast zijn de geschatte transactiekosten EUR 2.922 duizend (2020: 2.209 duizend) wat neerkomt op 0,08% (2020: 0,06%) van het gemiddeld belegd vermogen. De totale vermogensbeheerkosten in 2021 bedragen EUR 13.478 duizend (2020: EUR 12.085), wat neerkomt op 0,36% van het gemiddeld belegd vermogen (2020: 0,34%).

Beheerkosten

De kosten van vermogensbeheer zijn in 2021 met EUR 680 duizend gestegen in vergelijking met 2020 (+6,99%). Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de gestegen beheerkosten voor aandelen (+14,7%) en overlay (+30,5%). Deze stijging is in lijn met de stijging van het belegde vermogen. Daar staat een daling van de kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau (-8,6%) en beheerkosten vastrentende waarden (-26,1%) tegenover. Door een betere uitsplitsing van de kosten voor vastrentende waarden zijn de beheerkosten voor die categorie fors lager dan in 2020. Dit komt doordat een deel van de kosten nu als overige kosten is opgenomen. De overige kosten zijn daardoor veel hoger dan voorgaand jaar (+73,5%).

Omdat het belegd vermogen in 2021 is gestegen, zijn de kosten van vermogensbeheer in 2021 uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen toch gelijk aan 2020.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn in 2021 EUR 713 duizend hoger dan in 2020. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere transactiekosten voor vastrentende waarden en voor de overlay (valuta-afdekking). In de renteafdekking zijn in 2021 relatief meer swaps gebruikt dan in 2020 en door de transitie van de bedrijfsobligaties naar het LDI-fonds zijn ook meer transacties uitgevoerd dan in 2020. De stijging van de transactiekosten voor de overlay wordt veroorzaakt door betere toerekening van de kosten (voorheen werden deze grotendeels onder vastrentende waarden gerapporteerd). De transactiekosten uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn gestegen naar 0,08% ten opzichte van 2020 (0,06%), ondanks de stijging van het gemiddeld belegd vermogen in 2021.

De kosten van de uitvoering van het vermogensbeheer zijn te onderscheiden naar de volgende kostencomponenten en beleggingscategorieën.

(x EUR 1.000, afgeronde bedragen):

Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten excl. transactie- kosten	Transactie- kosten	Totaal 2021	Totaal 2020
Aandelen	3.925	–	3.925	1.116	5.041	4.548
Vastrentende waarden	2.009	–	2.009	1.495	3.504	3.792
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	5.934	–	5.934	2.611	8.545	8.340
Kosten overlay beleggingen	899	–	899	311	1.210	699
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	6.833	–	6.833	2.922	9.755	9.039

Kosten per beleggingscategorie	Beheerkosten	Performance gerelateerde kosten	Kosten excl. transactie- kosten	Transactie- kosten	Totaal 2021	Totaal 2020
Overige vermogensbeheerkosten						
Kosten vermogensbeheer						
pensioenfonds en bestuursbureau	652	–	652	–	652	713
Kosten fiduciair beheer	956	–	956	–	956	956
Bewaarloon	465	–	465	–	465	386
Advieskosten vermogensbeheer	54	–	54	–	54	71
Overige kosten	1.596	–	1.596	–	1.596	920
Totaal overige vermogensbeheerkosten	3.723	–	3.723	–	3.723	3.046
Totaal kosten vermogensbeheer	10.556	–	10.556	2.922	13.478	12.085
Totale kosten vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegd vermogen:			0,28%	0,08%	0,36%	0,34%

3.9.2 Toelichting kosten vermogensbeheer

Beheerkosten

Beheerkosten betreffen de beheervergoedingen (manager fees) en overige kosten die ten laste komen van de (fonds)belegging, zoals het bewaarloon, accountantskosten etc.

Performance gerelateerde kosten

Er bevinden zich in de portefeuille van VLEP geen beleggingen waarvoor performance gerelateerde kosten in rekening worden gebracht.

Transactiekosten

Hieronder worden de transactiekosten verantwoord die samenhangen met allocatiewijzigingen en transactiekosten die binnen de mandaten en fondsen zijn gemaakt als onderdeel van de gevolgde strategie. Het betreft hier voor een groot gedeelte schattingen, welke zijn gebaseerd op informatie van de managers en externe partijen. Op basis daarvan zijn per fonds gemiddelde transactiekosten geschat, afhankelijk van de soort belegging en de gevolgde strategie.

Kosten overlay

De kosten overlay betreffen de geschatte transactiekosten van de valuta-overlay.

Overige vermogensbeheerkosten

Onder de overige vermogensbeheerkosten zijn opgenomen:

- ◆ Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen: dit zijn de kosten van de beleggingscommissie in het boekjaar;
- ◆ Kosten fiduciair beheer: dit zijn de kosten voor het fiduciair beheer in het boekjaar;
- ◆ Bewaarloon: hieronder vallen de kosten van de custodian van het fonds in het boekjaar. Onder bewaarloon zijn ook de kosten opgenomen die de custodian in rekening brengt voor de beleggingsadministratie en (FTK) rapportages;
- ◆ Kosten advies vermogensbeheer: dit zijn de kosten die het fonds maakt om advies in te winnen inzake alle aan vermogensbeheer gerelateerde onderwerpen.

3.9.3 Aansluiting met jaarrekening

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de jaarrekening en de presentatie volgens de aanbevelingen weergegeven:

	Performance gerelateerde Beheerkosten	vergoedingen	Transactie- kosten	Totaal
Directe kosten, opgenomen in de jaarrekening onder beleggingskosten	1.606	–	–	1.606
Indirecte kosten, onderdeel van de directe beleggingsopbrengsten	8.950	–	2.922	11.872
Totale kosten	10.556	–	2.922	13.478

3.9.4 Benchmark kosten vermogensbeheer

Het uitgevoerde benchmarkonderzoek betreft ook de kosten voor het vermogensbeheer. Uit het onderzoek blijkt dat de gemiddelde vermogensbeheerkosten (2018-2020) lager zijn dan de peergroup bestaande uit 77 pensioenfondsen met een pensioenvermogen tussen EUR 1.000 miljoen en EUR 7.000 miljoen. De gemiddelde vermogensbeheerkosten bedragen 0,31% ten opzichte van 0,34% in de peergroup. 45 Fondsen hebben hogere kosten en 31 fondsen hebben lagere kosten. Ook de transactiekosten zijn met gemiddeld 0,06% lager dan de peergroup (0,08%).

3.9.5 Oordeel bestuur

De totale, deels geschatte, kosten die het fonds maakt, een bedrag van ongeveer EUR 13.478 duizend (2020 EUR 12.085 duizend), zijn noodzakelijk voor het goede beheer van het vermogen van het pensioenfonds. Het bestuur realiseert zich dat dit bedrag veel geld is. Het bestuur is echter van mening dat de kosten voor de uitvoering van het vermogensbeheer in 2021 passend zijn bij het strategische beleggingsbeleid en de inrichting van de portefeuille. Weliswaar zijn de totale kosten in 2021 uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen gestegen, over de laatste 3 jaar gemeten zijn de kosten ruim 4% lager dan de gemiddelde kosten in de periode 2018-2020. Het benchmarkonderzoek en de kostenrealisatie over de periode 2019-2021 bevestigen dat het fonds in control is van de kosten vermogensbeheer.

Het bestuur is kostenbewust en waar mogelijk worden besparingen gerealiseerd of uitgaven beperkt. Het bestuur kijkt daarbij naar de kosten in relatie tot het verwachte rendement en het risico. Hogere kosten zijn verantwoord indien het leidt tot een hoger verwacht rendement of lager risico.

3.9.6 Kostenratio pensioenbeheer- en vermogensbeheerkosten

De totale kosten voor pensioenbeheer- en vermogensbeheer (incl. transactiekosten) in 2021 bedragen uitgedrukt als percentage van het belegd vermogen 0,50% (2020: 0,50%).

3.10 Risicoparaagraaf

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de uitwerking van het integraal risicomanagement door het fonds. De paragraaf is als volgt ingedeeld:

- ◆ De belangrijkste risicomanagement activiteiten uit 2021;
- ◆ De focus van het risicomanagement voor 2022;
- ◆ Methodologie en processtappen van het integraal risicomanagement;
- ◆ De strategische en operationele risico's;
- ◆ Risicometing en risicobereidheid;
- ◆ De governance bij het integraal risicomanagement.

3.10.1 Belangrijkste activiteiten in 2021

In 2021 zijn conform het Integraal Risicomanagement jaarplan de volgende activiteiten uitgevoerd:

- ◆ Het uitvoeren van een volledige Eigen Risicobeoordeling (ERB). Deze is in maart 2021 gerapporteerd aan de toezichthouder, waarmee voldaan werd aan de wettelijke eis om de ERB driejaarlijks uit te voeren. Resumerend is de conclusie dat gezien de lage dekkingsgraad en de inzichten uit de scenario-analyses, de strategische risico's en tolerantiegrenzen geëvalueerd worden. In 2021 is hier direct opvolging aan gegeven.
- ◆ Integrale Risicorapportage. Door het bestuur zijn verscherpte strategische doelstellingen en bijbehorende strategische risico's geformuleerd. Deze zijn opgenomen in een nieuwe Integrale Risicorapportage, die in 2021 in samenwerking met het bestuur en de eerstelijns commissies ontwikkeld is. De Integrale Risicorapportage wordt ieder kwartaal door de sleutelfunctiehouder risicobeheer met het bestuur behandeld. Het doel van deze rapportage is om verantwoording af te leggen, maar ook om de verantwoordelijke commissies uit te dagen en om het bestuur te kunnen voorzien van de relevante inzichten en sturingsinformatie. Kernonderdeel van de risicorapportage is het Risk Dashboard waarin in samenwerking met de eerstelijns commissies Key Performance Indicators (KPI's)/Key Risk Indicators (KRI's) zijn opgenomen die ieder kwartaal beoordeeld worden. Daarnaast wordt in de Integrale Risicorapportage inzicht gegeven in de realisatie van het IRM-jaarplan, in de relevante uitvragen en onderzoeken van DNB, in de uitgevoerde audits en in lopende verbeteracties en de actualisatie van de risicokaarten. Proportionaliteit, SMART en beheersing van strategische en top risico's vormden hierbij belangrijke uitgangspunten.
- ◆ Versterking van de beheersing van de IT-risico's. In juni 2021 is voor de eerste keer door het fonds een self-assessment Informatiebeveiliging uitgevoerd als onderdeel van de NFR-uitvragen van DNB (NFR = niet-financiële risico's). Waar nodig zijn

verbeteracties geformuleerd. Daarnaast is ook monitoring uitgevoerd op de IT-risicobeheersing bij AZL, waarbij momenteel nog een aantal verbeteracties door AZL uitgevoerd dienen te worden.

- ◆ Betrokkenheid bij het DNB onderzoek naar datakwaliteit. Vanuit dit onderzoek is door het fonds een nieuw beleidsdocument datakwaliteit opgesteld en zijn de relevante kritische data-elementen (KDE's) door het bestuur geïdentificeerd en met AZL afgestemd.
- ◆ Het uitwerken van risicokaarten met als doel om de verantwoordelijke commissies te ondersteunen bij het uitvoeren van risicomanagement. In een risicokaart komt een beschrijving van het risico terug, het vastgestelde bruto en netto risico, de risicobereidheid en de bijbehorende beheersmaatregelen. Aan de hand van de risicokaart zullen de commissies jaarlijks een controle uitvoeren van de werking van de beheersmaatregelen.
- ◆ Actualiseren IRM beleid. In 2021 is gestart met het actualiseren van het IRM-beleid, waaronder het raamwerk dat in de nieuw ontwikkelde Integrale Risicorapportage terugkomt. Met het actualiseren wordt een meer toegankelijke en pragmatische benadering uitgewerkt. In 2022 zal dit door het fonds afgerond worden.
- ◆ Evaluatie van en controle op de risicobeheersing van de uitvoerders.
- ◆ Een bestuurslid is aangesteld als nieuwe sleutelfunctiehouder risicobeheer.
- ◆ ESG is als strategisch risico meegenomen in het nieuwe Risk Dashboard via het risico "Onvoldoende invulling van MVB" (zie paragraaf 3.9.4). In afstemming met de Beleggingscommissie zijn de KPI/KRI's voor dit risico vastgesteld. Hiermee wordt ESG structureel onderdeel van de kwartaalrapportages en van de monitoring op de risicobeheersing van het fonds.
- ◆ In 2021 is een evaluatie van het integraal risicomanagement uitgevoerd.
- ◆ Het bestuur heeft ervoor gekozen om het aantal bestuursleden in de RMC op drie te houden. Dit is in 2021 afgestemd met de Raad van Toezicht.

3.10.2 Focus voor 2022

In 2021 zijn door het fonds goede stappen gezet in het vernieuwen van het Risk Dashboard en de Integrale Risicorapportage. In 2022 zal dit worden afgerond. Daarnaast worden in 2022 door de verantwoordelijke commissies risicokaarten uitgewerkt waarin de risico's van het fonds beoordeeld worden op aanvaardbaarheid en de werking van de beheersmaatregelen gecontroleerd wordt. Waar nodig geacht zullen risico's aanvullend worden gemitigeerd.

In 2022 zijn er een aantal thema-activiteiten die vanuit het integraal risicomanagement specifiek de aandacht vragen. Dit betreft o.a. de transitie naar het nieuwe stelsel, de selectie van de pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO), de implementatie van het MVB-beleid, vaststellen en communiceren van nieuw loonbegrip, vereenvoudiging van de verplichtstellingstekst voor Gemaksvoeding, beheersing van de risico's vanuit IT en datakwaliteit en de SFDR level 2 vereisten en aankomende DORA regelgeving.

3.10.3 Integraal Risicomanagement - Methodologie en processtappen

Integraal risicomanagement (IRM) betreft het interactieve proces van:

1. Het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid;
2. Het identificeren van risico's;
3. Het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing;
4. De uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Dit proces wordt continu doorlopen, zodat op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie bestaat. Die organisatie moet zich bewust zijn van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang en van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties ervan. Integraal benadrukt dat het gaat om het management van alle verschillende risicogebieden in onderlinge samenhang. Integraal risicomanagement ondersteunt bij het beheerst realiseren van de organisatiedoelstellingen van het fonds, die daarbij zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschouwd.

Het fonds hanteert het COSO Enterprise Risk Management (ERM) model als methodologie voor het integraal risicomanagement.

Zoals de afbeelding van het COSO ERM model weergeeft, is risicomanagement belangrijk bij het proces van het bepalen en uiteindelijk realiseren van de strategie en doelstellingen. Dit model sluit daarom goed aan bij het beschreven proces van integraal risicomanagement van het fonds.

Doelen van het integraal risicomanagement bij het fonds zijn:

- ◆ Bijdragen aan het realiseren van de fondsmissie en -strategie door het periodiek signaleren van significante risico's en disruptieve trends.
- ◆ Kwalitatief betere bestuurlijke besluitvorming via tijdige, juiste en volledige risico-informatie die is gebaseerd op de samenhang van alle risico's.
- ◆ Bestuurlijk bewust omgaan met en sturen op risico's: welke risico's nemen en welke vermijden?
- ◆ Koppelen van de beheersing aan de risicobereidheid van het fonds met het doel de beheersing op het overeengekomen niveau toe te passen.
- ◆ Efficiëntie en effectiviteit van risicomanagementactiviteiten door processen, rapportages en methoden op elkaar te laten aansluiten.
- ◆ Een zelflerende organisatie die zich aanpast aan risico's in een continu veranderende omgeving.

De volgende uitgangspunten beschrijven de eisen voor effectief integraal risicomanagement bij het fonds:

- ◆ Aandacht voor risicobewustzijn in alle geledingen, inclusief uitbestedingspartijen.
- ◆ Integratie in bestaande processen en in de besluitvorming.
- ◆ Risico's worden tijdig gesignaleerd en adequaat beheerst vanuit een integraal kader.
- ◆ Uitvoering gebaseerd op vooraf vastgestelde kaders, binnen risicobereidheid en toleranties.
- ◆ Dynamisch, iteratief en anticiperend op veranderingen en gericht op continu verbeteren.
- ◆ De governance waarborgt de onafhankelijkheid van de risicomanagementfunctie.
- ◆ Rekening houden met menselijk gedrag en culturele factoren.
- ◆ Aansluiten bij de complexiteit van de pensioenuitvoering en het vermogensbeheer.

Het uitgangspunt is dat het integraal risicobeheer het realiseren van de strategie en doelstellingen van het pensioenfonds dient te ondersteunen. Het fonds doorloopt hiervoor een cyclus waarbij de strategie en doelstellingen periodiek vanuit SWOT/trendanalyse herzien worden, de doelstellingen gekoppeld worden aan de strategische risico's en deze vervolgens samen met de reguliere operationele risico's (financieel en niet-financieel) opgenomen worden in de risicomanagement jaarcyclus. Hierna is een overzicht opgenomen van deze aanpak.

Risicomanagementcyclus - aanpak

De bovenstaand beschreven stappen worden door het fonds doorlopen, waarbij de missie, visie, strategie en doelstellingen zijn vastgesteld. In de volgende paragraaf komen de door het bestuur vastgestelde doelstellingen terug inclusief de risico's die daarbij geïdentificeerd zijn.

3.10.4 Strategische en operationele risico's

Het bestuur heeft in 2021 de doelstellingen van het fonds herijkt. In totaal zijn hierbij acht doelstellingen geformuleerd, waarbij vervolgens de bijbehorende strategische risico's geïdentificeerd zijn. Aan de hand van de strategische risico's is de beheerste realisatie van de strategische doelstellingen te monitoren. De strategische doelstellingen en bijbehorende strategische risico's zijn onderverdeeld naar domeinen hierna opgenomen.

Nr.	Domein	Strategische doelstellingen	Bijbehorende strategische risico's
1	Compliance / Integriteit / juridisch	VLEP streeft naar een duidelijke en eenvoudige regeling (o.a. loonbegrip)	• Ontoereikend uitvoeringsmanagement door (te) complexe regeling • Te hoge kosten
2	Compliance / Integriteit / juridisch	VLEP wil de regeling toekomstbestendig maken rekening houdend met de risicohouding van de deelnemers	• Verlies draagvlak sociale partners • Verlies draagvlak deelnemers
3	Operationeel / uitvoering	VLEP wil de uitvoering/ administratie toekomstbestendig maken	• Ontoereikend uitvoeringsmanagement (IT voldoet niet) • Onbeheerste transitie
4	Reputatie	VLEP wil stakeholdersmanagement vormgeven (incl. heldere communicatie)	• Verlies draagvlak sociale partners • Ontoereikend uitvoeringsmanagement • Onvoldoende heldere communicatie
5	Financieel / vermogensbeheer	VLEP streeft naar het behalen van verwacht overrendement gegeven de risicohouding	• Onvoldoende solvabiliteit • Onvoldoende beleggingsrendement • Verlies draagvlak sociale partners • Verlies draagvlak/ vertrouwen deelnemers
6	Financieel / vermogensbeheer	VLEP wil inhoud geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen in haar beleggingsbeleid	• Ontoereikend beleggingsrendement waar het betreft MVB • Reputatierisico • Onvoldoende invulling van MVB
7	Financieel	VLEP wil kosten beheersen/ kosten binnen de begroting houden	• Verlies draagvlak sociale partners • Ontoereikend uitvoeringsmanagement
8	Governance	Governance op orde	• Verlies draagvlak toezichthouders • Geen evenwichtige besluitvorming in bestuur

Dit leidt tot de onderstaande acht strategische risico's die ieder kwartaal in de Integrale Risicorapportage gemonitord worden.

Nr. Strategische risico's

- 1 Onvoldoende solvabiliteit
- 2 Onvoldoende beleggingsrendement
- 3 Onvoldoende invulling van MVB
- 4 Onvoldoende heldere communicatie
- 5 Verlies draagvlak
- 6 Onbeheerste transitie naar nieuw stelsel
- 7 Ontoereikend uitvoeringsmanagement
- 8 Geen evenwichtige besluitvorming in bestuur

Naast de strategische risico's zijn door het fonds de operationele risico's geïdentificeerd. Daarvoor is aangesloten bij het FIRM-raamwerk, zoals geformuleerd door DNB.

Financiële risico's	Niet-financiële risico's
1. Matching-/renterisico	5. Omgevingsrisico
2. Marktrisico	6. Operationeel risico
3. Kredietrisico	7. Uitbestedingsrisico
4. Verzekeringstechnisch risico	8. IT-risico
	9. Integriteitsrisico
	10. Juridisch risico

Ook deze risico's zijn waar materieel in de Integrale Risicorapportage meegenomen. De strategische en operationele risico's worden elk kwartaal ingeschat en gerapporteerd aan het bestuur aan de hand van kritieke indicatoren (KPI's en KRI's).

Kritieke indicatoren zijn onderliggend aan het (strategische/operationele) risico en kunnen daarmee de realisatie van de doelstelling bedreigen of juist versterken. Een voorbeeld van een KPI bij een strategisch risico is het realiseren van de deadlines voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel (strategisch risico - nummer 6). Een voorbeeld van een KPI bij een operationeel risico is bijvoorbeeld het % renteafdekking (bij nummer 1, het renterisico).

Door het monitoren van deze indicatoren wordt de monitoring van de realisatie van de strategie versterkt. De KPI's/KRI's zijn een vertaling van de risicobereidheidsprincipes en vormen per risico (operationeel en strategisch) de risicotoleranties. Aan de hand van de KPI's/KRI's wordt de werking van de belangrijkste beheersmaatregelen van het fonds gecontroleerd.

3.10.5 Risicometing en risicobereidheid

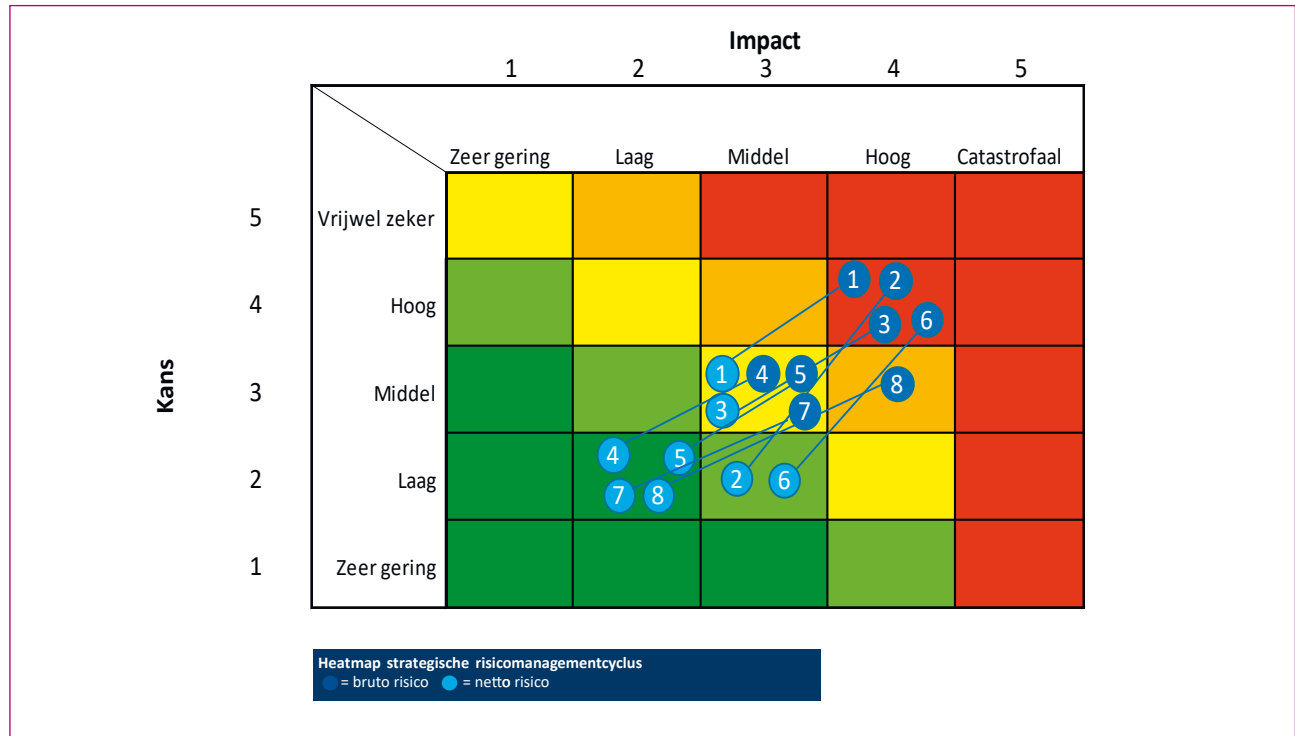
Na het identificeren van de strategische en operationele risico's is een inschatting gemaakt van de bijbehorende kans en impact die wordt verwacht indien er geen beheersmaatregelen worden ingezet. Deze kans maal impact geeft het bruto risico weer. Als het bruto risico de risicobereidheid overschrijdt of dreigt te overschrijden, is de inzet van beheersmaatregelen noodzakelijk.

Het fonds hanteert een 5-puntsschaal voor strategische en operationele risico's.

Kans	Kans (niet-)financieel	Impact	Impact financiële risico's	Impact niet-financiële risico's
1. Zeer gering	Onwaarschijnlijk dat het zich voordoet de komende 5 jaar / Heeft zich niet eerder voorgedaan binnen het fonds	1. Zeer gering	Dekkingsgraad wordt niet negatief beïnvloed.	Risico op interne (incl. uitvoerders) negatieve of kritische berichtgeving / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, maar geen gevolgen voor de tevredenheid van deelnemers / Makkelijk te herstellen
2. Laag	Doet zich mogelijk voor binnen 3 jaar / Heeft zich voorgedaan de afgelopen 5 jaar	2. Laag	Dekkingsgraad daalt met maximaal 5%	Risico op interne (incl. uitvoerders) negatieve of kritische berichtgeving / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een beperkte daling van de tevredenheid van deelnemers / Is te herstellen
3. Middel	Heeft de potentie om op te treden binnen het komend jaar / Heeft zich voorgedaan de afgelopen 2 jaar	3. Middel	Dekkingsgraad daalt met maximaal 10%	Risico op negatieve publiciteit pensioensector / Negatieve reacties vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een behoorlijke daling van de tevredenheid van deelnemers / Is moeilijk te herstellen
4. Hoog	Treedt op het komend jaar / Heeft zich het afgelopen jaar voorgedaan	4. Hoog	Dekkingsgraad daalt met meer dan 10%	Risico op negatieve publiciteit pensioensector / Structureel negatieve reacties vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt beïnvloed, met als gevolg een grote daling van de tevredenheid van deelnemers / Erg moeilijk te herstellen
5. Vrijwel zeker	Treedt op het komend half jaar / Heeft zich de afgelopen 6 maanden voorgedaan	5. Catastrofaal	Dekkingsgraad daalt met meer dan 15% / Dekkingsgraad daalt onder de kritische dekkingsgraad	Risico op negatieve publiciteit richting pensioensector en aanverwante sectoren (werkgevers en werknemers) / Aantekening of boete vanuit DNB, AFM of AP / Het niveau van dienstverlening van het fonds wordt sterk beïnvloed, met als gevolg een zeer grote daling van de tevredenheid van deelnemers / Bijna niet meer te herstellen

Beheersmaatregelen beogen de kans en/of impact te verlagen. Het netto risico is de uitkomst van de vermenigvuldiging van kans en impact rekening houdend met het effect van de beheersmaatregelen.

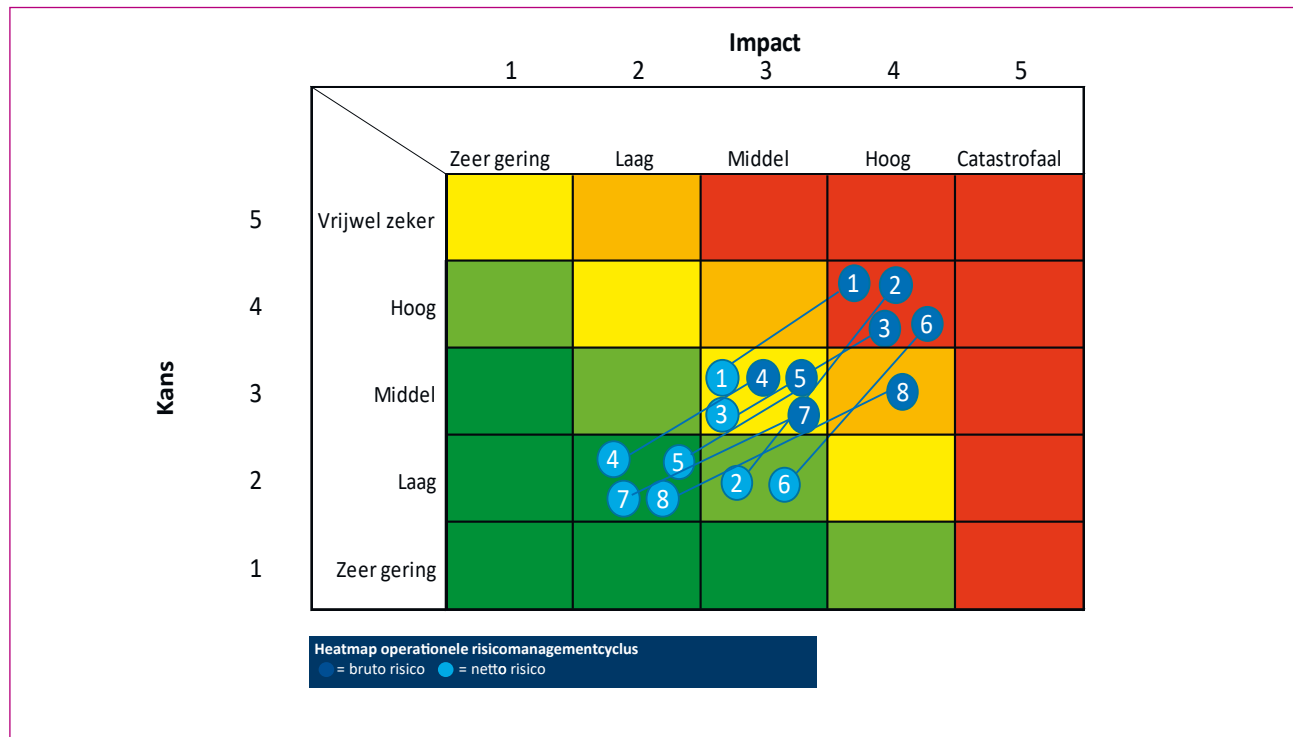
In onderstaande heatmap zijn de bruto (donkerblauw) en netto (lichtblauw) scores van de strategische risico's weergegeven.

Voor de strategische risico's is een risicobereidheid geformuleerd van geel (kans maal impact maximaal 9). Alle netto strategische risico's voldoen aan deze risicobereidheid.

De grootste (bruto) strategische risico's zijn risico 1, 2, 3, en 6 (rode vlakken). Door middel van beheersmaatregelen worden deze risico's teruggebracht. Het risico op onvoldoende solvabiliteit (1) wordt gemitigeerd met name door de gedeeltelijke afdekking van het renterisico en de toets van het beleggingsbeleid middels periodieke uitvoering van een ALM studie. Het risico op onvoldoende beleggingsrendement (2) wordt vanuit het afdekkingsbeleid en de strategische portefeuilleconstructie gemitigeerd waarbij ook het beleggingsbeleid middels de ALM studie periodiek gecontroleerd wordt. Het strategische risico van onvoldoende invulling van MVB (3) wordt beheerst vanuit de uitvraag die onder deelnemers is uitgevoerd naar de wensen t.a.v. ESG, de vertaling daarvan in het MVB-beleid en vervolgens de implementatie van dit beleid in de beleggingsportefeuille. Het risico op een onbeheerste transitie (6) wordt vooral beperkt door het instellen van een goede transitieorganisatie en het vastleggen en beheerst uitvoeren van het projectplan voor de transitie.

In onderstaande heatmap zijn de bruto en netto scores van de operationele risico's weergegeven.

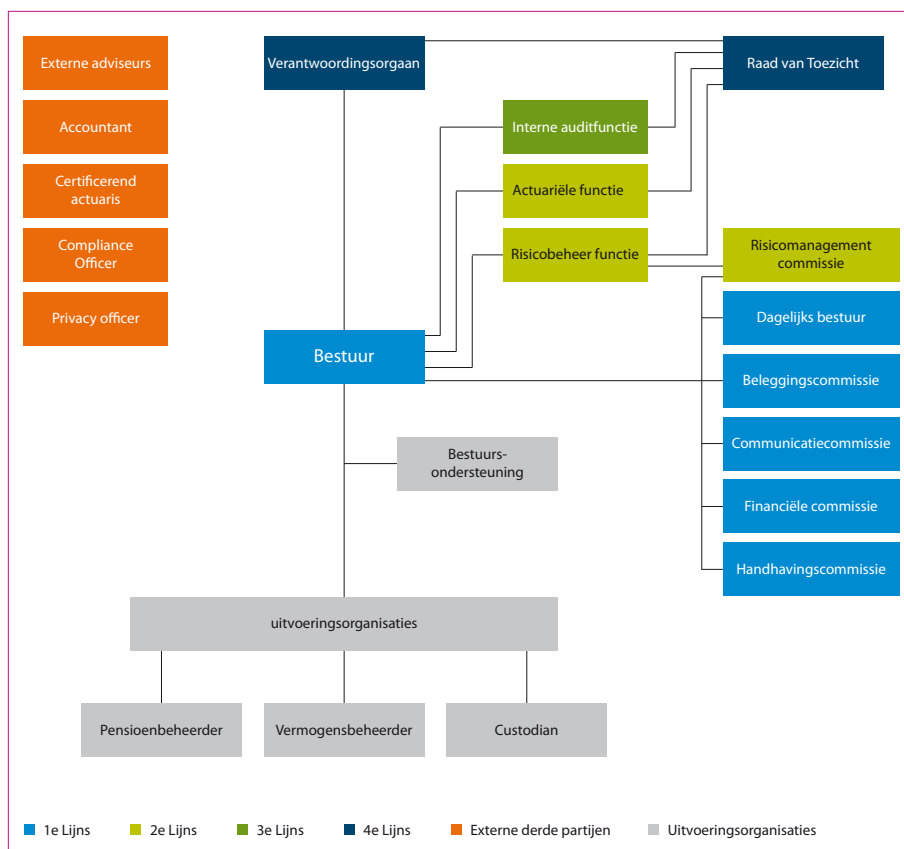
Voor de operationele risico's is een risicobereidheid geformuleerd van geel (kans maal impact maximaal 9) voor de met beleggingen samenhangende matching-/renterisico en marktrisico en van (licht) groen (kans maal impact maximaal 6) is de risicobereidheid voor de overige operationele risico's. Alle netto operationele risico's voldoen aan de vastgestelde risicobereidheid.

De belangrijkste beheersmaatregelen voor de financiële operationele risico's zijn onderdeel van het beleggingsproces. Dit betreft o.a. de renteafdekking, de valuta-afdekking, de toets van het beleggingsbeleid in de ALM-studie en de samenstelling van de strategische normportefeuille met de bijbehorende keuze voor benchmarks, waarbij onder meer aandacht is voor voldoende liquiditeit en spreiding van risico's.

Het fonds hanteert uiteenlopende beheersmaatregelen voor de niet-financiële operationele risico's. De belangrijkste maatregelen zijn de inrichting van de governance van het pensioenfonds, het communicatiebeleid en het uitbestedings-, IT en datakwaliteit-beleid.

3.10.6 Governance

In de volgende figuur is het organogram (per 1 januari 2022) van VLEP weergegeven. De rollen van de verschillende actoren zijn beschreven in de ABTN en in de verschillende reglementen. Gestreefd wordt naar een onderscheid tussen de eerste, tweede en derde lijn tussen bestuur en bestuurscommissies conform het 'three lines of defence' model.

De taken in het kader van risicomanagement zijn verdeeld over het bestuur, de commissies en externe partijen.

Bestuur

Binnen VLEP worden beleidsbeslissingen genomen door het bestuur, al dan niet voorbereid door separate commissies. Bij elke beleidsbeslissing, ongeacht welk gremium deze heeft voorbereid, zijn de regels van de IRM-methodiek van toepassing. Dit betekent dat een integrale afweging wordt gemaakt van de gevolgen van het wel/niet uitvoeren van het betreffende besluit langs de lijn van deze methodiek. De vraag is daarbij telkens: blijft het fonds binnen de vooraf gestelde risicobereidheid, indien het besluit wordt genomen?

Risicomanagementcommissie (RMC)

De risicomanagementcommissie is verantwoordelijk voor het vervullen van de risicobeheerfunctie. De voorzitter van de risicomanagementcommissie is de houder van de risicobeheerfunctie en daardoor eindverantwoordelijk voor de uitoefening van de taken die vallen onder de risicobeheerfunctie. De risicomanagementcommissie heeft een tweedelijnsrol bij de coördinatie en handhaving van het volgen van de gekozen IRM-methodiek en bewaakt het proces rondom de eigen risicobeoordeling. De risicomanagementcommissie heeft daarnaast een adviserende rol op het gebied van integraal risicomanagement met name ten aanzien van het IRM-beleid en -proces en de niet-financiële risico's.

Beleggingscommissie

Een belangrijk onderdeel van het beleid van het fonds betreft het vermogensbeheer. Aan de beleggingscommissie zijn de volgende FIRM risico's toebedeeld:

- ◆ Matching-/renterisico,
- ◆ Marktrisico,
- ◆ Kredietrisico,
- ◆ Uitbestedingsrisico (fiduciair en custodian).

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie is als eerstelijnscommissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Omgevingsrisico

Financiële commissie

De financiële commissie is als eerstelijns commissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Kostenrisico (onderdeel van operationeel risico)

Handhavingscommissie

De handhavingscommissie is als eerstelijns commissie verantwoordelijk voor het:

- ◆ Risico op afdwingbaarheid contracten (onderdeel van juridisch risico)

Dagelijks bestuur

Aan het dagelijks bestuur toebedeeld zijn het:

- ◆ Uitbestedingsrisico (pensioenadministratie en bestuursondersteuning),
- ◆ IT-risico,
- ◆ Verzekeringstechnisch risico,
- ◆ Juridisch risico,
- ◆ Integriteitsrisico,
- ◆ Operationeel risico.

Hiermee zijn de tien operationele hoofdrisico's (FIRM) verdeeld over de verschillende bestuurscommissies, waarbij de integrale beoordeling van de risico's niet uit het oog wordt verloren.

Uitbestedingspartners

De uitbestedingspartners hebben hun eigen verantwoordelijkheid voor het risicomanagement binnen hun eigen organisaties. Het fonds beoordeelt het risicomanagement van de uitbestedingspartners bij het aangaan van de relatie en bij periodieke evaluaties op basis van een eigen normenkader.

Bij de voorbereiding van voorstellen aan het bestuur wordt de uitbestedingspartner geconsulteerd indien het voorstel raakt aan het werkterrein van de uitbestedingspartner.

3.10.7 Systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA)

In de systematische integriteitsrisicoanalyse beoordeelt het fonds diverse risico's op het gebied van o.a. het niet naleven van wet- en regelgeving, fraude en cybercrime. Om risico's als belangenverstrengeling, overtreding van sanctieregelgeving en interne of externe fraude te mitigeren zijn beheersmaatregelen ingesteld. Belangrijke beheersmaatregelen zijn:

- ◆ uitbestedingsbeleid en -overeenkomsten;
- ◆ gedragscodes voor het fonds en uitbestedingspartijen;

- ◆ autorisatie- en procuratieregeling;
- ◆ beleid omtrent incidenten, integriteit en de klokkenluidersregeling;
- ◆ toetsing door een compliance officer;
- ◆ monitoringsrapportages.

Het fonds beoordeelt de netto risico's als laag, met uitzondering van cybercrime. Voor dit risico zijn aanvullende beheersmaatregelen ingesteld, waaronder het IT-beleid dat in 2021 is vastgesteld.

3.11 Afronding financiering VPL-overgangsregeling

Begin 2013 heeft het fonds besloten een bestemmingsreserve te vormen voor de financiering van de inkoop van de VPL-overgangsrechten. In het bestuursverslag over het boekjaar 2012 is de bestemmingsreserve voor de eerste maal opgenomen. In 2013 heeft het bestuur besloten om de VPL-gelden vanaf boekjaar 2013 te verantwoorden als "Schuld inzake VPL". Het jaar 2020 was het laatste jaar waarin premie is geïnd ter financiering van de VPL-overgangsregeling.

3.11.1 Schuld inzake VPL

De door de sector betaalde premie voor de VPL-regeling en overige stortingen zijn per sector toegevoegd aan de Schuld inzake VPL. Voor de inkoop van pensioen vanuit de Schuld inzake VPL is aangesloten bij de wijze van inkoop van de basisregeling. Voor het rendement is aangesloten bij het behaalde fondsrendement. Per eind 2020 zijn alle nog niet onvoorwaardelijk toegekende VPL-overgangsrechten ingekocht. De VPL-overgangsrechten zijn ingekocht op basis van de hoofdregel van DNB ¹⁾.

Voor het resterende saldo is in overleg met sociale partners in de tweede helft van 2021 een bestemming gevonden in de vorm van een eenmalige verhoging van het opbouwpercentage in 2021.

In onderstaande tabel wordt het verloop van de Schuld inzake VPL in 2021 en 2020 weergegeven.
(Bedragen x EUR 1.000)

Verloop langlopende schuld (uit hoofde van VPL)	2021	2020
Stand per 1 januari	12.625	205.129
Premies	0	32.814
Overige stortingen	0	3.016
Toekenningen (aanspraken)	-12.419	-234.551
Uitvoeringskosten	-24	-10
Rendement	-182	6.227
Stand per 31 december	0	12.625

1) <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht-sectoren/pensioenfondsen/prudentieel-toezicht/eigen-vermogen/bestemmingsdepots/vpl-dekkingsgraad-en-financiering-vpl-inhaalpensioen/>

3.12 Toekomstparagraaf

3.12.1 Invasie Oekraïne door Rusland

Op 24 februari 2022 is Rusland Oekraïne binnengevallen. De hier op volgende oorlog is op dit moment nog gaande. De oorlog heeft ook belangrijke economische en financiële gevolgen. Het fonds merkt deze gevolgen rechtstreeks in de beleggingsportefeuille waarvan per eind januari 2022 voor EUR 16,5 miljoen in obligaties en aandelen in Rusland is belegd. Dit komt neer op 0,4% van de totale beleggingsportefeuille. Daarnaast is er een kleine allocatie naar Oekraïne van 0,02% van de portefeuille. Deze beleggingen zijn in feite niets meer waard door de invasie. De directe impact op de financiële positie van het fonds is echter beperkt vanwege de beperkte allocatie die het betreft.

Het fonds leeft de aan Rusland opgelegde sancties na. Er worden door het fonds geen pensioenbetalingen gedaan naar Rusland. De uitbestedingspartijen monitoren de sanctielijsten en dragen zorg voor de naleving.

Er zijn geen directe bedreigingen voor de continuïteit van het pensioenfonds. Wel heeft het pensioenfonds besloten om geen beleggingen in Rusland meer te willen. De vermogensbeheerders hebben opdracht gekregen om deze beleggingen, indien de handel wordt hervat, binnen een redelijke termijn te verkopen.

Het pensioenfonds heeft naar aanleiding van de huidige situatie besloten om op korte termijn het landenbeleid verder uit te werken. Voorgenomen wijzigingen in de beleggingsportefeuilles in opkomende landen zijn tot nader order uitgesteld. Nadat het landenbeleid is vastgesteld worden de implicaties voor het beleggingsbeleid geanalyseerd. Mogelijk leidt dit tot aanpassing van het lopende beleggingsplan.

Op basis van de analyse van de situatie beschouwt het bestuur de impact, inclusief mogelijke niet-naleving van sanctieregeling, op het pensioenfonds als zeer beperkt en bijgevolg is er geen impact op de jaarrekening 2021 van het pensioenfonds.

3.12.2 Aanpassing rentetermijnstructuur

De technische voorzieningen per 31 december 2021 zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur tussen 2021 en 2024 in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. De dekkingsgraad daalt met 1,2% door de tweede stap van de wijziging van de UFR. Met andere woorden bedraagt de dekkingsgraad per 31 december 2021 98,8% i.p.v. 100,0% indien al rekening gehouden wordt met de wijziging van de UFR per 1 januari 2022.

3.12.3 Financiële positie bij vaststelling jaarverslag

De financiële positie van het pensioenfonds is sinds eind 2021 verder verbeterd. Per 31 mei 2022 bedraagt de dekkingsgraad 108,2%. De verdere stijging van de rente in 2022 is de belangrijkste oorzaak van de gestegen dekkingsgraad. Het bestuur is verheugd met deze aanzienlijke verbetering van de financiële positie ten opzichte van de 100,0% per eind 2021. Tegelijkertijd realiseert het bestuur dat het herstel nog niet voldoende is en de situatie ook weer kan verslechteren. Wel geeft de huidige situatie meer vertrouwen in een goede overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in december 2021 laten weten dat de vrijstelling van de wettelijke eis ten aanzien van de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,3%) ook in 2022 niet geldt. In plaats daarvan geldt een minimale dekkingsgraad van 90% en een richtdekkingsgraad van minimaal 95% waar pensioenfondsen naartoe moeten groeien voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

3.12.4 Waardeoverdrachten mogelijk hervat in 2022

Indien de actuele (maand)dekkingsgraad in 2022 op of boven 100% blijft, zal de beleidsdekkingsgraad ook de grens van 100% bereiken. In dat geval kan het pensioenfonds de waardeoverdrachten hervatten en de liggende verzoeken afhandelen.

3.12.5 Wijziging en partiële intrekking verplichtstelling

De verplichtstelling van het fonds met daarin de beschrijving van de bedrijfstakken die verplicht zijn aangesloten is in 2022 aangepast. In de werkingssfeer van de pluimveeverwerkende industrie is een beperking opgenomen dat er sprake dient te zijn van tenminste 3.000 stuks respectievelijk 5.000 kg per week. Deze aanpassing is een gedeeltelijke intrekking, waardoor een beperkt aantal kleinere werkgevers niet meer bij het fonds is aangesloten. De impact op het fonds is zeer minimaal. Daarnaast is een definitie van de directeur-groootaandeelhouder (dga) toegevoegd. Het besluit tot gedeeltelijke intrekking en wijziging van de verplichtstelling is door de Minister bekrachtigd en op 5 april 2022 in De Staatscourant gepubliceerd.

4 Bestuursverslag - Uitvoering van de pensioenregeling

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling van het fonds. Daarnaast komen de wijzigingen in reglementen die in 2021 zijn doorgevoerd aan de orde.

4.2 De pensioenregeling

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een zogenaamde middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op het salaris dat gemiddeld verdiend wordt. De pensioenuitkering betreft een levenslange uitkering en gaat in op de eerste van de maand waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt.

Toetredingsleeftijd

Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het pensioenfonds, neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.

Pensioenleeftijd

De normale pensioenleeftijd is 68 jaar; het is mogelijk de ingangsdatum van het pensioen te vervroegen tot op zijn vroegst 58 jaar. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen is mogelijk tot maximaal 70 jaar.

Pensioengrondslag

Als pensioengrondslag geldt het pensioengevend loon verminderd met de franchise. De franchise bedroeg in 2021 EUR 13.256 (2020: EUR 12.985). Het maximum pensioengevend salaris in 2021 bedroeg EUR 70.244 (2020: EUR 68.807).

Opbouwpercentage ouderdomspensioen

Het opbouwpercentage voor de basisregeling per sector is afhankelijk van de hoogte van de premie en als volgt vastgesteld:

Sector	Opbouw percentage 2021
Vleeswaren	1,406%
Gemaksvoeding	1,354%
Versvlees	1,522%
Pluimveevlees	1,308%

VPL-overgangsregeling

De deelnemers, geboren na 31 december 1949, krijgen een extra ouderdomspensioen op de pensioendatum of ultimo 2020 als zij onafgebroken tot deze datum deelnemer van het fonds VLEP zijn geweest en voldoen aan de voorwaarden in het reglement, waaronder de voorwaarde dat er op 1 januari 2006 sprake was van deelnemerschap. Het extra ouderdomspensioen is afhankelijk van het geboortjaar en het salaris per ultimo 2005 en de gewogen parttimefactor van 1 januari 2006 tot pensioendatum of, indien eerder, 31 december 2020. Eind 2020 zijn alle nog voorwaardelijke VPL-overgangsrechten onvoorwaardelijke ingekocht. Daarmee is de VPL-overgangsregeling afgerond.

Partnerpensioen

Het partnerpensioen bedraagt 70% van het te behalen ouderdomspensioen. Op het voor 2014 opgebouwde levenslang partnerpensioen blijft het pensioenreglement 2006 van toepassing.

Tijdelijk partnerpensioen

Het tijdelijk partnerpensioen bedraagt 30% van het te behalen ouderdomspensioen. Het tijdelijk partnerpensioen loopt door tot de AOW-leeftijd van de nabestaande.

Wezenpensioen

Het halfwezenpensioen bedraagt 14% van het te behalen partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Herschikken

Op de pensioendatum heeft de (gewezen) deelnemer het recht zijn (opgebouwde) partnerpensioen geheel of gedeeltelijk om te ruilen in een hoger ouderdomspensioen of andersom. Daarnaast heeft de (gewezen) deelnemer het recht een deel van het ouderdomspensioen te gebruiken om het ouderdomspensioen eerder in te laten gaan dan op de pensioendatum. Uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen is mogelijk tot maximaal 70 jaar. Tot slot heeft de (gewezen) deelnemer bij wie het ouderdomspensioen ingaat op de pensioendatum het recht de hoogte van het ouderdomspensioen te variëren.

Premie

De premiepercentages verschillen per sector en bedragen in 2021.

Sector	Premie 2021
Vleeswaren	24,45%
Gemaksvoeding	22,99%
Versvlees	27,08%
Pluimveevlees	24,30%

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd. Indien de deelnemer verzuimd heeft de arbeidsongeschiktheid tijdig te melden, is het fonds bereid alsnog premievrijstelling toe te kennen indien de deelnemer kan aantonen wel aan de overige voorwaarden te voldoen.

4.3 Wijzigingen statuten en reglementen

De statuten en reglementen van het fonds zijn in 2021 aangepast.

4.3.1 Statuten

In 2021 zijn er geen wijzigingen in de statuten door de notaris bekrachtigd. Wel is er een aantal voorgenomen aanpassingen dat in 2022 aan de notaris wordt voorgelegd ter bekrachtiging. Dit betreft de o.a. de statutaire vastlegging van de rol van de sleutelfunctiehouders, de gewijzigde werkingssfeer uit de verplichtstelling alsmede enkele bepalingen die ten doel hebben de continuïteit in de besturing van het fonds te borgen.

4.3.2 Pensioenreglement

Het pensioenreglement is in 2021 gewijzigd. De wijzigingen waren zowel inhoudelijk als redactioneel. De inhoudelijke wijzigingen met gevolgen voor de deelnemers zijn in een nieuwsbrief aan de actieve deelnemers van het fonds meegedeeld.

De wijzigingen betroffen de kerncijfers (franchise, opbouwpercentage etc.) en de flexibiliserings- en afkoopfactoren.

4.3.3 Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is in 2021 niet gewijzigd.

4.3.4 Verplichtstelling

De verplichtstelling is niet gewijzigd in 2021. Wel is een verzoek tot gedeeltelijke intrekking en wijziging ingediend bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zie 3.12.5 voor meer informatie.

4.4 Slotopmerkingen

Hierna is het verslag opgenomen van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. Na deze rapportages volgt de jaarrekening waarin de financiële gegevens over het boekjaar 2021 staan vermeld.

Tot slot danken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van de stichting.

Vastgesteld te Woerden, 23 juni 2022.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees

De heer J.E. Klijn
Werknemersvoorzitter

De heer J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

5 Verslag van de raad van toezicht

5.1 Inleiding

De raad van toezicht (hierna de raad) richt zich op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad ziet in ieder geval toe op de risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De raad vormt zich ook een oordeel over het functioneren van het bestuur. Voor 2021 heeft de raad een toezichtplan 2021 opgesteld met daarin beschreven haar visie op toezichthouden, het toezichtkader en de toezichtthema's met een uitgewerkt normenkader. De werkwijze van de raad is gebaseerd op de Code Pensioenfonds en op de VITP-Toezichtcode.

In deze samenvatting wordt ingezoomd op de meest materiële zaken. Daarbij is de materialiteit bepaald door de grootste impact op de risicobeheersing en/of op de strategie van het fonds. Op grond van deze scope komen de volgende onderwerpen in beeld, die in de navolgende hoofdstukken aan de orde zullen komen.

- ◆ Strategie;
- ◆ Governance;
- ◆ Beleggingsbeleid;
- ◆ Risicobeheersing / IT en datakwaliteit;
- ◆ Communicatie.

Daarnaast wordt ingegaan op de naleving en toepassing Code Pensioenfonds en het functioneren van de raad in 2021.

5.2 Strategie

Het bestuur neemt op basis van de jaardoelstellingen ook de risico's mee die zich bij het niet halen van de doelstellingen kunnen voordoen. De raad constateert dat de strategische doelstellingen in lijn zijn met wat gegeven de positie van het fonds en de ontwikkelingen om ons heen verwacht zou mogen worden waarbij het bestuur voortvarend en goed gestructureerd aan de slag is gegaan met de voorbereidingen voor de transitie naar het nieuwe stelsel. Ook wordt door het bestuur periodiek contact met een aantal andere fondsen gehouden die mogelijk op termijn een intensieve manier van samenwerking kunnen gaan overwegen. De raad beschouwt deze actie als een antwoord op een eventueel worst-case scenario.

Als aandachtspunt geeft de raad mee dat er een risico is dat er te veel veranderingen tegelijk op het fonds afkomen. Dit betreft enerzijds de wil om zo spoedig mogelijk (1 januari 2024) over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel, terwijl anderzijds tegelijk een search gericht op de pensioenadministratie, een mogelijke aanpassing van het loonbegrip en een flink aantal mutaties in het bestuur spelen. De raad doet de suggestie om een integrale risicoanalyse bij de strategie voor de komende vijf jaar te maken en de doelstellingen SMART te formuleren.

5.3 Governance

Het bestuur heeft in 2021 besloten het paritaire bestuursmodel en de omvang van het bestuur tot na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te handhaven. Overweging daarbij is onder andere de noodzaak om de pensioenregeling (specifiek het loonbegrip)

te vereenvoudigen waarbij een sterke verbinding van het bestuur met de vier sectoren van belang wordt geacht. Voor een adequate invulling van alle commissies gedurende de transitievoorbereiding wil het bestuur de huidige bestuursomvang in stand houden. Dat is voor nu adequaat, maar op basis van o.m. het rooster van aftreden mag verwacht worden dat op een termijn van twee tot drie jaar vijf bestuurders gaan vertrekken. De raad constateert dat dit aspect niet expliciet is meegewogen bij de besluitvorming over bestuursmodel en bestuursomvang.

De aanbeveling van vorig jaar waarin de raad oproept het diversiteitsplan prioriteit te geven en aan de hand van het rooster van aftreden in uitvoering te brengen is helaas bij het besluiten over de herbenoeming van één bestuurslid voor een derde termijn van zes jaar niet gerealiseerd.

Met voordragende partijen is wel gesproken over het diversiteitsstreven met name om jongere en vrouwelijke kandidaten voor fondsgremia beschikbaar te krijgen. Met de benoeming van een nieuwe bestuurder komt een werknemersbestuurder binnen die op moment van benoemen 39 jaar is.

Het bestuur heeft een stageplek beschikbaar gesteld.

De raad ziet diversiteit als een belangrijke factor om tot een zo goed mogelijk bestuur te komen. Diversiteit is een belangrijke pijler onder geschiktheid en staat er niet apart van. De onderbouwing van het bestuur is gelegen in de noodzaak om een goede verbinding te behouden met de werkgevers in de sectoren. Het bestuur hanteert als regel dat geschiktheid boven diversiteit gaat. Deze stellingname van het bestuur is in de ogen van de raad niet langer houdbaar. De raad is van mening dat diversiteit gelijkwaardig meegenomen moet worden met aspecten als kennis/opleiding, ervaring, competenties en beschikbare tijd. Meerdere onderzoeken tonen aan dat een diverse organisatie beter is toegerust voor de grote maatschappelijke veranderingen. De raad beveelt aan nader te onderzoeken en te bespreken hoe de diversiteit van het bestuur en het VO verbeterd kan worden. Daarnaast beveelt de raad aan het rooster van aftreden kritisch te beoordelen en zorg te dragen voor tijdige en geschikte invulling van de komende vacatures.

5.4 Beleggingsbeleid

De in 2021 uitgevoerde ALM-studie heeft niet geleid tot grote beleidswijzigingen. Er is in deze ALM-studie specifieke aandacht besteed aan klimaatrisico's. Hieraan wordt nu bij de invulling van de portefeuille vormgegeven door het selecteren van een aantal nieuwe managers die passen bij het klimaatbeleid dat het bestuur heeft vastgesteld. De RM-commissie heeft een positieve risico-opinie afgegeven.

In 2021 is verdergegaan met het invulling geven aan het MVB-beleid en de communicatie daarover. Op basis van de input van de monitoringscommissie van de SER over het implementeren van het IMVB-convenant heeft het fonds haar beleid en zeker ook de wijze waarop het wordt vastgelegd, aangescherpt. Volgend jaar zullen hier verdere stappen in worden gezet.

Via de rapportages van BMO houdt het fonds de vinger aan de pols wat betreft de uitvoering van het MVB-beleid. Rapportages op dit gebied worden steeds belangrijker en de eisen daaraan (voor besturen, maar ook van toezichthouders) nemen steeds verder toe. Dit onderwerp zal dan ook de komende jaren veel aandacht blijven vragen.

De raad vindt het positief dat het bestuur meer aandacht geeft aan het ESG/MVB beleid.

De lage plaats die het fonds op de VBDO-ranglijst heeft brengt evenwel een reputatierisico met zich mee.

5.5 Risicobeheersing / IT en datakwaliteit

De raad is van oordeel dat het bestuur het risicomanagement en compliance goed op orde heeft. Met de wijzigingen die zich in 2021 in de RM-Commissie hebben voorgedaan is een traject in gang gezet om het risicomanagement binnen het fonds waar nodig te vereenvoudigen. Het onderdeel ESG komt in 2021 nog beperkt aan de orde binnen de commissie doch krijgt in het jaarplan 2022 meer vorm.

Het bestuur heeft ook in 2021 verbeteringen doorgevoerd ten aanzien van het aandachtsgebied IT- en datakwaliteit. De raad is van oordeel dat het huidige onderzoek naar verdere mogelijkheden ter borging van de datakwaliteit passend is bij de uitdagingen waar het fonds voor staat in het kader van versnelde overgang naar nieuw pensioenstelsel.

De raad geeft als suggestie om in kaart te brengen welk niveau van datakwaliteit benodigd is en daarvan afgeleid de risicohouding / foutmarge voor de voorgenomen versnelde overgang naar het nieuw pensioencontract.

5.6 Communicatiebeleid

Het fonds blijft initiatieven ontplooiën om deelnemers beter te bereiken, wat gezien de doelgroep een grote uitdaging is. Een van de problemen is de geringe beschikbaarheid van emailadressen. De raad adviseert te onderzoeken of dat versterkt kan worden. Desondanks is er wel sprake van verbetering. De commissie en het bestuur besteden zichtbaar aandacht aan de effectiviteit van communicatie, zowel naar werkgevers als naar deelnemers. De pensioensprekuren blijven populair en worden ook positief beoordeeld. Dit initiatief wordt dan ook doorgezet.

Er heeft een deelnemersonderzoek plaatsgevonden dat concrete handvatten geeft voor verdere uitwerking van het MVB-beleid. De raad adviseert om het onderzoek te evalueren en leerpunten te verzamelen voor een volgende keer.

Daarnaast geeft de raad als suggestie mee om te bezien of animatiefilmpjes op de website een effectieve vorm van deelnemerscommunicatie kan zijn. Dit kan goed werken bij een doelgroep die minder geneigd is om een artikel te lezen. Ook zouden gefilmde interviews met bestuurders of andere betrokkenen kunnen worden toegepast.

5.7 Naleving en toepassing Code Pensioenfondsen

Op basis van norm 47 van de Code moet het intern toezicht jaarlijks ingaan op de naleving en toepassing van de Code. Over 2021 constateert de raad als volgt.

Thema Vertrouwen waarmaken

Norm 7: het zorgen voor MVB-beleid dat gestoeld is op draagvlak onder deelnemers. In 2021 heeft het bestuur een onderzoek over het thema MVB onder deelnemers uit laten voeren. Op basis daarvan is najaar 2021 het beleggingsbeleid uitgebreid met MVB overtuigingen en doelen. Ook zijn er drie Sustainable Development Goals bepaald waarover in het kader van de SFDR gecommuniceerd kan gaan worden. De implementatievoorbereiding wordt in 2022 opgepakt.

Thema Verantwoordelijkheid nemen

De raad stelt vast dat het bestuur deze normen naleeft. Heel concreet is in 2021 hard gewerkt aan het datakwaliteitsbeleid en heeft het bestuur inspanningen gepleegd om deze te verbeteren in samenspraak met de pensioenuitvoerder. Ook het beleid rond IT en informatiebeveiliging is goed opgezet.

Het door de pensioenuitvoerder in 2020 uitgevoerde project Bevindingen is in 2021 onafhankelijk getoetst. Er zijn nog enkele verbeterpunten door het bestuur besproken met de pensioenuitvoeringsorganisatie. Om niet alleen afhankelijk te zijn van de uitvoeringsorganisatie, overweegt het bestuur een periodieke, onafhankelijke check op de datakwaliteit bij een derde partij neer te leggen.

Thema Integer handelen

De raad stelt vast dat deze normen door het bestuur worden nageleefd.

Thema Kwaliteit nastreven

Met het gedegen uitvoeren van een bestuurlijke evaluatie in 2021 heeft het bestuur alle betrokken normen nageleefd. Basis waren dit keer ook individuele functionerings-gesprekken.

Thema Zorgvuldig benoemen

De al langer bestaande afwijkingen op de normen 33 en 34 zijn in 2021 niet veranderd. Het fonds legt uit om welke redenen zij daarin afwijkt. Het bestuur heeft een bestuurder voor een derde termijn van zes jaar benoemd. Zowel een termijn van zes jaar als

herbenoemen na twaalf jaar is niet compliant met de Code Pensioenfondsen. De uitleg van het bestuur is dat er een noodzaak is om een goede verbinding te behouden met de werkgevers in de sectoren. Als het gaat om de leeftijd heeft noch het bestuur noch het VO eind 2021 een lid jonger dan 40 jaar. Er waren in beide gremia wel twee jongere leden die in 2021 40 jaar zijn geworden. De raad vraagt aandacht voor een goede successieplanning in verband met veel komende wisselingen in het bestuur.

De raad is van mening dat het diversiteitsplan in 2021 bij de herbenoemingen geen punt van overweging is geweest. Het behoud van de grote ervaring van de twee te herbenoemen bestuurders stond bij dit besluit voorop. Het bestuur hanteert de stelling dat geschiktheid boven diversiteit gaat. Dat staat op gespannen voet met het diversiteitsplan. Een geschikt bestuur is een divers bestuur.

Thema Gepast belonen

Thema Toezichthouden en inspraak waarborgen

Thema Transparantie bevorderen

Deze drie thema's worden op alle normen nageleefd.

5.8 Functioneren van de raad van toezicht in 2021

De samenstelling van de raad is gedurende 2021 niet gewijzigd en bestaat uit: Marion Verheul (sinds juni 2015 lid), Han Zevenhuizen (sinds oktober 2019 lid) en Cathrin van der Werf (sinds oktober 2019 voorzitter). Alle leden van de raad zijn het gehele jaar actief geweest. De raad heeft haar werk op basis van het toezichtplan 2021 ingericht.

Marion Verheul heeft aangegeven haar werkzaamheden met ingang van 2022 te willen beëindigen. In afstemming met het VO is door de raad een profielschets opgesteld en een werving- en selectieprocedure gevolgd. Door het bestuur is de voordracht van het VO in de decembervergadering met een benoemingsbesluit bekrachtigd. Inmiddels is door DNB een verklaring van geen bezwaar voor deze benoeming afgegeven.

Gedurende het jaar volgt de raad de ontwikkelingen in het bestuur door het lezen van de documenten in het bestuursportaal, door overleg met de voorzitters, door het bijwonen van vergaderingen en door eigen intern overleg.

De raad heeft in oktober 2021 een zelfevaluatie gehouden en daarbij vastgesteld dat de onderlinge samenwerking versterkt kan worden door de aanwezige kennis en ervaring samen met de eigen bevindingen meer met elkaar te delen. Daarmee kan, aan hand van het toezichtsplan, het bestuur goed bevraagd worden en kunnen ontwikkelingen beter worden geadresseerd. Het gehanteerde normenkader vergt daarbij een actualisatieslag. De relatie met het bestuur is goed, de interactie tussen raad en bestuur kan worden verbeterd. De adviserende rol van de raad komt nog onvoldoende uit de verf.

De raad ziet als belangrijke ontwikkelingen voor het fonds de ontwikkelingen in de markt op het terrein van schaalvergroting/samenwerking en het nieuwe pensioenstelsel.

De leden van de raad dragen zorg voor de eigen kennisontwikkeling door het zelfstandig volgen van webinars en themasessies. Daarbij worden ook de ontwikkelingen op het terrein van wet- en regelgeving meegenomen, waaronder die op het terrein van klimaat- en milieugerelateerde risico's.

6 Verslag van het verantwoordingsorgaan

6.1 Het verantwoordingsorgaan in 2021

Het verantwoordingsorgaan van het fonds bestaat uit vertegenwoordigers van deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. De verhouding tussen het aantal leden namens werknemers en pensioengerechtigden is een afspiegeling van hun vertegenwoordiging in het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan bestaat sinds 1 juli 2014 uit 9 leden: 6 leden namens werknemers, 2 leden namens pensioengerechtigden en 1 lid namens werkgevers.

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2021 als volgt samengesteld:

Leden	Namens	Benoemd tot	Organisatie
De heer G.W.P. Biemans	werkgevers	1 juli 2022	COV
De heer J.H.W. Wolters	werknemers	1 juli 2024	FNV
Vacature	werknemers	1 juli 2022	FNV
De heer F.J. van Koppenhagen	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer O.A.H. Mars	werknemers	1 juli 2024	FNV
De heer P. Peters	pensioengerechtigden	1 juli 2022	De Unie
De heer G.J. ter Schuur	werknemers	1 juli 2022	CNV Vakmensen
De heer S. Simion	werknemers	1 juli 2022	FNV
De heer P. van den Tillaart	pensioengerechtigden	1 juli 2024	CNV Vakmensen

De heer J.A. van Heugten heeft in juni afscheid genomen van het verantwoordingsorgaan. De plek in het verantwoordingsorgaan is in 2021 vacant gebleven. In maart 2022 is de heer H.S.M.S. Heugen benoemd voor de vacante zetel. De heer F.J. van Koppenhagen is in januari 2022 afgetreden. De heer M. van den Nieuwenhuijsen heeft de heer Van Koppenhagen opgevolgd.

De heer Ter Schuur was gedurende het boekjaar voorzitter van het verantwoordingsorgaan. De heer Biemans fungeerde in 2021 als plaatsvervangend voorzitter.

Werkwijze verantwoordingsorgaan

Bij de beoordeling van het bestuur van het pensioenfonds heeft het verantwoordingsorgaan, als vertegenwoordiger van deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en werkgevers, met name oog voor deze thema's:

- ◆ evenwichtige belangenbehartiging;
- ◆ maatschappelijk verantwoord beleggen;
- ◆ communicatie;
- ◆ kwaliteit van besturen en werkwijze van het fonds.

Daar waar nuttig of nodig wijst het verantwoordingsorgaan het bestuur op deze belangrijke thema's. Als het verantwoordingsorgaan door het bestuur om advies wordt gevraagd, probeert het verantwoordingsorgaan dit advies tijdens de gezamenlijke vergadering

met het bestuur te geven. Indien dit niet mogelijk is, wordt er schriftelijk advies uitgebracht. Het bestuur heeft een advieskalender opgesteld, zodat het verantwoordingsorgaan tijdig weet wanneer een advies gevraagd wordt. Dit komt de effectiviteit van de samenwerking ten goede.

De raad van toezicht verricht belangrijk werk als intern toezichtorgaan. Het oordeel van de raad weegt voor het verantwoordingsorgaan zwaar. Het verantwoordingsorgaan heeft regelmatig formeel en informeel overleg met de raad. Het verantwoordingsorgaan heeft in het boekjaar 2 maal met de raad van toezicht vergaderd. De samenwerking met de raad van toezicht wordt door het verantwoordingsorgaan als goed ervaren.

6.2 Terugblik op 2021

Financiële positie

De grootste zorg van het verantwoordingsorgaan gaat uit naar de financiële positie, die aan het begin van 2021 nog altijd zeer zorgelijk was, ook al hoefde er dankzij de vrijstellingsregeling van Minister Koolmees niet gekort te worden. In 2021 herstelde de financiële positie zich sterk, eindigend op een dekkingsgraad van 100,0%. Het verantwoordingsorgaan is blij met dit herstel en het verder uit zicht raken van kortingen op de pensioenen.

COVID-19

De Coronapandemie heeft ook in 2021 een stempel gedrukt op de werkzaamheden van het verantwoordingsorgaan. Het verantwoordingsorgaan heeft in 2021 alle vergaderingen digitaal gevoerd. Dankzij de beschikbare technologie hebben alle werkzaamheden doorgang kunnen vinden. Wel mist het verantwoordingsorgaan het persoonlijke contact onderling en met bestuur, de raad van toezicht en het bestuursbureau. In 2020 bleek al dat de activiteiten van het fonds goed voortgezet kunnen worden tijdens de maatregelen. Ook in 2021 was dit het geval. Desondanks hoopt het verantwoordingsorgaan in 2022 een aantal fysieke bijeenkomsten bij te wonen.

Nieuw pensioenstelsel

In 2021 zijn de eerste belangrijke stappen gezet op weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Het verantwoordingsorgaan volgt de vorderingen van het bestuur en de werkgroep nauwlettend. Ook bereidt het verantwoordingsorgaan zich voor op de eigen rol in de transitie door middel van studiedagen en het bijwonen van diverse bijeenkomsten van De Pensioenfederatie.

Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur het belang en de urgentie van de transitie goed in beeld heeft. Het verantwoordingsorgaan let komend jaar op de balans tussen het bereiken van gestelde doelen en de zorgvuldigheid van het beeld-, oordeels- en besluitvormingsproces.

Voordracht nieuw lid raad van toezicht

Mevrouw Verheul liet het fonds voor de zomer van 2021 weten aan het eind van het jaar te stoppen als lid van de raad van toezicht. Mevrouw Verheul was sinds de oprichting van de raad per 1 juli 2014 actief. Het verantwoordingsorgaan is mevrouw Verheul dankbaar voor de bijdrage aan het fonds en de prettige samenwerking.

Het verantwoordingsorgaan is verantwoordelijk voor een bindende voordracht van leden van de raad van toezicht. In overleg met de zittende leden van de raad is een selectieprocedure gestart. Meerdere kandidaten voldeden aan het gevraagde profiel. Het verantwoordingsorgaan heeft na uitgebreid beraad besloten om de heer M.P. Vijver voor te dragen als lid van de raad van toezicht. Het bestuur heeft deze bindende voordracht bekrachtigd door de heer Vijver met ingang van 1 januari 2022 te benoemen.

Vergaderingen en andere bijeenkomsten

Het verantwoordingsorgaan heeft in het verslagjaar 5 maal vergaderd, 4 maal overleg gehad met het bestuur en 2 maal met de raad van toezicht. Ook heeft er in het kader van het nieuwe pensioenstelsel regelmatig overleg met het dagelijks bestuur plaatsgevonden. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan twee gezamenlijke opleidingsdagen gehad, onder begeleiding van een externe deskundige. Daarbij is onder aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel. Leden van het verantwoordingsorgaan bezoeken ook met regelmaat bijeenkomsten van de Pensioenfederatie en SPO. Naast het nieuwe pensioenstelsel gingen deze bijeenkomsten o.a. over maatschappelijk verantwoord beleggen en klachtenmanagement.

Uitgebrachte adviezen

Het verantwoordingsorgaan heeft gedurende het jaar 2021 een aantal maal advies uitgebracht aan het bestuur. Onderwerpen waarover advies is uitgebracht, zijn:

- ◆ het herstelplan 2021, inclusief gebruik maken van de vrijstellingsregeling;
- ◆ de actuariële grondslagen en uitgangspunten voor de premie voor 20212;
- ◆ het beloningsbeleid;
- ◆ het niet verlenen van toeslagen per 1 januari 2022;
- ◆ het communicatiejaarplan 2022;
- ◆ het communicatiebeleidsplan 2022-2024; en
- ◆ het herijken van de kortetermijnrisicohouding.

Het bestuur heeft in alle gevallen het advies van het verantwoordingsorgaan opgevolgd.

6.3 Bevindingen, oordeel en aanbevelingen

Het verantwoordingsorgaan ziet dat het bestuur, de commissies, de raad van toezicht en het bestuursbureau er alles aan doen om de missie van het fonds te vervullen. Desondanks kijkt het verantwoordingsorgaan samen met het bestuur en de raad van toezicht voortdurend kritisch naar belangrijke onderwerpen, zoals de ontwikkeling van de financiële positie en de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het verantwoordingsorgaan is van mening dat het bestuur in 2021:

- ◆ een degelijk en goed beleid heeft gevoerd;
- ◆ heeft gehandeld in overeenstemming met de statuten en reglementen;
- ◆ een goede start heeft gemaakt met de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel;
- ◆ een evenwichtige afweging heeft gemaakt inzake de premie en regeling;
- ◆ transparant communiceert over de financiële positie; en
- ◆ over het verslagjaar op degelijke wijze verantwoording aflegt in het jaarverslag.

Zoals uit het jaarverslag 2021 blijkt, blijft het fonds vol inzet aan de toekomst werken ondanks de moeilijke omstandigheden. Het verantwoordingsorgaan draagt hier graag een steentje aan bij. Als aandachtspunt voor de komende periode ziet het verantwoordingsorgaan de belangrijke vervolgstappen die gezet moeten worden op weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Het verantwoordingsorgaan merkt op dat er in de eerste maanden van 2022 alweer belangrijke vorderingen zijn gemaakt, zoals het risicopreferentieonderzoek. Het verantwoordingsorgaan is zich ervan bewust dat er de komende jaren complexe besluiten genomen moeten worden, waarbij het verantwoordingsorgaan ook een belangrijke formele rol te vervullen heeft. Het verantwoordingsorgaan adviseert het bestuur om het belang van de deelnemers centraal te stellen bij de keuzes die de komende periode gemaakt worden. Zorgvuldige en evenwichtige besluitvorming is een voorwaarde voor succes en draagvlak. Speciale aandacht daarbij gaat uit naar de uitlegbaarheid van de keuzes en de communicatie naar alle belanghebbenden. Als onderdeel daarvan ondersteunt het verantwoordingsorgaan het bestuur graag bij het voorbereiden van het risicopreferentieonderzoek. Het verantwoordingsorgaan kan

hier vanuit het eigen ervaringen en die van oud-collega's nuttige input voor geven. Bijvoorbeeld ten aanzien van de begrijpelijkheid van de vragen in het onderzoek. Het verantwoordingsorgaan benadrukt het belang van goede communicatie met de achterban.

Het verantwoordingsorgaan is blij met de stappen die het fonds zet op het gebied van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid. Het uitgevoerde deelnemersonderzoek en de verbetering van het beleid op basis van de uitkomsten is een zeer goede ontwikkeling. Het verantwoordingsorgaan is blij hier als klankbord een bijdrage aan te hebben geleverd.

Tot slot vraagt het verantwoordingsorgaan bijzondere aandacht voor de financiële positie die in 2021 en het eerste deel van 2022 een stijgende lijn laat zien. Bij een verdere verbetering van de financiële positie lonkt voor het eerst sinds 2008 het vooruitzicht op toeslagverlening. Vanaf 1 juli 2022 is het immers, onder voorwaarden, mogelijk om toeslag te verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 105%. Het verantwoordingsorgaan ziet in dat het verlenen van toeslagen gevolgen heeft voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit dilemma verdient voldoende aandacht van het bestuur te krijgen. Het verantwoordingsorgaan vraagt het bestuur om zorgvuldige en evenwichtige besluitvorming en communicatie over de (kans op) toeslagverlening.

Het verantwoordingsorgaan is het bestuur, met name de voorzitters, de raad van toezicht, het bestuursbureau, de pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder erkentelijk voor de geleverde inspanningen ten bate van het pensioenfonds. De samenwerking is constructief en transparant. Dat is een gezond uitgangspunt voor de komende jaren.

Woerden, 23 juni 2022

Namens het verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees

De heer G.J. ter Schuur
Voorzitter verantwoordingsorgaan

7 Jaarrekening

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees statutair gevestigd te 's-Gravenhage de jaarrekening over boekjaar 2021 eindigend op 31 december 2021. In hoofdstuk 8 Overige gegevens volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en van de accountant van het pensioenfonds. De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

7.1 Balans per 31 december

(na bestemming saldo; in duizenden euro)

Activa	2021	2020
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Vastgoedbeleggingen	29	92
Aandelen	1.557.750	1.351.164
Vastrentende waarden	2.268.521	2.337.715
Derivaten	17.465	17.597
Overige beleggingen	103	504
	3.843.868	3.707.072
Vorderingen en overlopende activa [2]	40.944	40.402
Liquide middelen [3]	61.376	27.098
Totaal activa	3.946.188	3.774.572

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2021	2020
Stichtingskapitaal en reserves [4]		
Beleidsreserve	-1.482	-411.942
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [5]	3.929.430	4.165.474
Langlopende schuld (uit hoofde van VPL) [6]	0	12.625
Kortlopende schulden en overlopende passiva [7]	18.240	8.415
Totaal passiva	3.946.188	3.774.572

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

7.2 Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2021	2020
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [8]		
Directe beleggingsopbrengsten	22.289	15.700
Indirecte beleggingsopbrengsten	89.044	310.403
Directe kosten van vermogensbeheer	-1.606	-572
	109.727	325.531
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [9]	155.494	348.440
Saldo van overdrachten van rechten [10]	-36.802	1.740
Pensioenuitkeringen [11]	-48.823	-46.266
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [12]		
Pensioenopbouw	-162.904	-140.857
Toevoeging voorziening kosten	-3.910	-3.381
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	22.745	11.346
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	48.793	46.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.133	1.036
Wijzigen markttrente	294.771	-568.431
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	33.772	-1.268
Mutaties uit hoofde van sterfte	1.748	741
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	-1.420	-7.956
Reguliere mutaties	1.374	-2.560
Wijziging actuariële grondslagen	0	109.493
Inkoop uit VPL	-58	-225.390
	236.044	-781.074

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2021	2020
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [13]	-5.665	-6.099
Overige baten en lasten [14]	485	197
Saldo van baten en lasten	410.460	-157.531
Bestemming van het saldo		
Beleidsreserve	410.460	-157.531
	410.460	-157.531

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

7.3 Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2021	2020
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	140.801	155.260
Overgenomen pensioenverplichtingen	11.249	4.679
Overige	486	85
	152.536	160.024
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-48.754	-46.171
Overgedragen pensioenverplichtingen	-48.054	-2.948
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-6.067	-5.953
	-102.875	-55.072
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen beleggingen	435.948	3.678.724
Directe beleggingsopbrengsten	22.014	14.486
	457.962	3.693.210
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-471.739	-3.779.846
Kosten van vermogensbeheer	-1.606	-571
	-473.345	-3.780.417
Mutatie liquide middelen	34.278	17.745
Saldo liquide middelen 1 januari	27.098	9.353
Saldo liquide middelen 31 december ¹⁾	61.376	27.098

1) Inclusief saldo depotbanken.

7.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van de Stichting Bpf voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41150818, statutair gevestigd te 's Gravenhage (hierna het 'fonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. Het fonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche verplicht gestelde aangesloten werkgevers.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2021, dat is geëindigd op 31 december 2021. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610. De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat tevens de functionele valuta is. Het bestuur heeft op 23 juni 2022 de jaarrekening opgemaakt.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstellingen.

Schattingswijzigingen 2020

Prognosetafel

In 2020 heeft de Commissie Overlevingstafels van het AG een nieuwe prognosetafel gepubliceerd, zijnde de Prognosetafel AG2020, en heeft het fonds besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 102.257 als gevolg van deze schattingswijziging. Dit effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Ervaringssterfte

Ook is ultimo 2020 besloten de ervaringssterfte aan te passen. Dit is in 2020 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2020 is de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds verlaagd met 7.236 als gevolg van deze schattingswijziging. Het effect van deze schattingswijziging op de technische voorziening is in 2020 is als mutatie in het resultaat verwerkt.

Het totaal van deze schattingswijzigingen heeft geresulteerd in een verlaging van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds van 109.493 als gevolg van deze schattingswijzigingen en is per saldo als baat in het resultaat van 2020 verwerkt.

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van

de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post “nog af te wikkelen transacties”. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een financieel actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentevorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Dit betreft schattingen en veronderstellingen bij de vaststelling van de technische voorzieningen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d. worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Specifieke grondslagen

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van beursgenoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet beursgenoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Participaties in niet beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is berekend door middel van de "discounted cash flow"-methode (hierna: DCFmodel). Bij de reële waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom.

De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief het vervroegd aflossingsrisico.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde het aandeel in de intrinsieke waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, dan wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit direct opvraagbare banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekeningcourantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader voorgeschreven berekeningsmethodiek en het surplusvermogen.

Beleidsreserve

De beleidsreserve is bedoeld om risico's op te vangen en is een vrije reserve (overige reserve). Dit betreft onder andere operationele risico's, inflatierisico en actuariële risico's. Het jaarresultaat wordt toegevoegd danwel onttrokken aan deze reserve.

Technische voorzieningen voor risico fonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd tegen reële waarde conform de grondslagen van het fonds. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020:

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 (startjaar 2022), waarbij de sterftekansen zijn vermenigvuldigd met een factor om het verschil tussen de ervaringssterfte van het fonds en de algehele sterfte in de generatietafel tot uitdrukking te brengen. De door het fonds gehanteerde ervaringssterfte is gebaseerd op de populatie van het fonds, jaarlijks gemonitord en is voor het laatst in 2020 herzien.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt uitgegaan van leeftijdsafhankelijke partnerfrequenties gebaseerd op de eigen fondswaarnemingen. Na de pensionering neemt de reservering af met de verwachte sterftekansen van de partner.

Leeftijdsverschil man-vrouw

De leeftijd van de vrouwelijke respectievelijk mannelijke partner van de deelnemer is 3 jaar lager respectievelijk hoger gesteld dan die van de deelnemer.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 3,5% van de lasten van het nog niet ingegaan pensioen. Bij de vaststelling van de lasten ter zake van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftekansen.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Voor de dekking van toekomstige kosten wordt de netto voorziening verhoogd met 2,4% (2020: 2,4%).

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Voor (gewezen) deelnemers is 90% van de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw in de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen.

IBNR

Deze bedraagt 0,9% van de som van de pensioengrondslagen van vorig jaar en van het huidige boekjaar.

Onvindbaren

Voor pensioen dat nog niet is ingegaan (ouderdomspensioen vanaf pensioeningangsdatum en partnerpensioen van reeds overleden deelnemers) omdat de deelnemer/partner onvindbaar is of niet reageert, wordt de reservering vanaf de beoogde ingangsdatum de eerste vier jaar volledig in stand gehouden. Na deze vier jaar valt de reservering vrij ten gunste van het fonds.

Prepensioen

Prepensioenrechten die door middel van een collectieve waardeoverdracht zijn overgenomen van Stichting Prepensionering Vleeswaren- en Gemaksvleesindustrie (PPVGI). Deze prepensioenrechten zijn opgebouwd op grond van het voormalige reglement van PPVGI.

Langlopende schuld (uit hoofde van VPL)

De VPL overgangsregelingen zijn door CAO partijen vastgesteld en opgenomen in het pensioenreglement. De overgangsregelingen worden uitgevoerd door het fonds. De langlopende schuld uit hoofde van VPL betreft de gefactureerde premie VPL. Hieraan worden de beleggingsresultaten toegevoegd, de inkoopsom van de extra pensioenaanspraken wordt onttrokken aan deze schuld. De verwerking van de VPL regeling vindt op de hiervoor beschreven wijze plaats teneinde vermenging van pensioenvermogen met VPL-gelden tegen te gaan.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en minus de langlopende schulden uit hoofde van VPL te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Reële beleidsdekkingsgraad

In de reële beleidsdekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële beleidsdekkingsgraad van 100% wil zeggen dat het fonds volledig kan indexeren met de prijsinflatie conform een toekomstbestendig indexatiebeleid. Een toekomstbestendig indexatiebeleid houdt in dat er mag geïndexeerd worden vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% en is alleen toegestaan als er voldoende vermogen is om deze indexatie ook in de toekomst te kunnen verlenen.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen twaalf maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen voor risico fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Directe kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, en dergelijke.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen voor risico fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Indexeringen en overige toeslagen

De toeslagen betreffen verhogingen van lopende uitkeringen.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Jaarlijks wordt 2,4% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 2,4% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op aanpassing van de ervaringssterfte, wijziging partnerfrequentie en de verhoging van de kostenvoorziening. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de grondslagen inzake schattingswijzigingen.

Sterfte

Prognosetafel AG2020 (startjaar 2022) met toepassing van fondsspecifieke ervaringssterfte.

Arbeidsongeschiktheid

Voor de arbeidsongeschikte deelnemers is de technische voorziening gebaseerd op de te bereiken pensioenaanspraken, waarbij voor de toekomstig op te bouwen premievrijgestelde aanspraken sprake is van 95% reservering (5% revalidatiekans).

Overige mutaties

De overige mutaties worden toegekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Inkoop uit hoofde van VPL-regeling

De inkoop van de onvoorwaardelijke aanspraken vanuit de VPL-regeling vindt plaats op basis van de grondslagen voor de premie van de basisregeling, in 2020 zonder hantering van een solvabiliteitsopslag vanwege het feit dat de dekkingsgraad lager dan 100% was.

Saldo overdrachten van rechten voor risico fonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen (een geschatte gewogen gemiddelde koers van de verslagperiode/de koers op de datum dat de transacties hebben plaatsgevonden). Onder de liquide middelen worden verstaan de tegoeden bij banken inclusief depotbanken. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen (zie hoofdstuk 7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten voor de geïdentificeerde verbonden partijen) worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht toegelicht.

7.5 Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2020	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde en niet gerealiseerde koers- verschillen	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen					
Vastgoed beleggingsfondsen	92	0	-62	-1	29
Aandelen					
Aandelen beleggingsfondsen	1.351.164	3.560	-121.240	324.266	1.557.750
Vastrentende waarden					
Staatsobligaties	142.404	133.078	-146.527	-9.362	119.593
Bedrijfsobligaties	16.098	15.944	-8.866	-475	22.701
Vastrentende beleggingsfondsen	2.179.213	146.747	-22.413	-177.320	2.126.227
	2.337.715	295.769	-177.806	-187.157	2.268.521
Derivaten					
Valutaderivaten	14.106	110.376	-74.228	-46.578	3.676
Rentederivaten	935	3.119	-2.685	-1.756	-387
Kredietderivaten	0	50	-50	0	0
Creditdefaultwaps	34	6	-77	30	-7
Cashfutures	0	580	0	0	580
	15.075	114.131	-77.040	-48.304	3.862
Overige beleggingen					
Alternatieve investeringen	504	58.279	-59.074	394	103
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds	3.704.550	471.739	-435.222	89.198	3.830.265
Derivaten met een negatieve waarde (passiva zijde)					
Derivaten	2.522				13.603
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds passiva zijde	2.522				13.603
Totaal beleggingen voor risico pensioenfonds activa zijde	3.707.072	471.739	-435.222	89.198	3.843.868

Er zijn geen directe beleggingen in gelieerde ondernemingen. Er is geen sprake van ontvangen of verstrekte zekerheden.

Van het totaal van de beleggingen is een bedrag van 0 verantwoord onder de VPL-regeling (2020: 12.165). Dit saldo wordt niet separaat belegd en maakt onderdeel uit van de totale beleggingen.

Methodiek bepaling marktwaarde

Niveau 1: Genoteerde marktprijzen. Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld op een actieve markt.

Niveau 2: Onafhankelijke taxaties. Onafhankelijke taxaties worden niet toegepast voor de waardering van het indirect onroerend goed.

Voor de belangrijkste uitgangspunten bij de waardering van het indirect vastgoed wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichting op de balans bij de post vastgoed.

Niveau 3: NCW-berekening. De netto contante waarde methode wordt gehanteerd voor de derivatenportefeuille.

Niveau 4: Andere methode. Voor fondsbeleggingen in vastrentende waarden, aandelen, vastgoed en hedgefondsen wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrappportages ¹⁾.

31 december 2021	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2021
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	29	29
Aandelen	0	0	0	1.557.750	1.557.750
Vastrentende waarden	142.294	0	0	2.126.227	2.268.521
Derivaten	0	0	3.862	0	3.862
Overige beleggingen	103	0	0	0	103
Totaal belegd vermogen	142.397	0	3.862	3.684.006	3.830.265

31 december 2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Stand ultimo 2020
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	92	92
Aandelen	0	0	0	1.351.164	1.351.164
Vastrentende waarden	158.503	0	0	2.179.212	2.337.715
Derivaten	0	0	15.075	0	15.075
Overige beleggingen	504	0	0	0	504
Totaal belegd vermogen	159.007	0	15.075	3.530.468	3.704.550

1) De in dit jaarverslag opgenomen marktwaarde van "Niveau 4 beleggingen" is in overeenstemming met door accountants gecontroleerde jaarrekeningen en rapportages van de beleggingsfondsen.

[2] Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen op aangesloten ondernemingen ¹⁾

Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds

Overige debiteuren

Vorderingen inzake beleggingen

◆ Lopende intrest

◆ Te vorderen dividendbelasting

◆ Collateral

Subtotaal

Totaal vorderingen en overlopende activa

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

[3] Liquide middelen

Depotbanken

ING Bank N.V.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.

Pensioenfonds VLEP heeft een kredietfaciliteit bij ING van € 2,5 miljoen die ultimo boekjaar niet benut is.

Totaal activa

	2021	2020
Vorderingen op aangesloten ondernemingen ¹⁾	34.071	34.189
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	28	27
Overige debiteuren	407	0
Vorderingen inzake beleggingen		
◆ Lopende intrest	4.132	4.476
◆ Te vorderen dividendbelasting	1.438	833
◆ Collateral	868	877
Subtotaal	6.438	6.186
Totaal vorderingen en overlopende activa	40.944	40.402
[3] Liquide middelen		
Depotbanken	50.157	6.117
ING Bank N.V.	11.219	20.981
	61.376	27.098
Totaal activa	3.946.188	3.774.572

1) Er is rekening gehouden met het debiteurenrisico.

106

Voor het fonds geldt daarnaast de situatie dat de beleidsdekkingsgraad zich voor het zesde opeenvolgende meetmoment onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad bevindt, waarbij dit zesde meetmoment reeds één jaar is uitgesteld. Er geldt de regel dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan zes achtereenvolgende meetmomenten lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad mag zijn. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad of de dekkingsgraad uiterlijk op 31 december 2021 hoger dan of gelijk moet zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,3%. Het fonds heeft dit niet gerealiseerd, maar maakt net als vorig jaar gebruik van de door de minister geboden vrijstelling om het zesde en laatste meetmoment één jaar uit te stellen. Voorwaarde voor deze vrijstelling is dat de dekkingsgraad minimaal gelijk is aan 90%. Voor uw fonds is dit het geval. De beleidsdekkingsgraad of de dekkingsgraad dient uiterlijk op 31 december 2022 hoger dan of gelijk te zijn aan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,3%. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt dit naar verwachting niet gerealiseerd. Op basis van de actualisatie van het herstelplan wordt voor ultimo 2022 namelijk een beleidsdekkingsgraad van 101,4% en een dekkingsgraad van 102,8% verwacht. De tijdelijke maatregel van minister Koolmees zal naar verwachting ook eind 2022 gelden. Het fonds zal moeten bezien of ze daar dan weer gebruik van wil maken, rekening houdend met de evenwichtige belangenafweging.

Technische voorzieningen

[5] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

	2021	2020
Stand per 1 januari	4.165.474	3.384.400
Het verloop van de voorziening is als volgt:		
Pensioenopbouw	162.904	140.857
Toevoeging voorziening kosten	3.910	3.381
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	-22.745	-11.346
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-48.793	-46.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.133	-1.036
Wijzigen marktrente	-294.771	568.431
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-33.772	1.268
Mutaties uit hoofde van sterfte	-1.748	-741
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	1.420	7.956
Reguliere mutaties	-1.374	2.560
Wijziging actuariële grondslagen	0	-109.493
Inkoop uit VPL	58	225.390
Stand per 31 december	3.929.430	4.165.474

	2021	2020
De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is als volgt opgebouwd:		
Actieve deelnemers	1.823.151	2.053.798
Gewezen deelnemers	1.309.412	1.343.313
Pensioengerechtigden	786.779	758.572
IBNR	10.088	9.791
	3.929.430	4.165.474
Totaal technische voorzieningen	3.929.430	4.165.474
Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.		
[6] Langlopende schuld (uit hoofde van VPL)		
Stand per 1 januari	12.625	205.129
Premies	0	32.814
Overige stortingen	0	3.016
Toekenningen (aanspraken)	-12.419	-234.551
Uitvoeringskosten	-24	-10
Rendement	-182	6.227
Stand per 31 december	0	12.625
De VPL-overgangsregelingen zijn door cao-partijen vastgesteld en opgenomen in het pensioenreglement. De overgangsregelingen worden uitgevoerd door het fonds. De beleggingen m.b.t. de VPL-overgangsregelingen maakten onderdeel uit van de beleggingen voor risico pensioenfonds. De specificatie van de langlopende schuld inzake VPL per sector is als volgt:		

	Versvlees	Vleeswaren	Gemaks-voeding	Pluimvee	Totaal
Stand per 1 januari 2021	4.577	3.136	3.443	1.469	12.625
Toekenningen (aanspraken)	-4.197	-3.434	-3.432	-1.356	-12.419
Uitvoeringskosten	-9	-5	-5	-5	-24
Rendement	-371	303	-6	-108	-182
Stand per 31 december 2021	0	0	0	0	0

	Versvlees	Vleeswaren	Gemaks-voeding	Pluimvee	Totaal
Stand per 1 januari 2020	93.264	38.387	36.848	36.630	205.129
Premies	19.426	4.000	3.027	6.361	32.814
Overige stortingen	0	0	0	3.016	3.016
Toekenningen (aanspraken)	-110.979	-40.374	-37.507	-45.691	-234.551
Uitvoeringskosten	0	0	0	-10	-10
Rendement	2.866	1.123	1.075	1.163	6.227
Stand per 31 december 2020	4.577	3.136	3.443	1.469	12.625

	2021	2020
[7] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Negatieve derivaten	13.603	2.522
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	0	145
Collateral	2.392	1.389
Schulden aan aangesloten ondernemingen	17	2.350
Belastingen en sociale premies	1.001	935
Schulden inzake pensioenuitvoerings- en administratiekosten	1.219	1.067
Schulden aan deelnemers van het pensioenfonds	8	4
Overlopende passiva	0	3
	18.240	8.415
De kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	3.946.188	3.774.572

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen:

Contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met AZL N.V. voor de pensioenuitvoering. De overeenkomst loopt tot en met 31 december 2022. Over boekjaar 2021 is hiervoor in totaal 4.417 betaald.

Verder heeft het fonds overeenkomsten van vermogensbeheer gesloten met BMO Asset Management Netherlands B.V. met een onbepaalde looptijd. Daarnaast is er een overeenkomst voor de administratie- en custodiandienvierlening met Northern Trust. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingensystematiek. Deze systematiek bestaat uit variabele componenten die afhankelijk zijn van het belegd vermogen. Aan BMO Asset Management Netherlands B.V. is over 2021 956 betaald en aan Northern Trust 465.

Investerings- en stortingsverplichtingen

Er zijn geen investerings- of stortingsverplichtingen.

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Gebeurtenissen na balansdatum

UFR

De technische voorzieningen in de jaarrekening zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. Sinds 30 september 2012 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur bepaald met behulp van de Ultimate Forward Rate (UFR). Deze werd in eerste instantie gebaseerd op de door verzekeraars gehanteerde UFR van 4,2%, echter sinds juli 2015 op het (voortschrijdend) 120-maands gemiddelde van de 20-jaars forward rate. Naar aanleiding van het advies van de Commissie Parameters op 12 juni 2019, wordt deze methode aangepast. De belangrijkste wijziging is dat bij de toegroei naar de UFR meer gewicht wordt gegeven aan de marktrente. Daarnaast vindt toegroei naar de UFR vanaf een later moment plaats, pas vanaf looptijd 30 in plaats van looptijd 20. DNB heeft aangekondigd om de toegroei naar de nieuwe gewichten geleidelijk te implementeren vanaf 1 januari 2021. Deze toegroei wordt in vier gelijke stappen doorgevoerd. Het effect op de dekkingsgraden zal dus de komende jaren geleidelijk optreden. De effecten van de stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters zijn opgenomen in de volgende tabel.

		DNB RTS 75% UFR/	DNB RTS 50% UFR/	DNB RTS 25% UFR/	DNB RTS
	DNB RTS 100% UFR oud	25% nUFR	50% nUFR	75% nUFR	100% nUFR
	(methodiek t/m 2020)	Huidige methodiek	(methodiek 2022)	(methodiek 2023)	(methodiek 2024)
Technische voorziening	3.883.306	3.929.430	3.977.515	4.027.861	4.080.591
Dekkingsgraad	101,1%	100,0%	98,8%	97,5%	96,3%
Strategisch vereiste dekkingsgraad	116,7%	116,6%	116,4%	116,3%	116,2%

Op basis van de stand ultimo 2021 daalt de dekkingsgraad in totaal dus nog met 3,7%-punt als gevolg van de resterende stappen in de overgang naar de nieuwe UFR-methode.

Oorlog Oekraïne

Sinds eind februari 2022 is er een oorlog gaande in Oekraïne. Er is sprake van een grote humanitaire ramp. De oorlog heeft gevolgen voor de economie en de financiële markten, ook op langere termijn. De oorlog heeft direct gevolgen voor de voedsel- en energiemarkten en zal mogelijk voor een toenemende inflatie zorgen.

Pensioenfonds VLEP heeft voor in totaal 11,3 miljoen aan directe beleggingen in Rusland en Oekraïne. Daarnaast heeft het fonds via het Robeco Institution MFO fonds 6,1 miljoen aan indirecte beleggingen in Rusland en Oekraïne.

Overige gebeurtenissen na balansdatum

Verder hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan.

7.6 Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

In de kosten is in 2021 een bedrag ad 422 (2020: 433) aan bestuursvergoedingen opgenomen. De Raad van Toezicht heeft over boekjaar 2021 een vergoeding ontvangen van 33 (2020: 52).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2021 evenals in 2020 had het fonds geen personeelsleden in dienst.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen ons, de bij ons aangesloten ondernemingen en de werknemers daarvan.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Voor de beloning van onze bestuurders verwijzen we naar de toelichting op de staat van baten en lasten. We hebben geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Er zijn op hen ook geen vorderingen.

Overige transacties met verbonden partijen

We hebben een Uitvoeringsreglement afgesloten met de verplicht aangesloten werkgevers en een Uitvoeringsovereenkomst met de vrijwillig aangesloten werkgevers. Er zijn, anders dan reguliere premiebetalingen, geen overige transacties met verbonden partijen.

Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Baten en lasten	2021	2020
[8] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen	3.936	3.587
Vastrentende waarden	18.056	17.791
Derivaten	50	229
Liquide middelen	291	-142
Rente aangesloten ondernemingen	-42	465
Rendementstoerekening VPL	0	-6.227
Overige	-2	-3
Totaal directe beleggingsopbrengsten	22.289	15.700

	2021	2020
Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde en niet gerealiseerde koersverschillen</i>		
Vastgoedbeleggingen	-1	-12
Aandelen	324.266	73.988
Vastrentende waarden	-187.157	190.586
Derivaten	-48.304	46.406
Overige beleggingen	394	41
Valutaverschillen	-154	-606
	89.044	310.403
In de indirecte beleggingsopbrengsten zijn de indirecte kosten opgenomen die via de beleggingsfondsen rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht. Deze kosten zijn verdisconteerd in de koersen van de betreffende beleggingsfondsen.		
Directe kosten van vermogensbeheer		
◆ Vastgoedbeleggingen	246	313
◆ Fiduciair kosten	-1.288	-63
◆ Toerekening vanuit uitvoeringskosten	-652	-713
◆ Beleggingsadviseur	-54	-47
◆ Overige kosten	142	-62
Totaal directe kosten vermogensbeheer	-1.606	-572
De directe kosten vermogensbeheer omvatten de zichtbare ('directe') kosten die het fonds op factuurbasis betaalt. De transactiekosten zijn gesaldeerd met de beleggingsopbrengsten. De transactiekosten zijn verrekend in de aan- en verkoopprijzen en bedragen over het verslagjaar 2.922 (2020: 2.209).		
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	109.727	325.531
[9] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Pensioenpremie werkgevers en werknemers	143.015	113.889
Inkoopsommen toekenning VPL aanspraken	12.418	234.551
Inkoopsommen	61	0
	155.494	348.440

	2021	2020
De totale bijdrage van werkgevers en weknemers aan de basisregeling bedraagt per sector het volgende percentage van de loonsom:		
Feitelijke premies Gemaksvoeding	22,99%	22,99%
Feitelijke premies Versvlees	27,08%	27,08%
Feitelijke premies Pluimvee	24,30%	24,30%
Feitelijke premies Vleeswaren	24,45%	24,45%
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		
Zuiver kostendekkende premie	212.869	188.687
Gedempte kostendekkende premie	147.680	104.336
Feitelijke premie	155.433	113.889
De zuiver kostendekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	178.822	156.944
Opslag in stand houden vereist vermogen	29.147	26.680
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	0	0
	212.869	188.687
De gedempte toetsingspremie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.062	59.891
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.539	10.181
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	46.179	29.201
	147.680	104.336
De feitelijke premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	83.062	59.891
Opslag in stand houden vereist vermogen	13.539	10.181
Opslag voor uitvoeringskosten	4.900	5.063
Voorwaardelijke onderdelen	46.179	29.201
Premiemarge	7.753	9.553
	155.433	113.889

	2021	2020
[10] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	11.252	4.688
Overgedragen pensioenverplichtingen	-48.054	-2.948
	-36.802	1.740
[11] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-38.167	-34.637
Partnerpensioen	-8.924	-8.530
Wezenpensioen	-206	-210
Afkoopsommen	-1.526	-2.889
	-48.823	-46.266
[12] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-162.904	-140.857
Toevoeging voorziening kosten	-3.910	-3.381
Indexering en overige toeslagen	0	0
Rentetoevoeging	22.745	11.346
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	48.793	46.153
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	1.133	1.036
Wijzigen marktrente	294.771	-568.431
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	33.772	-1.268
Mutaties uit hoofde van sterfte	1.748	741
Mutaties uit hoofde van arbeidsongeschiktheid	-1.420	-7.956
Reguliere mutaties	1.374	-2.560
Wijziging actuariële grondslagen	0	109.493
Inkoop uit VPL	-58	-225.390
	236.044	-781.074
[13] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratiekosten	-4.048	-4.619
Governancekosten	-1.269	-1.254
Accountantkosten voor onderzoek van jaarrekening (boekjaren 2021 en 2020)	-75	-92
Accountantkosten fiscaal advies	-66	-55
Accountantkosten andere controle-opdrachten	-1	-30
Accountantskosten niet controlediensten	-20	-7
Overige controlekosten	-17	-42
Advieskosten	-478	-368
Overige kosten	-343	-345
	-6.317	-6.812

	2021	2020
Toerekening uitvoeringskosten aan vermogensbeheer	652	713
	-5.665	-6.099
	2021	2020
[14] Overige baten en lasten		
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	158	112
Door het fonds in rekening gebrachte boetes bij aangesloten ondernemingen	76	85
Doorbelasting invorderingskosten en proceskosten ¹⁾	251	0
	485	197
Saldo van baten en lasten	410.460	-157.531

Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten 2021 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.

	2021	2020
Actuariële analyse van het saldo van baten en lasten		
Beleggingsopbrengsten	427.243	-231.553
Premies	-28.289	-48.118
Waardeoverdrachten	-3.030	473
Kosten	368	0
Uitkeringen	-30	-113
Sterfte	8.678	8.437
Arbeidsongeschiktheid	3.658	-2.946
Reguliere mutaties	1.374	-2.560
Toeslagverlening	0	0
Overige mutaties	0	109.493
Andere oorzaken	485	195
Inkoop VPL	3	9.161
	410.460	-157.531

1) Dit betreft een vergoeding van de tegenpartij voor eerder gemaakte invorderingskosten en proceskosten bij een gerechtelijke procedure.

7.7 Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna wordt een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is, bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is, wordt getoetst aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden, gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans, komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekortsituatie verkeert.

De verschillende standaardrisicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6 en de S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2021 van 116,6% en 2020 van 116,3%.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat bij de procentuele buffers rekening gehouden wordt met de veronderstelde positieve samenhang (correlatie) tussen renterisico, aandelen- en vastgoedrisico en kredietrisico. Daarnaast wordt rekening gehouden met het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren (diversificatie).

	2021		2020	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	88.195	1,2	59.514	0,7
Aandelen- en vastgoed risico (S2)	488.037	11,4	512.580	11,1
Valutarisico (S3)	167.684	1,1	166.510	1,0
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	141.529	2,3	156.930	2,4
Verzekeringstechnisch risico (S6)	125.585	0,6	135.534	0,7
Actief beheer risico (S10)	17.176	0,0	103.260	0,4
Correlatie- en diversificatie-effect	-377.311		-456.110	
Vereist eigen vermogen risico fonds	650.895	16,6	678.218	16,3
Dekkingsgraad		100,0		90,1
Beleidsdekkingsgraad		96,2		85,1
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,3		104,4
Strategisch vereiste dekkingsgraad		116,6		116,3

De beleidsdekkingsgraad van het Pensioenfonds is per 31 december 2021 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. In boekjaar 2021 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 96,2%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2020 van 85,1%, is de beleidsdekkingsgraad toegenomen met 11,1%-punt.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het Look Through-principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2021 conform balans	Liquide middelen	Over- lopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Collateral en overige vorderingen m.b.t. beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2021 na Look Through
Onroerende zaken	29	0	0	0	0	31.634	31.663
Zakelijke waarden	1.557.750	0	0	0	0	-39.269	1.518.481
Vastrentende waarden	2.268.521	0	0	0	0	-17.986	2.250.535
Derivaten	3.862	0	0	0	0	25.354	29.216
Overige beleggingen	103	50.157	4.132	1.438	-1.496	267	54.601
	3.830.265	50.157	4.132	1.438	-1.496	0	3.884.496

Renterisico

Het Pensioenfonds dekt strategisch 40% van het renterisico af op basis van de swapcurve. Onder het Financieel Toetsingskader dient te worden uitgegaan van de DNB-methodiek voor de berekening van het renterisico. Het renterisico wordt daarbij vastgesteld door middel van looptijdafhankelijke renteschokken die worden toegepast op de DNB-rentetermijnstructuur (inclusief UFR). Dit wijkt aldus af van hoe het Pensioenfonds de (strategische) afdekking in de praktijk vormgeeft.

De strategische renteafdekking van 40,0% op basis van de swapcurve is eind 2021 equivalent met een renteafdekking van 35,7% op basis van de DNB-methodiek. De feitelijke renteafdekking op basis van de DNB-methodiek bedraagt 35,1% eind 2021.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 89.082 (1,2%) en voor het strategisch renterisico 88.195 (1,2%).

Aandelen- en vastgoedrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen en vastgoedaandelen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoedcategorieën getoond.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:</i>				
Niet-beursgenoteerd vastgoed	31.663	2,0	28.266	2,1
Ontwikkelde markten (Mature markets)	1.324.090	85,5	1.118.848	83,9
Opkomende markten (Emerging markets)	193.934	12,5	186.952	14,0
Beleggingsfondsen	457	0,0	470	0,0
	1.550.144	100,0	1.334.536	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 557.092 (13,2%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico 488.037 (11,4%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luidt. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Indien de afdekking van het risico hoger dan 100% is loopt het fonds juist risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Strategisch streeft het fonds naar een afdekking van 75% van de valuta-exposure naar de Amerikaanse dollar, de Britse pond en de Japanse yen. Andere buitenlandse valuta worden niet afgedekt. Eind 2021 zou dit betekenen dat strategisch 52,1% van de niet-euro belangen wordt afgedekt.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen naar valuta:</i>				
Euro	2.489.046	64,1	2.359.929	63,5
Amerikaanse dollar	788.525	20,3	699.574	18,8
Britse pound sterling	88.929	2,3	75.068	2,0
Japanse yen	114.457	2,9	106.528	2,9
Overige valuta	403.539	10,4	474.221	12,8
	3.884.496	100,0	3.715.320	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2021:

	aankooptransacties	verkooptransacties
Euro	818.100	-36.598
Amerikaanse dollar	155.230	-729.041
Britse ponden	2.655	-106.066
Singapore dollar	0	-1.629
Japanse yen	5.717	-120.197
Hong Kong dollar	20	0
Israelische shekel	0	-121
Overige valuta	138.699	-123.093
	1.120.421	-1.116.745

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valutarisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valutarisico bedraagt 146.458 (0,8%) en voor het strategisch valutarisico 167.684 (1,1%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende-waardenportefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese staatsobligatie met een AAA-rating wordt in het standaardmodel als kredietrisicovrij beschouwd. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	915.750	40,6	308.315	13,2
AA	543.545	24,2	215.990	9,2
A	296.501	13,2	36.922	1,6
BBB	246.438	11,0	65.755	2,8
Lager dan BBB	93.343	4,1	147.376	6,3
Geen rating ¹⁾	154.958	6,9	1.568.379	66,9
	2.250.535	100,0	2.342.737	100,0
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd < 5 jaar	1.359.547	60,4	2.209.623	94,3
Resterende looptijd > 5 jaar, < 10 jaar	381.096	16,9	86.290	3,7
Resterende looptijd >= 10 jaar	509.892	22,7	46.824	2,0
	2.250.535	100,0	2.342.737	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende-waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 119.185 (1,9%) en voor het strategisch kredietrisico van 141.529 (2,3%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevensrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt 125.585 (0,6%) en voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 125.585 (0,6%).

Concentratierisico

1) Geen slechtere rating, maar niet gerate. Dit betreft structured credit.

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

Onroerende zaken

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Participaties in vastgoed beleggingsfondsen	31.663	100,0	28.266	100,0
	31.663	100,0	28.266	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	4.355	13,8	3.976	14,1
Noord-Amerika	18.636	58,8	13.606	48,1
Midden en Zuid-Amerika	0	0,0	83	0,3
Azië	67	0,2	2.477	8,8
Afrika	0	0,0	61	0,2
Oceanië	8.605	27,2	7.988	28,3
Midden-Oosten	0	0,0	75	0,2
	31.663	100,0	28.266	100,0

Aandelen

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	449.865	29,6	379.817	29,1
Afrika	0	0,0	6.096	0,5
Noord-Amerika	711.168	46,9	600.956	45,9
Midden- en Zuid-Amerika	1.558	0,1	17.173	1,3
Midden-Oosten	0	0,0	7.246	0,6
Azië	12.415	0,8	148.542	11,4
Oceanië	162.988	10,7	146.440	11,2
Overig	180.487	11,9	0	0,0
	1.518.481	100,0	1.306.270	100,0
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Financiële instellingen	386.849	25,5	198.575	15,2
Informatietechnologie	209.035	13,8	193.238	14,8
Industriële ondernemingen	142.352	9,4	136.060	10,4
Cyclische consumentengoederen	166.485	11,0	140.801	10,8
Niet-cyclische consumentengoederen	309.736	20,4	292.620	22,4
Energie	47.313	3,1	42.088	3,2
Telecommunicatie	160.858	10,6	182.618	14,0
Materialen en basisindustrieën	68.912	4,5	73.991	5,7
Nutsbedrijven	26.941	1,8	37.451	2,9
Andere sectoren	0	0,0	8.828	0,7
	1.518.481	100,0	1.306.270	100,0

Vastrentende waarden

	2021		2020	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	1.928.125	85,7	2.178.992	93,0
Noord-Amerika	171.172	7,6	42.287	1,8
Midden- en Zuid-Amerika	43.447	1,9	64.577	2,8
Afrika	20.823	0,9	17.469	0,7
Azië	55.328	2,5	35.050	1,5
Oceanië	18.993	0,8	0	0,0
Midden Oosten	10.507	0,5	4.265	0,2
Overig	2.140	0,1	97	0,0
	2.250.535	100,0	2.342.737	100,0

Vastrentende waarden

	2021		2020	
	€	%	€	%
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden				
France Treasury Bill BTF	276.973	12,3%	0	0,0%
Staatsobligaties Nederland	284.965	12,7%	0	0,0%
BMO Euro Liquidity Fund	105.160	4,7%	0	0,0%
KfW	185.192	8,2%	0	0,0%
LDI Private Sub-Fund 47 EUR	0	0,0%	1.567.239	66,9%
Aeam Dutch Mortgage Fund 2	119.742	5,3%	108.552	4,6%
NN Dutch Residential Mortgage Fund	0	0,0%	100.735	4,3%
Aeam Dutch Mortgage Fund	0	0,0%	87.883	3,8%
Robeco Capital Growth Funds - European H	0	0,0%	48.417	2,1%

Actief beheer risico

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille (inclusief vastgoedbeleggingen) indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 19.409 (0,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 17.176 (0,0%).

Vastgesteld te Woerden, 23 juni 2022.

Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvlees en Pluimveevlees

De heer J.R. Schepen
Werkgeversvoorzitter

De heer J.E. Klijn
Werknemersvoorzitter

8 Overige gegevens

8.1 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het bestuur heeft in de bestuursvergadering van 23 juni 2022 besloten om het positieve resultaat van € 410.460.000,- toe te voegen aan de Beleidsreserve.

8.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees te 's-Gravenhage is aan Aon Nederland cv de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfondsen voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Omdat Aon Nederland cv beschikt over een door de toezichthouder goedgekeurde gedragscode, is het toegestaan dat andere actuarissen en deskundigen aangesloten bij Aon Nederland cv wel andere werkzaamheden verrichten voor het pensioenfonds.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op EUR 19.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven EUR 950.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- ◆ toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- ◆ het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- ◆ de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- ◆ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131, 132 en 133 vanwege de financiële positie van het pensioenfonds.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Indien de beleidsdekkingsgraad ook per 31 december 2022 lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, en de aanwezige dekkingsgraad per 31 december 2022 ook lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan zal in 2023 op grond van de huidige wet- en regelgeving een kortingsmaatregel moeten worden uitgevoerd.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Eindhoven, 23 juni 2022

Drs. J.A.M. Dankers, AAG
verbonden aan Aon Nederland cv

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees per 31 december 2021 en van het saldo van baten en lasten over 2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevlees ('de Stichting' of 'het fonds') te 's-Gravenhage gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2021;
- 2 de staat van baten en lasten over 2021;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2021; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de

opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van continuïteit, fraude en niet naleven wet- en regelgeving en de kernpunten van onze controle moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit
— Materialiteit van EUR 19 miljoen — 0,5% van het pensioenvermogen
Continuïteit, Fraude & Noclar
— Continuïteit: geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd — Fraude en niet naleven wet- en regelgeving (Noclar): risico op het doorbreken interne beheersing door het bestuur
Kernpunten
— Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds — Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds
Oordeel
Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 19 miljoen (2020: EUR 16 miljoen). Voor de bepaling van de materialiteit wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2021 (0,5%). Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van de Stichting weergeeft. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het bestuur en de raad van toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR 950.000 rapporteren aan het bestuur en de

raad van toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft het beheer van de beleggingen uitbesteed aan Northern Trust Global Services Limited. De pensioenadministratie is uitbesteed aan AZL N.V.

De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door Northern Trust Global Services Limited en informatie over de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen, pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door AZL N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang en zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van Northern Trust Global Services Limited en AZL N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde ('System and Organization Controls 1 (SOC1)-' en 'Standaard 3402 type II-') rapportages.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen. Op basis daarvan evalueren wij de in de SOC1- respectievelijk Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2021 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan Northern Trust Global Services Limited en AZL N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en pensioenuitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en pensioenuitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbesteede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen verkregen.

Controleaanpak continuïteit – geen significante continuïteitsrisico's geïdentificeerd

Zoals toegelicht op pagina 22 en 23 van het bestuursverslag, heeft het bestuur in maart 2021 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. In het herstelplan heeft het bestuur uitgewerkt hoe het de beleidsdekkingsgraad van de Stichting binnen de wettelijk gestelde termijnen weer op het vereiste niveau wil brengen. Indien de Stichting alle beschikbare sturingsmiddelen heeft ingezet en de beleidsdekkingsgraad van de Stichting desondanks naar verwachting niet binnen de gestelde termijn voldoet aan het vereiste niveau, zal de Stichting de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten korten. Hierdoor wordt de continuïteit van de Stichting te allen tijde gewaarborgd.

Onze procedures omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsrisicoanalyse door het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle kennis hebben;
- overwegen of actuariële ontwikkelingen (inclusief de voorzienbare trend in overlevingskansen) en de ontwikkelingen op financiële markten (inclusief ontwikkeling in de rentetermijnstructuur) aanleiding geven tot significante continuïteitsrisico;
- analyse van de ontwikkeling van de financiële positie van de Stichting gedurende het boekjaar ten opzichte van wettelijke solvabiliteitseisen en ten opzichte van voorgaand boekjaar op indicatoren die kunnen duiden op significante continuïteitsrisico's en het evalueren van de toelichting in de jaarrekening hieromtrent;
- het kennisnemen van het herstelplan dat is ingediend bij De Nederlandsche Bank en evalueren of het herstelplan alle relevante elementen en consistent is met onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole;
- het kennisnemen van de toelichting ten aanzien van de realisatie van het herstelplan zoals opgenomen op pagina 22 en 23 van het bestuursverslag en vaststellen dat de toelichting adequaat is.

De resultaten van onze procedures hebben geen aanleiding gegeven om additionele controlewerkzaamheden op de continuïteitsbeoordeling uit te voeren.

Controleaanpak ten aanzien van risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving

In paragraaf 'Goed pensioenfondsbestuur' en paragraaf 'Risicoparagraaf' van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving.

In het kader van onze controle hebben wij inzicht verkregen in de Stichting en de bedrijfsomgeving, en hebben wij de opzet en de implementatie beoordeeld en, waar van toepassing, de effectieve werking getoetst van het risicomanagement van de Stichting met betrekking tot fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Dit betreft tevens de interne beheersmaatregelen die aanwezig zijn bij de externe dienstverleners van de Stichting (zie paragraaf 'Reikwijdte van de controle').

Onze werkzaamheden omvatten onder andere het evalueren van de procedures van de Stichting om aanwijzingen van mogelijke fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving te onderzoeken. Bovendien hebben wij inlichtingen ter zake ingewonnen bij het bestuur en de raad van toezicht. Wij hebben onder meer de volgende controlewerkzaamheden uitgevoerd:

- evaluatie van nevenfuncties van bestuursleden, met speciale aandacht voor procedures en governance met betrekking tot mogelijke belangenconflicten.
- evaluatie van correspondentie met regelgevende en toezichthoudende instanties (inclusief DNB en AFM).

Daarnaast hebben wij werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is en hebben de volgende rechtsgebieden geïdentificeerd die de meest waarschijnlijke oorzaak zouden kunnen zijn voor een materieel effect op de jaarrekening:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Sanctiewetgeving.

Wij hebben de risicofactoren voor fraude en niet-naleven van wet- en regelgeving geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij beoordelen het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording als niet relevant gezien de aard van de opbrengsten en aangezien de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

In overeenstemming met het bovenstaande en met de controlestandaarden hebben wij het volgende risico geïdentificeerd ten aanzien van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving dat relevant is voor onze controle, hierbij in achtneming de relevante veronderstelde risico's zoals vastgelegd in de controlestandaarden. Wij hebben hierop als volgt ingespeeld:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico)

Risico:

- Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken, zoals schattingen gerelateerd aan de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.

Controleaanpak:

- We hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren, inclusief de interne beheersingsmaatregelen die aanwezig zijn bij de dienstverleners waaraan de Stichting bedrijfsprocessen heeft uitbesteed.
- Wij hebben een analyse uitgevoerd om te identificeren of er sprake is van (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico. De uitkomst van deze evaluatie is dat wij geen (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico hebben geïdentificeerd.
- Wij hebben significante schattingen alsook oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen geëvalueerd. Voor een omschrijving van onze werkzaamheden hieromtrent, verwijzen wij naar het kernpunt met betrekking tot de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen.
- We hebben elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen, zoals het aansluiten van (willekeurig) geselecteerde items als onderdeel van de administratieve basisgegevens van de Stichting op onderliggende brondocumenten en het aansluiten van (willekeurig) geselecteerde kostenboekingen (zowel vermogensbeheerkosten als pensioenuitvoeringskosten) op onderliggende brondocumentatie, zoals facturen.

Onze procedures om in te spelen op geïdentificeerde risico's op fraude, hebben niet geleid tot een kernpunt van de controle.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak en resultaten gecommuniceerd aan het bestuur en aan de raad van toezicht.

Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot aanwijzingen en/of andere redelijke vermoedens van fraude en niet-nakomen van wet- en regelgeving die van materieel belang zijn voor onze controle.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het bestuur en de raad van toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Waardering van beleggingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De beleggingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de beleggingen') vormen een significante post op de balans van de Stichting. De beleggingen bedragen circa 97% van het balanstotaal. De beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). Uit noot 1 bij de toelichting op de jaarrekening blijkt dat de waardering van de beleggingen van de Stichting voor circa 4% is gebaseerd op marktnoteringen en voor circa 96% op netto contante waarde-berekeningen en andere geschikte

waarderingmethoden. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

Wij hebben de waardering van de beleggingen gebaseerd op marktnoteringen onderzocht met gebruikmaking van een eigen waarderingsspecialist. Onze waarderingsspecialist heeft de gehanteerde waarderingen vergeleken met zelfstandig in de markt waarneembare prijzen.

Voor zover wij de waardering niet rechtstreeks via onze waarderingsspecialist hebben gecontroleerd, hebben wij de waardering van beleggingen gebaseerd op netto contante waarde-berekeningen en andere geschikte waarderingmethoden getoetst aan de hand van (door een andere onafhankelijke accountant gecontroleerde) jaarrekeningen of fondsrapportages. Wij hebben hierbij onder meer aandacht besteed aan consistentie met de waarderingsgrondslagen van de Stichting ten opzichte van die van het beleggingsfonds alsmede de strekking van de verklaring van de andere onafhankelijke accountant.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 1 van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Omschrijving

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Stichting die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het bestuur zich laat adviseren door actuariële deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het bestuur heeft in de 'Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling' de waarderinggrondslagen en veronderstellingen voor de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Uit deze toelichting blijkt dat geen schattingswijzigingen hebben plaatsgevonden. In de risicoparagraaf is de gevoeligheid van de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaris over de te volgen aanpak, de aandachtspunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaris. Tevens hebben wij de

waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Daarbij is het bestuur, onder toezicht van de raad van toezicht, verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en de niet naleving van wet- en regelgeving en het nemen van maatregelen om de gevolgen, voor zover mogelijk, ongedaan te maken en herhaling te voorkomen.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de

continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur en de raad van toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 23 juni 2022

KPMG Accountants N.V.

A.R.B. de Bruin RA

Bijlagen

Verzekerdenbestand

(Aantallen)

	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2020	27.571	80.165	14.351	122.087
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	9.615	0	0	9.615
Ontslag met premievrije aanspraak	-11.110	11.110	0	0
Waardeoverdracht	0	-11.400	0	-11.400
Overlijden	-59	-208	-459	-726
Ingang pensioen	-299	-976	1.698	423
Afkoop	0	-10	-375	-385
Andere oorzaken ¹⁾	1.127	-2.832	-106	-1.811
Mutaties per saldo	-726	-4.316	758	-4.284
Stand per 31 december 2021	26.845 ²⁾	75.849	15.109	117.803

Specificatie pensioengerechtigden	2021	2020
Ouderdomspensioen	12.164	11.469
Partnerpensioen	2.760	2.674
Wezenpensioen	185	208
Totaal	15.109	14.351

1) In de andere oorzaken zijn alle overige mutaties opgenomen die niet in de opsomming staan, denk hierbij aan bijvoorbeeld expiratie, revalideren/invalideren, wijziging onderneming etc.

2) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling: 1.260

Begrippenlijst

ABTN (Actuariële en bedrijfstechnische nota)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

ALM (Asset Liability Management)

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Corporate Governance

Goed ondernemerschap; onder andere integer en transparant handelen door het bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.

Dekkingsgraad

De waarde van het pensioenvermogen uitgedrukt als percentage van de waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad wordt als graadmeter beschouwd voor de mate van zekerheid dat de toegezegde pensioenen ook daadwerkelijk kunnen worden uitbetaald.

Deposito

Tegoed bij een bankinstelling, waarover eerst na verloop van een overeengekomen tijdsduur (maximaal twee jaar) kan worden beschikt.

Derivaat

Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Bijvoorbeeld: futures, swaps.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

Franchise

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend loon worden geen aanspraken opgebouwd.

FTK (Financieel Toetsingskader)

Stelsel van De Nederlandsche Bank voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.

High Yield

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.

Outperformance

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

Pensioenresultaat

Een maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen: som van de verwachte uitkeringen conform het beleid van het pensioenfonds gedeeld door de som van de verwachte uitkeringen zonder korten en altijd indexeren.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad is de verhouding tussen de feitelijke premie en de actuariel benodigde koopsom voor de op te bouwen aanspraken (exclusief de component voor uitvoeringskosten). Bij een premiedekkingsgraad lager dan de actuele dekkingsgraad draagt de premie niet bij aan herstel en vice versa.

Rekenrente

Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.

Rentedekking

Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

STAR (Stichting van de Arbeid)

Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.

Sterftegrondslag

Berekeningsmethode gebaseerd op een statisch overzicht van sterftekansen per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Underperformance

Er wordt een slechter resultaat behaald dan de benchmark.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

VPV (Voorziening Pensioen Verplichtingen)

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Vrijstelling

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.